

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΑ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

ΤΩΝ ΠΡΙΦΤΗ ΑΡΕΤΗ (ΑΜ: 16488)

ΚΑΙ ΤΣΕΛΛΗ ΤΖΟΥΛΙΑΝΑ (ΑΜ: 16514)

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ - 2018

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 1: Φορολόγηση κατοικίας	32
Πίνακας 2: Φορολόγηση Αυτοκινήτου.....	33
Πίνακας 3: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2010.....	39
Πίνακας 4: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2011.....	40
Πίνακας 5:Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2012.....	41
Πίνακας 6: Ελάχιστο ποσό αποδείξεων.....	42
Πίνακας 7: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2013.....	44
Πίνακας 8: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2014.....	45
Πίνακας 9: Μεταβολές στη φορολογία 2014 και ύστερα.....	47
Πίνακας 10: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος – 2016.....	49
Πίνακας 11: Κλίμακα Φορολογίας από μισθούς, Συντάξεις.....	52
Πίνακας 12: Κλίμακα Φορολογίας από Ακίνητη Περιουσία	52
Πίνακας 13: Συντελεστές Φόρου Κερδών.....	54
Πίνακας 14: Κατηγορία των ημεδαπών ή αλλοδαπών νομικών προσώπων	55
Πίνακας 15: Κλίμακα Μη Μισθωτών	56
Πίνακας 16: Διαχρονική μεταβολή φορολογίας 2014-2016	60
Πίνακας 17: Ενιαία κλίμακα Νομικών Προσώπων.....	61
Πίνακας 18: Ενιαία προκαταβολή φόρου 100%	62
Πίνακας 19: Φόρος μερισμάτων.....	63
Πίνακας 20: Φορολογικό καθεστώς - Αυστρία.....	65

Πίνακας 26: Φορολογική Κλίμακα Ιταλίας.....	67
Πίνακας 33: Φορολογικές Πολιτικές των Χωρών της Ε.Ε. για τα έτη 2013-2016	73
Πίνακας 34: Αφορολόγητο όριο στις χώρες της Ε.Ε.....	77
Πίνακας 35: Φορολογική Κλίμακα 2016 Αυστρία.....	78
Πίνακας 36: Φορολογική Κλίμακα Βέλγιο 2016	78
Πίνακας 37: Φορολογικές Κλίμακες Λουξεμβούργο 2016.....	80
Πίνακας 38: Φορολογική Κλίμακα Πορτογαλίας 2016	80
Πίνακας 39: Φορολογική Κλίμακα Φινλανδία 2016.....	81
Πίνακας 40: Φορολογικό Καθεστώς Γαλλία 2016.....	81
Πίνακας 41: Φορολογικές Κλίμακες Γερμανία, 2016.....	82
Πίνακας 43: Φορολογικό Εισόδημα Ιταλίας, 2016	82
Πίνακας 44: Φορολογικές Κλίμακες Ιρλανδίας, 2016	83
Πίνακας 45: Συντελεστές φορολογίας Ευρωπαϊκών Χωρών 2014-2015	89
Πίνακας 46: Συνολική Εικόνα Φόρου Επιεμήσεων στην Ε.Ε. 2016.....	92
Πίνακας 47: Φορολογικό Καθεστώς Μμε, 2016	92
Πίνακας 48: Η μέση φορολογική επιβάρυνση σύμφωνα με τα εισοδηματικά κλιμάκια στην Ελλάδα.....	104

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: Μεταβολές Φόρου Νομικών Προσώπων.....	59
Εικόνα 2: Ανώτατος Συντελεστής Φορολογίας.....	74
Εικόνα 3: Σύγκριση Ελλάδας -Ε.Ε. ως προς το Μέσο όσο Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων 2016	96
Εικόνα 4: Βασικοί Φορολογικοί Συντελεστές, Ευρώπη.....	98

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	10
1.1. Βασικές εισαγωγικές έννοιες	10
1.2. Στόχος της μελέτης	11
1.3. Μεθοδολογία συγγραφής.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	12
ΒΑΣΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	12
2.1 Ιστορική αναδρομή.....	12
2.2 Έννοια των φόρων	13
2.3. Επιβολή του φόρου.....	14
2.2. Υποκείμενο του φόρου	16
2.3. Βασικές φορολογικές έννοιες.....	17
2.3.2. Ο φορολογικός συντελεστής	18
2.3.3. Η φορολογούμενη μονάδα	19
2.4. Υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης.....	20
2.5. Διάκριση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους.	21
2.6 Χαρακτηριστικά των φόρων.....	25
2.7 Οι βασικές αρχές της Φορολογίας.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	28
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2010-2016	28
3.1. Η Ελληνική Οικονομία	28
3.2 Η φορολογική πολιτική της χώρας, πριν και μετά την εμφάνιση της κρίσης.....	30
3.3. Φορολογία Φυσικών Προσώπων.....	31
3.3.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013	31
3.3.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015	43
3.3.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016	49
3.4. Φορολογία Νομικών Προσώπων.....	52

3.4.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013	52
3.4.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015	57
3.4.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	64
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2010-2016 ΣΤΗΝ Ε.Ε. 27	64
4.1. Φόροι Φυσικών Προσώπων	64
4.1.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013	64
4.1.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015	70
4.1.3. Ανάλυση της Φορολογία για το έτος 2016	77
4.2. Φόροι επιχειρήσεων.....	83
4.2.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013	83
4.2.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015	87
4.2.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016	90
Σύγκριση της φορολογίας της Ελλάδας και Ε.Ε. 28	93
5.1. Σύγκριση της Ευρώπης με την Ελλάδα.....	93
5.2. Αναλυτική Περιγραφή των Φόρων	94
5.2.1. Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων.....	94
5.2.2. Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων	95
5.3. Συσχέτιση Ευρωπαϊκών Φορολογικών Συντελεστών	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	98
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	98
6.1. Μέτρα φορολογικής πολιτικής για την έξοδο από την κρίση	98
6.2. Φορολογία και διανομή εισοδήματος.....	100
6.3. Παράγοντες δημιουργίας φορολογικής και οικονομικής αστάθειας	104
6.4. Αποτελέσματα της φορολογικής αστάθειας.....	107
6.4.1. Παραοικονομία.....	107
6.4.2. Φοροδιαφυγή.....	108
6.5. Προτάσεις για την επίτευξη της φορολογικής και οικονομικής σταθερότητας.....	111

6.5.1. Η αρίστη διάρθρωση των φορών και η διανομή του εισοδήματος	111
6.5.2. Η αρίστη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος	114
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ	117
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	120

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικό αντικείμενο, αυτής της εργασίας όπως μαρτυρά και ο τίτλος της ήταν η σύγκριση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας με τα φορολογικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για 6 έτη, από το 2010 έως το 2016. Πιο συγκεκριμένα, έγινε η ανάλυση των φορολογικών πολιτικών που ακολούθησαν και οι 28 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας. Εν συνεχεία, διεξήχθησαν κάποια συμπεράσματα σχετικά με την σύγκριση των φορολογικών συστημάτων στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αρχικά στην μελέτη μας, αναλύθηκε η φορολογική πολιτική που ακολούθησε η Ελλάδα για το διάστημα 2010-2016. Πιο συγκεκριμένα, η φορολογία εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων, όπου παρουσιάστηκαν και όλες οι μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν στον τρόπο φορολόγησης των εισοδημάτων στην χώρα μας για τα έτη υπό ανάλυση.

Στη συνέχεια, έγινε μια σύντομη αναφορά στα φορολογικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας ως βάση τους φορολογικούς συντελεστές των φυσικών και νομικών προσώπων της κάθε χώρας ξεχωριστά, καθώς και τις μεταβολές που υποβλήθηκαν για τα έτη 2010 έως 2016.

Τέλος, παρατέθηκαν τα συμπεράσματά μας από την σύγκριση αυτή καθώς και οι προτάσεις μας για την βελτίωση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας.

Λέξεις-κλειδιά: φορολογικά συστήματα, Ευρωπαϊκή Ένωση, φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα, φορολογικοί συντελεστές

ABSTRACT

The main purpose of this study as evidenced by its title was the comparison between the tax system in Greece and the taxation systems of the European Union Countries, for 6 years, from 2010 to 2016. More specifically, the tax policies the 28 Countries of the European Union followed, including Greece, were analyzed. Subsequently, some conclusions were made regarding the taxation systems in Greece and the European Union.

To begin with our study, the tax policy Greece followed the period 2010-2016, was analyzed. Moreover, the income taxes of both natural and legal persons were analyzed, where all the changes that were made in the income taxation of our country have been presented, for the years under analysis.

Then a brief report of the taxation systems regarding the European Union countries had been made, based on the tax rates of both natural and legal persons of each country respectively, as well as every change that was made for the period 2010-2016.

Finally, we gave our conclusions regarding the comparison of the taxation systems between Greece and the European Union countries, as well as some proposals to improve the Greek tax system.

Keywords: taxation systems, European Union, natural persons, legal entities, tax rates

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1. Βασικές εισαγωγικές έννοιες

Το θέμα των φορολογικών πολιτικών που ακολουθούνται καθώς και της ανάπτυξης της εκάστοτε χώρας, έχει απασχολήσει διαχρονικά οικονομολόγους, επιχειρήσεις, απασχολούμενους στην αγορά εργασίας αλλά και πολιτικούς. Οι απόψεις έχουν μεταβληθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.

Οι περισσότερες εργασίες που έχουν γίνει πάνω στο θέμα της φορολογικής πολιτικής και οικονομικής δραστηριότητας καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η σχέση μεταξύ ισότητας και αποτελεσματικότητας είναι αντίστροφη και μπορεί να χαρακτηριστεί και πως πολύ σημαντική και ισχυρή. Με άλλα λόγια ένα φορολογικό σύστημα που προωθεί την οικονομική μεγέθυνση μπορεί να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη διανομή του εισοδήματος και στην κοινωνική δικαιοσύνη.

Τα κυριότερα προβλήματα του φορολογικού μας συστήματος φαίνεται να είναι δομικά και συνδέονται με τις συχνές αλλαγές στους φόρους, την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας, την αναποτελεσματικότητα των μηχανισμών επίλυσης φορολογικών διαφορών και τις αδυναμίες της φορολογικής διοίκησης. Το άλλο μεγάλο πρόβλημα συνδέεται με την εκτεταμένη φοροδιαφυγή σε όλες σχεδόν τις μορφές φορολογίας, φαινόμενο το οποίο όχι μόνο στερεί έσοδα από το Δημόσιο, αλλά και προκαλεί αναποτελεσματικότητες στην κατανομή των πόρων και δημιουργεί μεγάλα αντικίνητρα για μεγέθυνση και εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων.

1.2. Στόχος της μελέτης

Ο βασικός στόχος και αντικείμενο διερεύνησης της μελέτης αυτής είναι η ουσιαστική και αναλυτική ανασκόπηση της διαχρονικής φορολογικής πολιτικής που ακολούθησε η Ελλάδα αλλά και όλες οι χώρες που αποτελούν μέλη της ένωσης αυτής, έχοντας ως σημείο αναφοράς τα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Η ανάλυση αυτή θα χρησιμοποιηθεί για τη διεξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων σχετικά με τη σύγκριση της φορολογικής πολιτικής της Ελλάδας και της Ε.Ε.

1.3. Μεθοδολογία συγγραφής

Το αντικείμενο της παρούσας διατριβής διερευνήθηκε κυρίως με τη μέθοδο της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης αλλά και της μελέτης έχοντας σαν βάση δευτερογενή στοιχεία και νομοθετικές διατάξεις. Από την κριτική ανάλυση σχετικών μελετών από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, για τη διακρίβωση του βασικού ερευνητικού σκοπού, προκύπτει συνοπτικά η παρακάτω σύνθεση αποτελεσμάτων που αφορούν τη διαμόρφωση του φορολογικού καθεστώτος των χωρών της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΑΣΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

2.1 Ιστορική αναδρομή

Η φορολογία φαίνεται να ξεκίνησε από την αρχαιότητα ως υποχρέωση ανθρώπων να καταβάλλουν αντικείμενα ή προϊόντα αξίας σε άρχοντες ή κράτη. Συνήθως σε κάθε περιοχή υπήρχε ένας άρχοντας με στρατιωτική, πολιτική εξουσία ή ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας στον οποίο αποδίδονταν οι εισφορές, και αυτός με τη σειρά του τις έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή. Άλλο αξιοσημείωτο φαινόμενο της αρχαιότητας και του Μεσαίωνα είναι η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με αντάλλαγμα το δικαίωμα της είσπραξης των φόρων μιας επαρχίας για δικό τους όφελος. Στον ελλαδικό χώρο επί Βυζαντίου παρατηρήθηκε το φαινόμενο οι εισφορές να καταβάλλονται στην κοινότητα αντί για κάποιο άρχοντα και αυτή με τη σειρά της να αποδίδει στο κράτος. (<http://el.wikipedia.org/wiki>)

Ιστορικά υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο φορολογούμενος δεν είναι ένας πολίτης ή περίοικος (κάτοικος χωρίς πολιτικά δικαιώματα) μιας περιοχής, αλλά ένα ολόκληρο κράτος. Σε αυτές τις περιπτώσεις ένα αναγνωρισμένο κράτος καταβάλλει υποχρεωτική εισφορά σε ένα άλλο μετά από σχετική συνθήκη που έχει υπογραφεί. Αυτό συνέβη στο Μεσαίωνα, όπου σλαβικά κράτη πλήρωναν στο Βυζάντιο φόρο, ενώ το ίδιο σε άλλες ιστορικές περιόδους πλήρωνε φόρο στην Περσία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η φορολογία στην αρχαιότητα και το Μεσαίωνα ίσως συνδέθηκε με τη στρατιωτική κατάκτηση ή πολιτική κτήση όπως υποδηλώνει η χαρακτηριστική φράση φόρος υποτελείας.

Σχεδόν ταυτόχρονα με τη φορολογία αναπτύχθηκε και το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, ώστε να δημιουργηθούν ειδικές οργανώσεις συλλογής φόρων για την

εξασφάλιση της είσπραξης των φόρων και τον ακριβή υπολογισμό του κάθε φόρου. Αυτές οι οργανώσεις ταυτόχρονα μπορούσαν να επιδικάσουν ποινές σε φοροφυγάδες.

Οι υποχρεωτικές εισφορές αρχικά ήταν ένα μέρος της σοδειάς, όπως συνέβαινε στην αρχαία Αίγυπτο και αργότερα αντικαταστάθηκαν με χρήματα μετά την εφεύρεσή του. Ωστόσο, ο υπολογισμός της υποχρεωτικής καταβολής εξακολουθούσε να γίνεται με βάση την έκταση των κτημάτων του φορολογούμενου μέχρι και μετά τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία σε πολλά κράτη. (<http://el.wikipedia.org/wiki>)

Η φορολογία δεν είναι πάντα η μοναδική πηγή εσόδων ενός κράτους, υπάρχουν και περιπτώσεις όπου το κράτος ελέγχει μερικά μονοπώλια ως κύρια ή συμπληρωματική πηγή εσόδων, όπως συνέβη επί Όθωνα στην Ελλάδα όπου το κράτος είχε τον έλεγχο ορυχείων της Χαλκιδικής. Εκτός από τους φόρους ένα κράτος μπορεί να επιβάλλει εισφορές και σε εμπορικές συναλλαγές που γίνονται μέσα σε αυτό, ακόμα και όταν οι συναλλασσόμενοι δεν είναι πολίτες του κράτους.

2.2 Έννοια των φόρων

Η αποκλειστική εκμετάλλευση κρατικών παραγωγικών πόρων από το ίδιο το κράτος, η συμμετοχή του σε διάφορες επιχειρήσεις ή η μονοπωλιακή εκμετάλλευση ορισμένων κλάδων της οικονομίας, οι δανεισμοί και οι δωρεές είναι τα συνηθέστερα μέσα εξεύρεσης οικονομικών μέσων. Επειδή, όμως, τα παραπάνω μέσα δεν επαρκούν για την κάλυψη των δημόσιων χρηματικών δαπανών, επιβάλλεται η κάλυψή τους με αναγκαστική εισφορά της ιδιωτικής οικονομίας. Η αναγκαστική εισφορά της ιδιωτικής οικονομίας προς την δημόσια, υλοποιείται με την επιβολή των φόρων και επιβάλλεται με κανόνες δικαίου, οι οποίοι συγκροτούν το Φορολογικό Δίκαιο. (Αριστείδης Φλώρος, 2009)

2.3. Επιβολή του φόρου

Οι φόροι ορίζονται ως οι αναγκαστικές χρηματικές παροχές των πολιτών προς το κράτος, οι οποίες δεν συνοδεύονται από ειδική αντιπαροχή του κράτους προς τους πολίτες. Από τον ορισμό αυτό συνάγεται ότι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των φόρων είναι τα εξής:¹

- Η καταβολή των φόρων επιβάλλεται από το κράτος. Δηλαδή, δεν είναι προαιρετική, αλλά αναγκαστική.
- Οι φόροι καταβάλλονται σε χρήμα.
- Η αναγκαστική αυτή χρηματική παροχή δεν αντικρίζεται από ειδική αντιπαροχή του κράτους προς τους πολίτες.

Η τελευταία αυτή προϋπόθεση για το χαρακτηρισμό μιας χρηματικής επιβάρυνσης ως φόρου, δηλαδή η έλλειψη ειδικής αντιπαροχής, έχει ανάγκη αποσαφήνισης. Στην πραγματικότητα, υπάρχει αντιπαροχή του κράτους προς τους φορολογούμενους πολίτες, αλλά η αντιπαροχή αυτή είναι γενική και όχι ειδική. Δηλαδή, δίνεται προς το κοινωνικό σύνολο και όχι προς μεμονωμένους φορολογούμενους². Για παράδειγμα, οι υπηρεσίες της αστυνομίας, της δημόσιας εκπαίδευσης, της πυροσβεστικής υπηρεσίας, της οδικής ασφάλειας κ.λπ. δεν παρέχονται σε συγκεκριμένους μόνο πολίτες αλλά στο σύνολο του πληθυσμού.

¹Γεωργακόπουλος Θ. (2005), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα.

²Μάλλιου Α. (2012), Τα τεκμήρια, η φοροδιαφυγή και η απόγνωση των συνεπών φορολογουμένων, Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας, Τόμος 66ος, Αριθμός 1496.

Αλλά ακόμη και στις περιπτώσεις που κάποια υπηρεσία παρέχεται σε συγκεκριμένους πολίτες, όπως είναι, για παράδειγμα, η συνδρομή της πυροσβεστικής υπηρεσίας σε έναν πολίτη, ο οποίος υπήρξε θύμα πυρκαγιάς, ή η παροχή δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης στα παιδιά κάποιου άλλου, η παροχή αυτή δεν δίνεται σε αντιστάθμιση των φόρων που κατέβαλαν οι συγκεκριμένοι πολίτες και δεν συνδέεται οργανικά με αυτούς.³ Η συνδρομή αυτή αιτιολογείται από τη λειτουργία του κράτους ως Κοινωνικού Κράτους ή ως Κράτους Δικαίου. Γι' αυτόν το λόγο εξάλλου, η φορολογική υποχρέωση χαρακτηρίζεται και ως φορολογική θυσία και η κατανομή του φορολογικού βάρους δεν γίνεται κατά κανόνα στην πράξη με βάση το μέγεθος του οφέλους που αποκτούν οι φορολογούμενοι από την παροχή των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών αλλά με βάση την ικανότητά τους να συμβάλλουν στα φορολογικά βάρη.

Αυτή είναι και η ουσιώδης διαφορά μεταξύ της φορολογίας και των άλλων μορφών μετάθεσης μέσων παραγωγής από την ιδιωτική προς τη δημόσια χρήση.⁴ Κατά συνέπεια, αν και η φορολογία προκαλεί από τη φύση της δυσaréσκεια στους πολίτες, γιατί τους αφαιρεί αγοραστική δύναμη και μάλιστα κατ' αναγκαστικό τρόπο, η οποία διαφορετικά θα διοχετεύονταν για την κάλυψη ατομικών αναγκών, είναι στις οργανωμένες κοινωνίες αναπόφευκτη, γιατί είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ρόλο του κράτους και όσα απαιτούν οι πολίτες από αυτό.

Από τα παραπάνω και με την υπόθεση ότι η διαχείριση του δημοσίου χρήματος είναι ορθολογική συνάγεται ότι το ερώτημα το οποίο τίθεται δεν είναι αν κάποιος επιθυμεί περισσότερη ή λιγότερη φορολογία, αλλά στην ουσία αν επιθυμεί την παροχή περισσότερων ή λιγότερων αγαθών και υπηρεσιών από το κράτος.⁵ Επίσης, αυτό που είναι το ζητούμενο και το οποίο αποτελεί την πεμπτούσια της φορολογικής πολιτικής είναι πώς μπορεί, με δεδομένο το επίπεδο των παρεχόμενων από το κράτος υπηρεσιών, να διαρθρωθεί το φορολογικό σύστημα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι όσο γίνεται περισσότερο δίκαιο, να έχει τις λιγότερες δυσμενείς παρενέργειες στην οικονομία και να

³ Ο.π. Γεωργακόπουλος, 2005

⁴ Ο.π. Γεωργακόπουλος, 2005

⁵ Ο.π. Μάλλιου, 2012

προκαλεί στους συναλλασσόμενους τη μικρότερη δυνατή δυσαρέσκεια αναφορικά με τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή τους με αυτό (Καβαλάκης, 2013).

2.2. Υποκείμενο του φόρου

Σύμφωνα με τους Σταματόπουλο και Καραβοκύρη, (2010), η παροχή του φόρου έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, το περιεχόμενό της καθορίζεται μονομερώς, με νόμο, από τη δημόσια εξουσία και η καταβολή της εξασφαλίζεται με μέσα εξαναγκασμού. Ο φόρος δεν είναι οικειοθελής παροχή, έστω και αν ο φορολογούμενος σπεύδει να συμμορφωθεί προς τις φορολογικές υποχρεώσεις του. ⁶Η εξουσία της πολιτείας να επιβάλλει φόρο συνιστά εκδήλωση άσκησης της κρατικής εξουσίας, δηλαδή της εξουσίας του κράτους να απευθύνει προς τους πολίτες επιταγές και να τους εξαναγκάζει με ίδια νόμιμα μέσα στη τήρηση αυτών. Ειδική εκδήλωση της κρατικής αυτής εξουσίας συνιστά η φορολογική του κράτους εξουσία. Αυτή συνίσταται εις την με νόμο ρυθμισμένη εξουσία του κράτους προς επιβολή και είσπραξη φόρου ή θέσπιση απαλλαγών ή εξαιρέσεων από αυτόν.

Εν στενή έννοια επιβολή του φόρου είναι η με πράξη μονομερή της φορολογικής αρχής, όπως είναι η πράξη βεβαίωσης του φόρου, η οποία αποτελεί εκτελεστό τίτλο κατ' το άρθρο 2 του ΚΕΔΕ, και με την πράξη αυτή προσδιορίζεται το πρόσωπο του υπόχρεου και της οφειλόμενης υπ' αυτού φορολογικής παροχής, με τη διοικητική πράξη της βεβαίωσης καθίσταται συγκεκριμένη και απαιτητή η εξ αυτής αξίωση, δια του προσδιορισμού του προσώπου του φορολογικού οφειλέτη και της εκτάσεως της υπ' αυτού οφειλόμενης φορολογικής παροχής.

Συνεπώς, όπως ελέγχθη, η φορολογική ενοχή πηγάζει, έχει γεννηθεί, εκ του νόμου και στη συνέχεια άμα συντρέξουν τα πραγματικά περιστατικά, προς τα οποία ο νόμος συνδέει την υποχρέωση καταβολής του φόρου, έπεται το διοικητικό στάδιο της φορολογικής ενοχής, ήτοι, ακολουθεί η διοικητική πράξη «βεβαίωσης του φόρου», η οποία όμως δεν έχει συστατικό άλλα δηλωτικό της

⁶Μαστρογιάννη, Φωτεινή. (2015), Οδηγός φορολογικών δηλώσεων 2015 φυσικών και νομικών προσώπων / Φωτεινή Μαστρογιάννη. - Αθήνα : Αρναούτη

φορολογικής ενοχής χαρακτήρα. Έτσι με τη διοικητική πράξη της βεβαίωσης καθίσταται συγκεκριμένη και απαιτητή η προηγηθείσα αφηρημένη προϋπάρχουσα, γεννηθείσα εκ του νόμου, φορολογική ενοχή.

Τέλος, το διοικητικό στάδιο της φορολογικής ενοχής ακολουθεί ως φυσική κατάληξη η είσπραξη του φόρου, η πληρωμή δηλ. του βεβαιωθέντος φόρου από το υπόχρεο πρόσωπο, προς εκπλήρωση της υπ' αυτού οφειλόμενης παροχής και ικανοποίηση της φορολογικής του Κράτους αξιώσεως.⁷Ενίοτε, όμως και εφόσον ο υπόχρεος προς πληρωμή του φόρου, αμφισβητήσει την νομιμότητα της περί βεβαίωσης του φόρου πράξεως, τότε, η είσπραξη συντελείται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου, μετά τη διαδρομή και του τρίτου της φορολογικής ενοχής πιθανού σταδίου, ήτοι του δικαστικού αυτής σταδίου.

Σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο αποκτά εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Επίσης, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο για τα εισοδήματά του που προκύπτουν στην αλλοδαπή, εφόσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.

Οι έμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή θεωρείται ότι κατοικούν στην Ελλάδα. Σε φόρο υπόκειται και η σχολάζουσα κληρονομιά.

2.3. Βασικές φορολογικές έννοιες

2.3.1. Η φορολογική βάση

Η φορολογική βάση είναι το μέγεθος πάνω στο οποίο υπολογίζεται ο φόρος. Κατά κανόνα, ως φορολογική βάση χρησιμοποιείται κάποιο οικονομικό γνώρισμα των φορολογούμενων, όπως είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη τους. Τα τρία αυτά μεγέθη προσδιορίζουν και την ικανότητα των φορολογούμενων να καταβάλουν φόρους.⁸Αποτελούν, δηλαδή τους επονομαζόμενους δείκτες φοροδοτικής ικανότητας, στους οποίους θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στη συνέχεια. Μπορεί όμως ως φορολογική βάση

⁷Πεδιαιτάκη Τ., (2010), "Φορολογικός Ανταγωνισμός και Φορολογικός Σχεδιασμός-ΟΟΣΑ & Ευρωπαϊκή Ένωση" 7η Ιουνίου 2010 Ευρωπαϊκό Φορολογικό Δίκαιο, Π.Μ.Σ. «Δίκαιο & Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» Πάντειο Πανεπιστήμιο.

⁸Καράγιωργας Σ. (1981), Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.

να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε οικονομικό ή μη οικονομικό γνώρισμα των φορολογουμένων, μη εξαιρούμενης ακόμη και αυτής της ίδιας της υπόστασής τους.⁹ Η τελευταία αυτή περίπτωση αναφέρεται στον λεγόμενο κεφαλικό φόρο, η εφαρμογή του οποίου σήμερα είναι στην πράξη εξαιρετικά σπάνια.

Διχογνωμία υπάρχει συχνά ανάμεσα στους ειδικούς για το αν το εισόδημα, η περιουσία ή η δαπάνη αποτελούν τον καλύτερο δείκτη φοροδοτικής ικανότητας, δηλαδή για το ποιο από τα τρία αυτά μεγέθη (εισόδημα, περιουσία, δαπάνη) πρέπει να αποτελεί τη βάση για τη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών. Αρχικά, κύρια βάση επιβολής των φόρων αποτελούσε η περιουσία, γιατί στο πρώιμο στάδιο της οικονομικής ανάπτυξης η περιουσία ήταν αυτή που αντανakλούσε το μέγεθος της οικονομικής ευμάρειας των πολιτών. Με την ανάπτυξη όμως της οικονομίας και τη σταδιακή αύξηση της συμμετοχής σε αυτή του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα, η περιουσία έπαυσε πλέον να αποτελεί την κύρια μορφή εκδήλωσης της ικανότητας των πολιτών να συμβάλουν στα φορολογικά βάρη και τη θέση της κατέλαβε το εισόδημα.¹⁰ Έτσι, σήμερα, ιδιαίτερα στις οικονομικά προηγμένες χώρες, ως κύρια βάση για την επιβολή των φόρων χρησιμοποιείται το εισόδημα, ακολουθεί η δαπάνη και συμπληρωματικά η περιουσία.

2.3.2. Ο φορολογικός συντελεστής

Ο φορολογικός συντελεστής (t) είναι το ποσό του φόρου που αναλογεί σε κάθε μονάδα της φορολογικής βάσης. Ο φορολογικός συντελεστής μπορεί να είναι απόλυτος αριθμός ή ποσοστό, ανάλογα με τη μονάδα μέτρησης της φορολογικής βάσης. Όταν η φορολογική βάση εκφράζεται σε μονάδες ποσότητας (π.χ. τεμάχια, κιλά, λίτρα) ο φορολογικός συντελεστής είναι συντελεστής κατά μονάδα (unit tax rate), ενώ όταν η φορολογική βάση εκφράζεται σε μονάδες αξίας, ο φορολογικός συντελεστής είναι συντελεστής και αξία (ad valorem tax rate).

Ως παράδειγμα φόρου που επιβάλλεται κατά μονάδα μπορεί να αναφερθεί η επιβολή ενός ειδικού φόρου στο οινόπνευμα που επιβάλλεται ως πάγιο ποσό ανά

⁹Ο.π. Γεωργακόπουλος, 2005

¹⁰Τάτσος Ν. (2012), Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, Εκδόσεις Κριτική ΑΕ, Αθήνα.

λίτρο οиноπνευματώδους ποτού. Ένα άλλο παράδειγμα αποτελεί η επιβολή ενός φόρου στα εισιτήρια δημόσιων θεαμάτων ή μεταφορικών μέσων που επιβάλλεται ως πάγιο χρηματικό ποσό ανά εισιτήριο.¹¹ Ως παράδειγμα φόρου κατ' αξία μπορεί να αναφερθεί και πάλι ένας φόρος στο οινόπνευμα ή στα εισιτήρια, ο οποίος όμως δεν επιβάλλεται ως πάγιο χρηματικό ποσό ανά λίτρο οиноπνευματώδους ποτού ή ανά εισιτήριο, αλλά ως ποσοστό της αξίας του φορολογούμενου οиноπνευματώδους ποτού ή της τιμής του εισιτηρίου.

Από τη διάκριση αυτή των φόρων θα μπορούσε άμεσα να συναχθεί ότι οι φόροι που επιβάλλονται στην αξία είναι από κοινωνικής πλευράς προτιμότεροι από τους φόρους που επιβάλλονται κατά μονάδα προϊόντος, γιατί στους φόρους αυτούς το μέγεθος της φορολογικής επιβάρυνσης διαφοροποιείται ανάλογα με την αξία του φορολογούμενου αγαθού ή υπηρεσίας.¹² Και επειδή οι ανήκοντες στις υψηλές εισοδηματικές τάξεις συνήθως καταναλώνουν αγαθά μεγαλύτερης αξίας, με την επιβολή των φόρων αυτών η φορολογική τους επιβάρυνση είναι μεγαλύτερη. Αντίθετα, με τους φόρους που επιβάλλονται κατά μονάδα προϊόντος, οι χαμηλές εισοδηματικές τάξεις επιβαρύνονται αναλογικά περισσότερο¹³. Αυτό μπορεί να γίνει ευκολότερα κατανοητό αν αναφερθούμε πάλι στα παραδείγματα που χρησιμοποιήσαμε παραπάνω.

2.3.3. Η φορολογούμενη μονάδα

Φορολογούμενη μονάδα ονομάζεται το πρόσωπο του οποίου το εισόδημα, η περιουσία ή δαπάνη ή όποιο άλλο χαρακτηριστικό χρησιμοποιείται ως βάση για τον υπολογισμό του φόρου και το οποίο είναι κατά τεκμήριο από το νόμο υποχρεωμένο να καταβάλει το ποσό του φόρου που αναλογεί. Ένα ζήτημα που γεννιέται όσον αφορά το θέμα αυτό είναι αν ως φορολογούμενες μονάδες πρέπει να θεωρηθούν μόνο τα φυσικά πρόσωπα ή πρέπει να συμπεριληφθούν σε αυτές και τα νομικά πρόσωπα.¹⁴

¹¹Ο.π. Γεωργακόπουλος, 2005

¹²Ο.π. Τάτσος, 2001

¹³Φινοκαλιώτης Κ. (2005), Φορολογικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.

¹⁴Ο.π. Γεωργακόπουλος, 2005

Το ζήτημα αυτό ανακύπτει ιδιαίτερα στη φορολογία του εισοδήματος και σε ορισμένους φόρους περιουσίας και δεν τυγχάνει ενιαίας αντιμετώπισης στην οικονομική επιστήμη και στην πράξη.

Ορισμένοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα δεν έχουν διαφορετική φορολογική οντότητα από αυτή των ιδιοκτητών τους και, κατά συνέπεια, ότι δεν πρέπει να αποτελούν διαφορετική φορολογική μονάδα, ενώ άλλοι έχουν αντίθετη άποψη.

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι αν θα πρέπει να θεωρείται φορολογούμενη μονάδα η οικογένεια ως σύνολο ή τα επιμέρους άτομά της.¹⁵ Το ζήτημα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στους προοδευτικούς φόρους, όπως είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομιών, γιατί αν ως φορολογούμενη μονάδα χρησιμοποιηθεί η οικογένεια στο σύνολό της, η συνολική φορολογική επιβάρυνση είναι μεγαλύτερη από αυτή που προκύπτει αν ως φορολογούμενη μονάδα χρησιμοποιηθούν τα επιμέρους άτομα.¹⁶

2.4. Υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης

Σύμφωνα με τους Σταματόπουλο και Καραβοκύρη, (2010), όσον αφορά τους υπόχρεους προς καταβολή χρηματικής παροχής, ήτοι τους υποκείμενους στο φόρο, αυτοί είναι οι ιδιώτες, Έλληνες υπήκοοι ή μη, φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Συνεπώς εξ ορισμού το κράτος αλλά και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δεν είναι υποκείμενα στο φόρο. Άλλωστε αυτό θα αποτελούσε «αυτοφορολογία» που δεν θα έβρισκε οποιαδήποτε λογική θεμελίωση.

Εν τούτοις, η εξέλιξη της έννοιας του φόρου έχει οδηγήσει στη διεύρυνση του κύκλου των υπόχρεων προσώπων. Έτσι, στη σημερινή εποχή και οι δημόσιοι φορείς υπέχουν φορολογικές υποχρεώσεις.¹⁷ Βεβαίως το Ελληνικό Δημόσιο περιλαμβανομένων και των αποκεντρωμένων δημοσίων υπηρεσιών απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματός για τα πάσης φύσεως εισοδήματά των.

¹⁵ Ο.π. Καράγιωργας, 1981

¹⁶ Ο.π. Φινοκαλιώτης, 2005

¹⁷ Ο.π. Πεδιαδιτάκη, 2010

Σύμφωνα με τον νόμο 4172/2013 άρθρο 45 υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος νομικά πρόσωπα και οντότητες των ακόλουθων περιπτώσεων:

- i) Κεφαλαιουχικές εταιρίες και προσωπικές εταιρίες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή αλλοδαπή,
- ii) Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή αλλοδαπή καθώς και σωματεία και ιδρύματα, με την μόνη εξαίρεση ότι τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούν για την εκπλήρωση του σκοπού τους, δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου.
- iii) Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα. Επίσης και οι κοινοπραξίες.
- iv) Οι νομικές οντότητες που δεν περιλαμβάνονται σε μία από τις προηγούμενες περιπτώσεις.

2.5. Διάκριση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους.

Μια διάκριση των φόρων που χρησιμοποιείται ευρύτατα στην πράξη είναι ανάμεσα σε άμεσους και έμμεσους φόρους. Ωστόσο, αν και η διάκριση αυτή είναι συχνή και ιδιαίτερα σημαντική από αναλυτική άποψη, δεν υπάρχουν σαφή και αναμφισβήτητα κριτήρια για το ποια ακριβώς είναι τα στοιχεία που διακρίνουν έναν άμεσο από έναν έμμεσο φόρο.

Παλαιότερα υποστηρίζονταν ότι το κριτήριο διάκρισης των φόρων σε άμεσους και έμμεσους έπρεπε να είναι η δυνατότητα ή μη των φορολογουμένων να μετακυλήσουν το φορολογικό τους βάρος σε άλλους φορολογουμένους με τους οποίους έρχονται σε συναλλαγή.¹⁸ Με βάση το κριτήριο αυτό ως άμεσοι φόροι θεωρούνταν οι φόροι τους οποίους οι φορολογούμενοι δεν μπορούν να μετακυλήσουν σε άλλους και έμμεσοι φόροι οι φόροι οι οποίοι μπορούν να

¹⁸Τερζόπουλος Π. (2012), Το ελληνικό φορολογικό σύστημα σε σύγκριση με τα κυριότερα ευρωπαϊκά, το αμερικανικό καθώς και το ιαπωνικό σύστημα. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

μετακληθούν. Και επειδή θεωρούνταν ότι οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας δεν μπορούν να μετακληθούν, οι φόροι αυτοί χαρακτηρίζονταν άμεσοι. Αντίστοιχα, οι φόροι δαπάνης χαρακτηρίζονταν έμμεσοι, γιατί θεωρούνταν ότι μπορούν να μετακληθούν.

Ωστόσο, διαπιστώθηκε στην πορεία ότι η διάκριση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους με κριτήριο τη δυνατότητα της μετάκλησής τους δεν είναι ασφαλής. Γιατί διαπιστώθηκε στην πράξη ότι φόροι οι οποίοι θεωρούνταν ότι δεν μετακυλίνουν, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες μπορούν να μετακληθούν. Διαπιστώθηκε επίσης ότι οι φόροι δαπάνης, οι οποίοι θεωρούνταν ότι μετακυλίνουν, δεν μπορούν να μετακληθούν πάντοτε, αλλά ότι η δυνατότητα αυτή εξαρτάται από τις συνθήκες της αγοράς.¹⁹ Έτσι, με βάση το κριτήριο της μετάκλησης θα μπορούσε ο ίδιος φόρος σε συνθήκες που επιτρέπουν τη μετάκληση του να θεωρηθεί έμμεσος και σε άλλες αμέσως.

Ένα άλλο κριτήριο που έχει προταθεί για τη διάκριση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους αναφέρεται στην πρόθεση του νομοθέτη όσον αφορά το πρόσωπο που επιθυμεί να επιβαρυνθεί με το φόρο. Αν ο νομοθέτης έχει την πρόθεση να επιβαρύνει το πρόσωπο με τον φόρο που θα καταβληθεί στο δημόσιο, ο φόρος θεωρείται άμεσος, ενώ αν ο φόρος επιβαρύνει άμεσα το ίδιο το πρόσωπο, θεωρείται έμμεσος. Αλλά και το κριτήριο αυτό δεν είναι ασφαλές, αφενός, γιατί η πρόθεση του νομοθέτη δεν είναι πάντοτε σαφής και, αφετέρου, γιατί η μετάκληση ή μη ενός φόρου δεν εξαρτάται στην πράξη από την πρόθεση του νομοθέτη, αλλά από άλλους παράγοντες, οι οποίοι δεν είναι εκ των προτέρων γνωστοί και δεδομένοι.

Τέλος, ένα άλλο κριτήριο διάκρισης των φόρων σε άμεσους και έμμεσους, βασίζεται στο κατά πόσο οι φόροι που επιβάλλονται είναι ή όχι αντιληπτοί στους φορολογουμένους. Με βάση το κριτήριο αυτό οι φόροι που είναι αντιληπτοί στους φορολογουμένους θεωρούνται άμεσοι, ενώ αυτοί που δεν είναι αντιληπτοί θεωρούνται έμμεσοι.²⁰ Ως άμεσοι λοιπόν φόροι θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας, οι οποίοι είναι άμεσα αντιληπτοί από τους

¹⁹ Ο.π. Τερζόπουλος, 2012

²⁰ Ο.π. Τερζόπουλος, 2012

φορολογουμένους και ως έμμεσοι φόροι οι φόροι δαπάνης οι οποίοι υποκρύπτονται στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών. Ωστόσο, και το κριτήριο αυτό δεν είναι ασφαλές, γιατί υπάρχουν φόροι οι οποίοι ενώ ενσωματώνονται στις τιμές των προϊόντων είναι αντιληπτοί στους φορολογουμένους, όπως είναι, για παράδειγμα, ο ΦΠΑ, το ποσό του οποίου αναγράφεται στα τιμολόγια των αγορών, ενώ υπάρχουν φόροι εισοδήματος οι οποίοι δεν γίνονται εύκολα αντιληπτοί (π.χ., φόρος εισοδήματος στον τόκο των καταθέσεων, παρακρατούμενος φόρος εισοδήματος στους μισθούς κ.λπ.).

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι δεν υπάρχει ασφαλές και γενικά αποδεκτό κριτήριο διάκρισης των φόρων σε άμεσους και έμμεσους. Φαίνεται ωστόσο ότι η επικρατούσα άποψη για τη διάκριση αυτή βασίζεται στον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνεται η φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων.²¹ Αν η ικανότητα αυτή εκδηλώνεται άμεσα, δηλαδή αν οι φόροι επιβάλλονται σε στοιχεία που φανερώνουν άμεσα τη φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων, όπως είναι το εισόδημα και η περιουσία που διαθέτουν, οι φόροι θεωρούνται άμεσοι. Αν όμως οι φόροι επιβάλλονται σε στοιχεία τα οποία έμμεσα μόνο θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι προσδίδουν φοροδοτική ικανότητα, όπως είναι οι συναλλαγές των φορολογουμένων, οι φόροι θεωρούνται έμμεσοι.

Άμεση Φορολογία (Εισόδημα και Κεφάλαιο)	Έμμεση Φορολογία
<u>Επικέντρωση σε:</u> <i>Συνολική ευημερία</i> <i>Ισονομία</i> <i>Δικαιοσύνη</i> <i>Στοχευμένα μέτρα αναδιανομής εισοδήματος</i>	<u>Επικέντρωση σε:</u> <i>Φορολογία τελικής κατανάλωσης</i> <i>Αποτελεσματικότητα, μη επιβολή φόρων στην ενδιάμεση κατανάλωση και κεφαλαιουχικά/επενδυτικά αγαθά</i> <i>Ευρεία βάση επιβολής του φόρου</i>

²¹Ο.π. Τερζόπουλος, 2012

<u>Μέσα:</u> <i>Ενιαία Φορολογητέα Βάση</i> <i>Απαλλαγές</i> <i>Διαφοροποίηση συντελεστών φορολογίας</i> <i>Συντονισμός φορολογικών συστημάτων</i>	<u>Μέσα:</u> <i>Εναρμόνιση φορολογίας</i> <i>Προσέγγιση συντελεστών</i> <i>Κατάργηση απαλλαγών</i>
---	--

Παραδοσιακά στην Ελλάδα η έμμεση φορολογία είναι υψηλή, υποδεικνύοντας ουσιαστικά ένα κράτος σε στάδιο πρώιμης ανάπτυξης και όχι ένα κράτος που ανήκει στον αναπτυγμένο κόσμο. Η φορολόγηση της κατανάλωσης είναι ο χαρακτηριστικός τρόπος συγκέντρωσης εσόδων σε μια υπανάπτυκτη οικονομία η οποία, κατά συνέπεια, στερείται υψηλών εισοδημάτων που αποτελούν αντικείμενο των άμεσων φόρων. Ως προς τις άλλες της εκφάνσεις, όμως, η χώρα μας εμφανιζότανε πάντοτε ενταγμένη στον προηγμένο κόσμο.

Η κατάφωρη αδικία και η ανισότητα του συστήματος γίνεται απόλυτα ορατή από τον πίνακα που ακολουθεί και δείχνει πως σε μια κρίσιμη περίοδο, μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, διαμορφώνεται η φορολογική επιβάρυνση στους Έλληνες πολίτες που μόνο εισπρακτικό στόχο έχει.

Έτος	Άμεσοι Φόροι %	Έμμεσοι Φόροι %	Λόγος Έμμεσων / Άμεσους Φόρους
2004	41,7	58,3	1,40
2005	43,6	56,4	1,29
2006	41,6	58,4	1,41
2007	41,0	59,0	1,44
2008	40,8	59,2	1,45
2009	43,1	56,9	1,32
2010	39,4	60,6	1,53
2011	41,5	58,5	1,41
2012	44,7	55,3	1,24
2013	45,0	55,0	1,22
2014*	46,9	53,1	1,13
2015**	46,5	53,5	1,15

*Εκτιμήσεις **Προβλέψεις

ΠΗΓΗ: ΥΠΟΙΚ, Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2015

2.6 Χαρακτηριστικά των φόρων

Οι φόροι έχουν δύο βασικά γνωρίσματα:

1. Αποτελούν αναγκαστικό μέσο μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα.
2. Αποτελούν μονομερές μέσο, δηλαδή συνεπάγονται μόνο παροχή από τους ιδιωτικούς φορείς προς τους δημόσιους φορείς χωρίς αντίστοιχα ειδική αντιπαροχή των τελευταίων προς τους πρώτους.
(<http://el.wikipedia.org/wiki>)

2.7 Οι βασικές αρχές της Φορολογίας

Οι κανόνες και τα αξιώματα με τα οποία πρέπει να διαπνέεται ένα φορολογικό σύστημα για να είναι δίκαιο και αποδοτικό, συγκροτούν αυτό που αποδίδεται με την φράση: «Βασικές αρχές της Φορολογίας». Οι αρχές αυτές τίθενται αρχικά από τον συνταγματικό νομοθέτη, ο οποίος δημιουργεί αφενός μεν, ένα πλέγμα προστασίας για τον φορολογούμενο πολίτη και την υπόχρεη σε φόρους οικονομική μονάδα, αφετέρου

δε κατευθύνουν τον (κοινό) φορολογικό νομοθέτη σε θέσπιση διατάξεων που στοχεύουν στη φορολογική δικαιοσύνη. Να θυμηθούμε την παράγραφο 5 του άρθρου 4 του Συντάγματος: *«Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους»*, η οποία αποδίδει την αρχή της φορολογικής, άμα δε και της νομικής ισότητας των πολιτών, ήτοι την ομοιόμορφη μεταχείρισή τους από την πλευρά του κράτους. (<http://epixeirisi.gr>)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, σε φορολογία πρέπει να υπόκεινται άπαντες οι πολίτες, αναλόγως προς την οικονομική αντοχή κάθε ενός. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε επίσης σε όλους όσους σχεδιάζουν τον φορολογικό χάρτη της χώρας ότι η αρχή της φορολογικής ισότητας ως έννοια, περιλαμβάνει στην ουσία δύο σημαντικές παραμέτρους και επί μέρους αρχές. Πρώτον, την καθολικότητα του φόρου (ή τον πάνδημο φόρο που ανέφεραν παλαιότερα νομοθετήματα) και δεύτερον, την φοροδοτική ικανότητα του υπόχρεου φορολογούμενου.

Δύσκολος συνδυασμός. Αναγκαίος όμως για να μην προκύπτουν αρνητικά φαινόμενα και αντιδράσεις στην κοινωνία. Καθολικότητα ενός φόρου σημαίνει ότι η φορολογική υποχρέωση είναι γενική, ήτοι επιβαλλόμενη βάσει γενικών κριτηρίων, απαγορευμένων ρητώς τυχόν εξαιρέσεων, πλην ενδεχομένως εκείνων που εξυπηρετούν το λεγόμενο δημόσιο συμφέρον. Περαιτέρω, φοροδοτική ικανότητα είναι το μέτρο της αντοχής και των ορίων των εισοδημάτων του φορολογούμενου, ώστε μετά την επιβολή του φόρου και την μείωση τους, να απομένουν ικανοί πόροι για την αξιοπρεπή διαβίωσή του, στο πλαίσιο μιας σύγχρονης κοινωνικής αντίληψης.

Αρχή της βεβαιότητας του φόρου, για να θυμηθούμε την άλλη συνταγματική επιταγή (άρθρο 78, παρ. 2): *«Φόρος ή άλλο οποιοδήποτε οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος το προηγούμενο εκείνου, κατά το οποίο επιβλήθηκε»*. Η αρχή αυτή μας διδάσκει ότι ο φόρος πρέπει να είναι γνωστός εκ των προτέρων, τόσο ως προς την ύπαρξή του και τον τρόπο επιβολής του, όσο και ως προς το ύψος και μέγεθός του. Υπογραμμίζεται ότι για την «επιτυχία» αυτού του κανόνα, θα πρέπει ο φορολογικός νόμος να είναι σταθερός, να μην εμφανίζονται διάφορες μεταβολές του, κατά το δοκούν και ασφαλώς αυτές, να μην επιβάλλουν αναδρομική (διάβαζε: αιφνίδια) φορολογία. (<http://epixeirisi.gr>)

Αρχή της προσφορότητας του φόρου που ευτυχώς υλοποιείται στην εποχή μας, μέσω της ανάπτυξης των ηλεκτρονικών υποδομών και της διαδικτυακής επικοινωνίας. Η αρχή αυτή προσδιορίζει την καταβολή του φόρου με όσο το δυνατόν μικρότερο διαχειριστικό κόστος και όχληση του υπόχρεου. Είναι γεγονός ότι σε αυτόν τον τομέα καταγράφονται σημαντικές πρόοδοι που ενισχύουν την άποψη μιας αισιόδοξης προοπτικής.

Αρχή του ευχερούς ελέγχου της επιβαλλόμενης φορολογίας, δηλαδή ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, θα πρέπει να κατέχει τα απαραίτητα νομικά όπλα, μέσω των οποίων να είναι σε θέση αδαπάνως, να αμύνεται κατά των τυχόν λαθών, παραλείψεων ή αυθαιρεσιών της φορολογικής αρχής. Να μην φοβάται, δηλαδή να υποβάλλει την ένστασή του και την προσφυγή του, αναλογιζόμενος ότι το κόστος αυτό θα του στερήσει την οικονομική ωφέλεια της όποιας επιτυχούς έκβασης της υπόθεσης.

Αρχή της απλότητας του φόρου, ήτοι τόσο το αντικείμενο του φόρου, όσο και ο υπολογισμός, αλλά και η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης αυτού να χαρακτηρίζονται από απλότητα και κυρίως σαφήνεια, χωρίς να αφήνουν περιθώρια παρερμηνειών, από τους υπόχρεους φορολογούμενους και από τα ελεγκτικά όργανα της πολιτείας. Ο νόμος να είναι σαφής. Να παρέλκει η «απαραίτητη» ερμηνεία της διοίκησης, η οποία στις περισσότερες των περιπτώσεων αυτοσχεδιάζει και αναιρεί τον νομοθέτη, ή αλλοιώνει την πρόθεσή του.

Αρχή της αποφυγής της διπλής φορολογίας, ίσως η πλέον καταπατημένη αρχή, αφού πλείστοι φόροι επιβάλλονται επί άλλων φόρων, χωρίς καν να τηρούνται τα προσχήματα και με την διαρκή αιτιολογία των έκτακτων δημοσιονομικών καταστάσεων και αναγκών.

Ακόμη και δικαστικές αρχές, αγνοώντας το Σύνταγμα, ευθυγραμμίζονται με την παραπάνω αιτιολογία. Ουδείς φορολογικός νόμος πρέπει να αποτρέπει την αφαίρεση ποσού φόρου από εισόδημα, προκειμένου να επιβληθεί άλλος φόρος επί αυτού (βλέπε Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης, ΕΕΤΗΔΕ, Τέλος επιτηδεύματος κ.λπ.). (<http://epixeirisi.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2010-2016

3.1. Η Ελληνική Οικονομία

Κάνοντας μια συνοπτική ανασκόπηση στις μακροοικονομικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, βλέπουμε πως η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με μελέτη του IOBE, (2016), σημείωσε σημαντική επιβράδυνση κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2016, σε ποσοστό 0,4%, έναντι ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ 1,3% κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του 2015.²²

Σημαντικά γεγονότα όπως η έντονη κλιμάκωση της πολιτικής αστάθειας κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ήταν ένας από τους κυριότερους παράγοντες των πολιτικοοικονομικών εξελίξεων οι οποίες σημειώθηκαν στις αρχές του τρέχοντος έτους. Πιο συγκεκριμένα, οι επιδράσεις που άσκησαν στις συνιστώσες του ΑΕΠ, εμφανίστηκαν κατά βάση, όπως θα αναπτυχθεί και παρακάτω, στην καταναλωτική συμπεριφορά. Ειδικότερα, άλλος ένας

²² IOBE, 2016, IOBE, http://iobe.gr/docs/IOBE_Report_2016.pdf, Ημ πρόσβασης: 10.10.2017

παράγοντας που προκάλεσε την αποκλιμάκωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ στην αρχή 2015, σε σύγκριση με το 2014, προέκυψε από την έντονη επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του τομέα των εξαγωγών.

Αναφορικά με τον τομέα των επενδύσεων, βάσει των δεδομένων που προκύπτουν από έρευνα του IOBE, (2016), φαίνεται πως παρουσιάζουν διεύρυνση, ενώ γίνεται εμφανής η αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών, έστω σε μικρό ποσοστό, καθώς και ο περιορισμός της πτώσης των δημόσιων καταναλωτικών δαπανών. Εν συνεχεία, η νέα τόνωση της ιδιωτικής καταναλωτικής ζήτησης μπορεί να γίνει αντιληπτή μέσα από την απεικόνιση του ποσοστού των εισαγωγών οι οποίες εμφάνισαν υψηλή άνοδο των εισαγωγών, η οποία πάντως ήταν σαφώς ηπιότερη από ότι στα τέλη του 2015 και συνδυασμένη με τη μικρή αύξηση του ποσοστού των εξαγωγών, δεν επιδείνωσε παραπάνω το ισοζύγιο του εξωτερικού τομέα σε εθνικολογιστικούς όρους.²³

Αποτελεσματικά, προκύπτει το γεγονός πως το σύνολο των επιπτώσεων της πολιτικής αστάθειας που εμφανίστηκε στην Ελληνική οικονομία, οδήγησαν στη νέα εξασθένηση της ανάκαμψης της κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου διαστήματος που διερευνάται. Ταυτόχρονα, συνεχίστηκε για δεύτερο τρίμηνο η άνοδος της ανεργίας. Ανάμεσα στις επιδράσεις της πολιτικής αβεβαιότητας, αναφορικά με την έκβαση των διαπραγματεύσεων με τους δανειστές, είναι ιδιαίτερα σημαντικά τα εξής:

- Η διεθνής ελκυστικότητα των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών, π.χ. των τουριστικών,
- Η μείωση της εμπιστοσύνης των ενδεχομένων επενδυτών στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, λόγω της μη εφαρμογής των συμφωνημένων με τους εταίρους μεταρρυθμίσεων και των διαρθρωτικών αλλαγών, αλλά και εξαιτίας των προεκλογικών - μετεκλογικών εξαγγελιών για παραμέτρους της οικονομίας που επηρεάζουν σημαντικά την αποδοτικότητα των επενδύσεων,

²³Ο.π. IOBE, 2016, IOBE, Ημ πρόσβασης: 10.10.2017

- Η πραγματοποίηση καταναλωτικών δαπανών υπό την επίδραση του νομισματικού κίνδυνου. Οι συγκεκριμένες επιδράσεις επισημαίνονται και επειδή συνεχίστηκαν με ορισμένες εξ' αυτών να κλιμακώνονται.
- Τα πολύ υψηλά επίπεδα του περιορισμού της ρευστότητας, λόγω της μη καταβολής ορισμένης δόσης από τα δάνεια των ΕΕ-ΔΝΤ, της απόσυρσης των καταθέσεων των επιχειρήσεων αλλά και των νοικοκυριών από τα τραπεζικά ιδρύματα και της διακοπής αποδοχής από την ΕΚΤ των κρατικών ομολόγων ως εγγυήσεων.

3.2 Η φορολογική πολιτική της χώρας, πριν και μετά την εμφάνιση της κρίσης

Όπως διατυπώθηκε και σε προηγούμενη ενότητα της παρούσας εργασίας, η φορολογική πολιτική είναι ο βασικός άξονας της δημοσιονομικής πολιτικής και αποτελεί το κύριο συστατικό στοιχείο της οικονομικής πολιτικής κάθε κυβέρνησης. Η πολιτική διάσταση της φορολογίας ωθεί την εκάστοτε κυβέρνηση να εισάγει ένα νέο, «δικό της», φορολογικό νομοσχέδιο, αποσκοπώντας στην αντιμετώπιση τόσο των προβλημάτων της τρέχουσας συγκυρίας, όσο και των προεκλογικών της εξαγγελιών και των πολιτικών της δεσμεύσεων. Και αυτό το επιδιώκει χωρίς ένα εθνικό φορολογικό πλαίσιο αρχών και διαφάνειας, με ελλιπή προγραμματισμό και παρακολούθηση των 27 μεγεθών, με αδυναμία οργάνωσης και άσκησης σοβαρής και υπεύθυνης δημοσιονομικής πολιτικής (Karlanoglou & Rapanos, 2011).

Η φορολογική πολιτική στη χώρα μας, δηλαδή, στηριζόταν –και απ' ό,τι φαίνεται συνεχίζει- στη στρατηγική του «βλέποντας και κάνοντας», προκειμένου να προσαρμόζει τα έσοδα στις άκριτες -πολλές φορές- καταναλωτικές της ανάγκες, στην

εξυπηρέτηση των συμφερόντων συγκεκριμένων ομάδων στήριξης της εκάστοτε κυβέρνησης και στην αποπληρωμή των τοκοχρεολυσίων των ατέρμονων δανείων της.

Βέβαια, από το 2009 και εδώθε, οι υποσχέσεις και οι εξαγγελίες των κυβερνήσεων, όχι μόνο δεν τηρήθηκαν αλλά, τουναντίον, ανατράπηκαν πλήρως καθώς υιοθετήθηκαν μέτρα φορολογικής πολιτικής που στράφηκαν άμεσα κατά των συμφερόντων της χώρας, υπό το πρόσχημα του εξορθολογισμού του φορολογικού (και όχι μόνο) συστήματός της, με τη βοήθεια των «εταίρων15» μας στην Ε. Ένωση και το Δ.Ν.Τ.

Ελλείπει σαφούς αναπτυξιακού προσανατολισμού και δημοσιονομικής πολιτικής υποστήριξής του, το φορολογικό σύστημα στη χώρα μας κατέστη και παραμένει αναποτελεσματικό, τόσο ως προς τη συνολική του απόδοση, όσο και ως προς τη δομή του. Και τούτο λόγω της κακής φορολογικής διοίκησης (tax administration), των αναποτελεσματικών φοροεισπρακτικών μηχανισμών και των μηχανισμών επίλυσης διαφορών. Η ανεπάρκειά του, επίσης, επιτείνεται από την πολυπλοκότητα του συνολικού συστήματος οργάνωσης και διοίκησης του κράτους και της δομής της ελληνικής οικονομίας (Φωτόπουλος, 2010- Karlanoglou & Rapanos, 2011).

3.3. Φορολογία Φυσικών Προσώπων

3.3.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013

Η διαχρονική ανάλυση της φορολόγησης των φυσικών προσώπων κατά τα έτη 2010-2013 δεν παρουσιάζει πολύ μεγάλες μεταβολές. Κατά την περίοδο αυτή, ο προσδιορισμός του συνολικού εισοδήματος γίνεται έχοντας σαν βάση τις δαπάνες διαβίωσης του ατόμου που φορολογείται αλλά και των λοιπών προσώπων τα οποία συνοικούν με αυτόν, σε περίπτωση που το συνολικό ποσό των δαπανών υπολογίζεται σαν μεγαλύτερο από το συνολικό καθαρό εισόδημα των κατηγοριών Α έως Ζ. Το εισόδημα που υπόκειται σε φόρο στην περίπτωση

αυτή προσδιορίζεται τεκμαρτά και αφορά τις εξής δαπάνες. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη:²⁴

- Της κύριας κατοικίας ιδιοκατοικούμενης ή ακόμη και μισθωμένης ή δωρεάν παραχωρούμενης αλλά και των βοηθητικών χώρων έχοντας ως βάση τα τ.μ. ορίζεται με κλιμακωτή μέθοδο και τα ποσά προσαυξάνονται συγκεκριμένα για κατοικίες οι οποίες βρίσκονται σε περιοχές με τιμή ζώνης, βάσει του αντικειμενικού προσδιορισμού των ακινήτων. Έχοντας ως σημείο αναφοράς τις μονοκατοικίες όλα τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 20%.

ΕΜΒΑΔΟΝ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ (Τ.Μ.)	ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑ (Τ.Μ.)	ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
0-80	30	2.400	2.400
81-120	50	2.000	4.400
121-200	80	6.400	10.800
201-300	150	15.000	25.800
ΑΝΩ ΤΩΝ 300	300		

Πίνακας 1: Φορολόγηση κατοικίας²⁵

²⁴ Tax heaven, 2013, <https://www.taxheaven.gr/laws/view/index/law/4172/year/2013/article/31/paragraph/1>, Ημ. Πρόσβασης: 10.12.17

²⁵ Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 10.12.17

- Δευτερεύουσας κατοικίας η οποία είναι ιδιοκατοικούμενη ή μισθωμένη ή διατίθεται ακόμη και δωρεάν καθώς και των βοηθητικών χώρων που εκτιμάται με βάση τα τ.μ. ορίζεται στο 1/2 της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης.
- Επιβατικού αυτοκινήτου Ι.Χ., ορίζεται με την κλιμακωτή μέθοδο επί των κ.ε. και το ποσό μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητά του, η οποία υπολογίζεται από το έτος πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα, κατά ποσοστό ανά έτη.

ΚΥΒΙΣΜΟΣ (Κ.Ε.)	ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
0-1.200		3.000	3.000
1.201-2.000	300 ανά 100 κ.ε.	2.400	5.400
2.001-3.000	500 ανά 100 κ.ε.	5.000	10.400
ΑΝΩ ΤΩΝ 3.000	700 ανά 100 κ.ε.		

Πίνακας 2: Φορολόγηση Αυτοκινήτου²⁶

- Όσον αφορά στις κατηγορίες των ιδιωτικών σχολείων αλλά και αυτές της στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης, εξαιρώντας τα εσπερινά

²⁶Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 10.12.17

γυμνάσια και λύκεια, καθώς και τα ειδικά σχολεία ατόμων με ειδικές ανάγκες.

➤ Για διάφορες κατηγορίες οικιακών βοηθών, οδηγών αυτοκινήτων, δασκάλων και λοιπού προσωπικού, η οποία ορίζεται στο εκάστοτε κατώτατο όριο αμοιβών όπως αυτό προσδιορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις για την αντίστοιχη κατηγορία εργαζομένων.

➤ Για σκάφη αναψυχής Ι.Χ, κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν και εκτιμάται με βάση το κόστος τελών ελλιμενισμού, ασφαλιστρών, καυσίμων, συντήρησης και πρακτόρευσης και ορίζεται, ανάλογα με τα μέτρα ολικού μήκους του σκάφους.

➤ Για αεροσκάφη, ελικόπτερα και ανεμόπτερα κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν.

➤ Για εξωτερική δεξαμενή κολύμβηση που προκύπτει για τον κύριο ή κάτοχο αυτής, ορίζεται, ανάλογα με την επιφάνειά της, ανά κλίμακα και τα ποσά διπλασιάζονται προκειμένου για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης.

Αναφορικά με τα χρηματικά ποσά τα οποία μπορεί να καταβληθούν για την αγορά ή ακόμη και για χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, διαφόρων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας ανέγερση οικοδομών, κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης, χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε, δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών, εφόσον αυτά υπερβαίνουν σε ετήσια βάση τα 300€, εξαιρώντας τις δωρεές προς το Δημόσιο, τους δήμους και τις κοινότητες του Κράτους, τα Α.Ε.Ι., τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα, τα κοινωφελή ιδρύματα κλπ.²⁷

²⁷Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

Σχετικά με την ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη, αυτή μπορεί να ορισθεί σε 3.000€ σχετικά με την κατηγορία των άγαμων και σε 5.000€ για τους συζύγους οι οποίοι υποβάλλουν κοινή δήλωση²⁸. Το ετήσιο συνολικό ποσό της αντικειμενικής δαπάνης, ενέχει δυνατότητα αμφισβήτησης από τον φορολογούμενο σε περίπτωση που αυτό είναι μεγαλύτερο από την πραγματική δαπάνη του φορολογουμένου αλλά και των μελών που τον βαρύνουν, από τη στιγμή που αυτό μπορεί να αποδειχθεί από τον υπόχρεο ο οποίος έχει ως βάση πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία ώστε, αφότου πραγματοποιηθεί ο έλεγχος από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ο οποίο θα εξετάζει την αλήθεια των ισχυρισμών και την ακρίβεια των αποδεικτικών στοιχείων του φορολογουμένου, να μειωθεί αναλόγως το ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης (άρθρα 15 και 16 του Κ.Φ.Ε.).²⁹

Το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου απομειώνεται, κατά περίπτωση, με τα συνολικά ποσά των εισφορών τα οποία καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης του από το φορολογούμενο. Οι ετήσιες καταβληθείσες εισφορές εκπίπτουν κατά το ποσοστό του 2/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργοδότη και κατά το ποσοστό του 1/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργαζομένου (άρθρο 8 του Κ.Φ.Ε.).

Εκτός των άλλων, όπως αναφέρεται από τις σχετικές φορολογικές διατάξεις, εκπίπτει ποσό 2.400€, το οποίο λειτουργεί σαν μία δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά για τον ίδιο το φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, εφόσον:³⁰

- παρουσιάζουν αναπηρία ποσοστού 67% και πάνω,
- είναι τυφλοί,
- είναι νεφροπαθείς ή κάνουν μεταγγίσεις αίματος,
- είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες,
- είναι θύματα πολέμου.

²⁸Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

²⁹Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

³⁰Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

Σε περίπτωση που, λόγω θανάτου του ενός από τους συζύγους υποβληθούν χωριστές δηλώσεις, και σε περίπτωση που ο ένας από τους συζύγους δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα ή αυτό υπολογίζεται ως κατώτερο από το άθροισμα των δαπανών, το άθροισμα αυτών ή η διαφορά που προκύπτει δεν προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου παρά μόνο, κατ' εξαίρεση, τα ποσά που αφορούν τα έξοδα ιατρικής περίθαλψης του ενός συζύγου και των λοιπών προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν.³¹

Σε περίπτωση που, με βάση τη φορολογική κλίμακα, ο ένας από τους συζύγους δεν διατηρεί κάποιο φορολογούμενο εισόδημα ή αυτό που έχει είναι μικρότερο από τα ποσά των δαπανών που σχετίζονται με αυτόν προσωπικά και τα πρόσωπα που τον βαρύνουν, τότε το ποσό των δαπανών ή η διαφορά, εξ' ολοκλήρου, προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου. Επίσης, σε περίπτωση που το συνολικό ποσό των μειώσεων είναι μεγαλύτερο του φόρου, ο οποίος προκύπτει με βάση τη φορολογική κλίμακα για τον φορολογούμενο και τη σύζυγό του, η διαφορά δεν επιστρέφεται ούτε συμψηφίζεται. Το ποσό που απομένει ύστερα από τις μειώσεις αποτελεί το φόρο που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογουμένου (άρθρο 8 του Κ.Φ.Ε.).

Η κάθε κατηγορία εισοδήματος ανήκει σε ειδική κατηγορία και οι νομοθετικές διατάξεις την αντιμετωπίζουν με συγκεκριμένη φορολογική μεταχείριση όπως αυτές καταγράφονται μέσα από το άρθρο 6 του Κ.Φ.Ε. Αναφορικά με τον υπολογισμό του συνολικού εισοδήματος το οποίο φορολογείται, αθροίζονται τα επιμέρους εισοδήματα τα οποία αποκτήθηκαν κατά το προηγούμενο της φορολογίας οικονομικό έτος ή διαχειριστικό ή γεωργικό κατά περίπτωση έτος. Κατά την πρόσθεση του συνόλου των εισοδημάτων συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επί μέρους εισοδημάτων. Στη συνέχεια από το παραπάνω άθροισμα των εισοδημάτων ενεργούνται οι προβλεπόμενες από το άρθρο 8 του Ν. 3842/10 εκπτώσεις δαπανών από το συνολικό εισόδημα. Αναλυτικότερα, μέχρι να υπολογιστεί το ποσό που θα υπαχθεί τελικά σε φορολόγηση, το εισόδημα διέρχεται από τα ακόλουθα στάδια:³²

³¹Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

³²Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

- Διεξάγεται ο υπολογισμός του συνολικού ακαθάριστου εισοδήματος, και για να πραγματοποιηθεί η σχετική διαδικασία γίνεται υπολογισμός όλων των ακαθάριστων εισοδημάτων του φορολογούμενου από κάθε πηγή.
- Από το σύνολο του ακαθάριστου εισοδήματος εξαιρείται εκείνο το τμήμα για το οποίο υπάρχει προσωπική ή πραγματική απαλλαγή.
- Αναφορικά με την εξεύρεση του καθαρού θετικού ή αρνητικού εισοδήματος κάθε πηγής, αφαιρούνται από τα ακαθάριστα εισοδήματα κάθε πηγής οι δαπάνες απόκτησης τους.
- Γίνεται η πρόσθεση των καθαρών εισοδημάτων κάθε πηγής για να βρεθεί το συνολικό καθαρό εισόδημα.
- Αφαιρούνται οι ειδικές μειώσεις που ισχύουν κάθε φορά για τα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες.
- Αφαιρούνται οι εκπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο (έξοδα ιατρικής περίθαλψης, τόκοι στεγαστικών δανείων, οικογενειακά βάρη κ.τ.λ.).
- Το υπόλοιπο που μένει μετά από αυτά είναι το συνολικό φορολογητέο εισόδημα.

Αυξάνεται ο συντελεστής φορολόγησης των αποζημιώσεων, δικαιωμάτων (royalties), παροχής υπηρεσιών, αμοιβών για μελέτες, επιστημονικές έρευνες κλπ., που καταβάλλονται σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, από 20% σε 25%.

Παρατηρείται η μείωση της φορολογίας κατά τη μεταβίβαση επαγγελματικού Ι.Χ. αυτοκινήτου, από 30% σε 25%.

Αυξάνεται ο συντελεστής φορολόγησης των αμοιβών που καταβάλλει ο Ελληνικό Δημόσιο σε ξένους καλλιτέχνες ή συγκροτήματα, από 20% σε 25%.

Κινητές αξίες που αφορούν εισοδήματα από τόκους καταθέσεων φορολογούνται με συντελεστή 10%.

Κατά το άρθρο 8 του Κ.Φ.Ε., το εισόδημα, που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών και των εκπτώσεων από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου, υποβάλλεται σε φόρο με βάση την νέα ακόλουθη κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ
12.000	0	0	12000	0
4.000	18	720	16000	720
6.000	24	1440	22000	2160
4.000	26	1040	26000	3200
6.000	32	1920	32000	5120
8.000	36	2880	40000	8000
20.000	38	7600	60000	15600

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

40.000	40	16000	100000	31600
ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝ	45			

Πίνακας 3: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2010³³

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	
			ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΣ
5.000 €	0	0	5.000 €	0 €
7.000 €	10	700 €	12.000 €	700 €
4.000 €	18	720 €	16.000 €	1.420 €
10.000 €	25	2.500 €	26.000 €	3.920 €
14.000 €	35	4.900 €	40.000 €	8.820 €
20.000 €	38	7.600 €	60.000 €	16.420 €

³³Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

40.000 €	40	16.000 €	100.000 €	32.420 €
ΑΝΩ	ΤΩΝ			
100.000	45			

Πίνακας 4: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2011³⁴

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ (ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ (ΕΥΡΩ)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
4.000	18	720	16.000	1.420
10.000	25	2.500	26.000	3.920
14.000	35	4.900	40.000	8.820
20.000	38	7.600	60.000	16.420

³⁴Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

40.000		40	16.000	100.000	32.420
ΑΝΩ	ΤΩΝ	45			
100.000					

Πίνακας 5:Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2012³⁵

Η επιθυμία του φορολογούμενου αναφορικά με την ένταξή του στην κλίμακα του αφορολόγητου των 12.000€ μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την προσκόμιση αποδείξεων δαπανών αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών τα οποία έχουν εκδοθεί βάσει των ισχυουσών διατάξεων του Κ.Β.Σ., τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του και τα τέκνα. Το ελάχιστο ποσό των αποδείξεων δαπανών, το οποίο κρίνεται ως απαιτητό για να προσκομισθούν, ορίζεται, έχοντας σαν βάση το δηλούμενο και φορολογούμενο σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις ατομικό εισόδημα του φορολογουμένου, ανά ποσοστιαία κλίμακα ως εξής:³⁶

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΥΨΟΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΜΕΧΡΙ €6.000	Δεν απαιτείται η προσκόμιση αποδείξεων
ΜΕΧΡΙ €12.000	10% του εισοδήματος, ήτοι € 1.200 για ποσό €12.000
ΑΝΩ ΤΩΝ € 12.000	Για τις πρώτες €12.000 10% του εισοδήματος (€1.200) και για το υπερβάλλον 30%

³⁵Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

³⁶Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

Πίνακας 6: Ελάχιστο ποσό αποδείξεων³⁷

Στις δαπάνες δεν μπορούν να συμπεριληφθούν εκείνες που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 8 και 9, οι δαπάνες οι οποίες αφορούν στην απόκτηση περιουσιακών στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 17, καθώς και οι δαπάνες οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 23. Συγκεκριμένα δεν λαμβάνονται υπόψη:

- οι δαπάνες οι οποίες μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα (εισφορές προς ταμεία ασφάλισης, δαπάνες αγοράς αμοιβαίων κεφαλαίων, αμοιβές σε γιατρούς)
- οι δαπάνες οι οποίες λαμβάνονται υπόψη αναφορικά με τη μείωση του φόρου (ασφάλιστρα, τόκοι στεγαστικών δανείων, έξοδα ιατρικής νοσοκομειακής περίθαλψης, μίσθωμα πρώτης κατοικίας κλπ)
- οι δαπάνες οι οποίες αφαιρούνται αναφορικά με τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος από ακίνητα (3% ή 5% του ακαθάριστου εισοδήματος για αποσβέσεις, 40% για ασφάλιστρα εξαιρουμένων των δαπανών επισκευής και συντήρησης οι οποίες λαμβάνονται υπόψη για την κάλυψη του αφορολογήτου)
- οι δαπάνες οι οποίες αφορούν στην απόκτηση περιουσιακών στοιχείων (αγορά ακινήτων, αυτοκινήτων, κινητών πραγμάτων αξίας άνω των 10.000€)
- οι δαπάνες αναφορικά που σχετίζονται άμεσα με την ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτρισμό, τηλεπικοινωνίες γενικά, εισιτήρια για κάθε είδους μεταφορικά μέσα.

Σε περίπτωση που οι αποδείξεις δαπανών υπολογίζονται ως περισσότερες από τις απαιτούμενες αναφορικά με την κάλυψη του αφορολογήτου, και συγκεκριμένα αξίας μέχρι 15.000€ για τον υπόχρεο ή 30.000€ για συζύγους, ο φορολογούμενος δικαιούται μείωση φόρου 10% επί του υπερβάλλοντος. Το ποσό του υπερβάλλοντος ποσού δαπανών μερίζεται μεταξύ των συζύγων

³⁷Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

ανάλογα με το ύψος του εισοδήματός τους. Όταν οι αποδείξεις που απαιτούνται για την κάλυψη του αφορολογήτου είναι λιγότερες, επιβάλλεται φόρος 10% στο υπολειπόμενο ποσό.

Οι δαπάνες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά το φορολογητέο έτος υπολογίζονται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους μόνον εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στην αρχική δήλωση και επιμερίζονται ανάμεσα στους συζύγους ανάλογα με το δηλούμενο και φορολογούμενο βάσει των γενικών διατάξεων.

Κατά τα έτη 2013 και ύστερα, ο νόμος 4110/2013 είναι αυτός που προκαλεί ουσιαστικές και ριζικές αλλαγές στους τρόπους φορολόγησης.³⁸ Από τα εισοδήματα του 2013 οι Έλληνες πολίτες θα φορολογούνται με βάση την πηγή του εισοδήματός τους, με διαφορετική κλίμακα. Αναλυτικότερα,

3.3.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ (ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ (ΕΥΡΩ)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
4.000	18	720	16.000	1.420
10.000	25	2.500	26.000	3.920

³⁸ Foroline, (2013), <http://foroline.gr/archives/82>, Ημ. Πρόσβασης: 10.11.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

14.000	35	4.900	40.000	8.820
20.000	38	7.600	60.000	16.420
40.000	40	16.000	100.000	32.420
ΑΝΩ ΤΩΝ 100.000	45			

Το δηλωθέν εισόδημα από μισθούς, συντάξεις και μισθούς με έκδοση τιμολογίου ή απόδειξης για παροχή υπηρεσιών «μπλοκάκια» υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα για τα έτη 2013, 2014, 2015:

Πίνακας 7: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2013³⁹

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ – ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ				
ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
25.000	22%	5.500	25.000	5.500

³⁹Ο.π. Tax heaven, 2013, Ημ. Πρόσβασης: 12.12.17

17.000	32%	5.440	42.000	10.940
ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝ	42%			

Πίνακας 8: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος 2014⁴⁰

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι μεταβολές στη φορολογία φυσικών προσώπων από το 2014 και ύστερα.

**ΜΙΣΘΩΤΟΙ-
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ**

ΚΛΙΜΑΚΙΟ	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
25.000	22	5.500	25.000	5.500,00

⁴⁰ TaxHeaven, 2016, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28806>, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

17.000	32	5.440	42.000	10.940,00
ΑΝΩ ΤΩΝ 42.000	42			
ΑΠΟ 01/01/2014 ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΘΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΜΕ 13%.				
ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ	-			
ΚΛΙΜΑΚΙΟ	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
50.000	26	13.000	50.000	13.000.00
ΑΝΩ ΤΩΝ 50.000	33			
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ				

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

ΚΛΙΜΑΚΙΟ	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
12.000	11	1.320	12.000	1.320,00
ΑΝΩ ΤΩΝ 12.000	33			
ΕΙΣΦΟΡΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ				
ΚΛΙΜΑΚΙΟ	Συντελεστής %			
12.001 - 20.000	0,70			
20.001 - 30.000	1,40			
30.001 - 50.000	2			
50.001 - 100.000	4			
100.001 - 500.000	6			
ΑΝΩ ΤΩΝ 500.001	8			

Πίνακας 9: Μεταβολές στη φορολογία 2014 και ύστερα⁴¹

Απαραίτητες προϋποθέσεις αναφορικά με τη θεώρηση του εισοδήματος ως εισόδημα από ατομική εμπορική επιχείρηση παροχής υπηρεσιών ή ελευθέριο επάγγελμα ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.⁴²

⁴¹ Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁴² Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

- Έχουν έγγραφη σύμβαση με τα φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα τα οποία λαμβάνουν τις υπηρεσίες τους, και
- Τα φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα τα οποία λαμβάνουν τις υπηρεσίες δεν υπερβαίνουν τα τρία (3).

Επισημαίνεται το γεγονός ότι, από τη στιγμή που υπερβαίνουν τον αριθμό αυτό, ποσοστό 75% των ακαθαρίστων εσόδων του εισοδήματος από ατομική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα προέρχεται από ένα από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που λαμβάνουν τις υπηρεσίες αυτές.⁴³

Από το 2013 και αφότου πραγματοποιήθηκε η μείωση του φόρου, ο φόρος που προκύπτει με βάση την κλίμακα των μισθωτών και συνταξιούχων μειώνεται:⁴⁴

- Για εισόδημα μέχρι και 21.000,00 ευρώ κατά 2.100,00 ευρώ. Εφόσον ο φόρος που προκύπτει είναι μικρότερος των 2.100,00 ευρώ το ποσό μείωσης περιορίζεται στο ποσό του φόρου.
- Για εισόδημα πάνω από 21.000,00 ευρώ το ποσό μείωσης των 2.100,00 ευρώ περιορίζεται κατά 100,00 ευρώ ανά 1.000,00 ευρώ εισοδήματος και μέχρι εξαντλήσεως του ποσού των 2.100,00 ευρώ.

Το ποσό του φόρου που προκύπτει, για τους μισθωτούς και συνταξιούχους, μειώνεται κατά ποσοστό 10% για κάθε καταβαλλόμενη από τις ακόλουθες δαπάνες:⁴⁵

- Των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογουμένου και των λοιπών προσώπων που τον βαρύνουν κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία ή/και ασφαλιστικές εταιρείες και υπερβαίνουν το 5% του φορολογούμενου εισοδήματος. Το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000,00 ευρώ.

⁴³ E - forologia, 2014, <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=157098>, Ημ. Πρόσβασης 08.11.2017

⁴⁴ Ο.π. E - forologia, 2014, Ημ. Πρόσβασης 08.11.2017

⁴⁵ Ο.π. E - forologia, 2014, Ημ. Πρόσβασης 08.11.2017

3.3.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016

Βάσει της νέας νομολογίας η οποία καλύπτει τις διατάξεις περί τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, επέφερε κάποιες ριζικές μεταβολές με τους ν. 4387/2016 και 4386/2016,. Οι αλλαγές αυτές οι οποίες εφαρμόζονται γενικώς και αφορούν σε εισοδήματα που αποκτώνται από το φορολογικό έτος 2016 και επόμενα, παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως.⁴⁶

Για την κατηγορία της φορολόγησης μισθωτών – συνταξιούχων, η κλίμακα φορολόγησης υποβάλλεται σε φόρο, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:⁴⁷

ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΟΥΣ, ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΈΤΟΣ 2016)

ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΜΙΣΘΟΙ, ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ) ΣΕ ΕΥΡΩ	Φορ. Συντελεστής
0 - 20.000	22%
20.001 - 30.000	29%
30.001 - 40.000	37%
40.001 -	45%

Πίνακας 10: Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος – 2016⁴⁸

Στον φόρο ο οποίος προκύπτει έχοντας σαν βάση την παραπάνω κλίμακα, υπολογίζεται το ποσό της μείωσης του φόρου, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Η μείωση αυτή του φόρου εισοδήματος, η οποία αντικαθιστά το αφορολόγητο κλιμάκιο της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος των προηγούμενων ετών, συνδέεται πια με τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων του φορολογούμενου.

⁴⁶Forin, 2016, <https://www.forin.gr/articles/article/17898/oi-metaboles-sth-forologia-eisodhmatos-me-tous-n-4387-2016-kai-4386-2016>, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

⁴⁷Ο.π. Forin, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

⁴⁸Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

Ειδικότερα, αναφορικά με εισοδήματα που αποκτώνται από το φορολογικό έτος 2016 και επόμενα, ο φόρος που προκύπτει βάσει της κλίμακας μισθωτών - συνταξιούχων μειώνεται κατά το ποσό:⁴⁹

- των 1.900 ευρώ για το φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα,
- των 1.950 ευρώ για το φορολογούμενο με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο,
- των 2.000 ευρώ για το φορολογούμενο με δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα και
- των 2.100 ευρώ για το φορολογούμενο με τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα και άνω

Η μείωση αυτή του φόρου μπορεί να υπολογισθεί σε περίπτωση που το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ.⁵⁰

Όσον αφορά στο πεδίο του φορολογητέου εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις, το οποίο υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ, το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά 10 ευρώ ανά 1.000 ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος από μισθούς και συντάξεις.

Σημειώνεται ότι, βάσει του περιεχομένου του άρθρου 11 του ΚΦΕ, εξαρτώμενα τέκνα θεωρούνται τα άγαμα τέκνα του φορολογούμενου, εφόσον είναι ανήλικα έως 18 ετών ή είναι ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή είναι ενήλικα έως 25 ετών και είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ή υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους με την προϋπόθεση ότι το ετήσιο φορολογητέο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 3.000 ευρώ και συνοικούν με τον φορολογούμενο.⁵¹

⁴⁹Ο.π. Forin, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

⁵⁰Ο.π. Forin, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

⁵¹Ο.π. Forin, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

Όσον αφορά στην κλίμακα φορολογίας εισοδήματος μισθωτών – συνταξιούχων, τα φυσικά αυτά πρόσωπα φορολογούνται στο εισόδημά τους από το φορολογικό έτος 2016 και επόμενα, και τα κέρδη από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, αφού προστεθούν σε τυχόν εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις.⁵² Για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις του άρθρου 16 του ΚΦΕ, η φορολόγηση των εισοδημάτων αυτών πραγματοποιείται, δηλαδή, από το πρώτο ευρώ.

Πρόκειται για μία σημαντική μεταβολή στον τρόπο φορολόγησης του εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα, δεδομένου ότι, από 1.1.2016 τα εισοδήματα από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα συναθροίζονται με τα εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις και επιβάλλεται σε αυτά φόρος σύμφωνα με την ενιαία - για τους δύο αυτούς τύπους εισοδήματος - κλίμακα φορολογίας εισοδήματος. Παρατίθεται ακολούθως - για λόγους διευκόλυνσης - η εν λόγω κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΟΥΣ, ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΈΤΟΣ 2016)

ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΜΙΣΘΟΙ, ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ) ΣΕ ΕΥΡΩ	Φορ. Συντελεστής
0 - 20.000	22%
20.001 - 30.000	29%

⁵²Ο.π. Forin, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 12.10.2017

30.001 - 40.000	37%
40.001 -	45%

Πίνακας 11: Κλίμακα Φορολογίας από μισθούς, Συντάξεις⁵³

Σχετικά με το εισόδημα από ακίνητη περιουσία το οποίο αποκτάται από το φορολογικό έτος 2016 και επόμενα φορολογείται αυτοτελώς, σύμφωνα με την

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ
(ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΈΤΟΣ 2016)**

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ (ΕΥΡΩ)	Συντελεστής %
0 - 12.000	15%
12.001 - 35.000	35%
35.001 -	45%

ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 12: Κλίμακα Φορολογίας από Ακίνητη Περιουσία⁵⁴

3.4. Φορολογία Νομικών Προσώπων

3.4.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013

Για τα έτη 2010-2011-2012, ο φορολογικός συντελεστής για τη φορολογία εισοδημάτων νομικών προσώπων από 24% σε 20% και εφαρμόζεται για το σύνολο των κερδών.⁵⁵

⁵³Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁵⁴Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁵⁵ΥπΟικ, 2011, <http://www.opengov.gr/minfin/?p=729>, Ημ. Πρόσβασης: 18.11.2017

Αναφορικά με την κατηγορία των διανεμόμενων κερδών και μερισμάτων, προβλέπεται φόρος 25% ο οποίος μπορεί να υπολογισθεί κάνοντας παρακράτηση στο νομικό πρόσωπο. Τα μερίσματα μετατάσσονται στην φορολογική κλίμακα, ουσιαστικά όμως εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση, (20% σε επίπεδο νομικού προσώπου και 25% παρακράτηση στα μερίσματα) αναφορικά με την πλειοψηφία των μετόχων. Για τα νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν χαμηλά εισοδήματα προβλέπεται δικαίωμα επιστροφής του παρακρατούμενου φόρου μερισμάτων. Αυτό θα συμβαίνει εάν αθροιζόμενα τα μερίσματα με τα λοιπά εισοδήματα είναι από 22.000 ευρώ και κάτω, όπου ο συντελεστής της κλίμακας είναι 24% άρα λόγω της παρακράτησης με 25% ο μικρομέτοχος και χαμηλόμισθος δικαιούται επιστροφής.(κλίμακα:12000 μηδέν, 12001 -16000 18%, 16001- 22001 24%).⁵⁶

Όσον αφορά στις κατηγορίες μεγαλύτερων εισοδημάτων, μελλοντικά θα εξαντλείται η φορολογία εφόσον θα έχει φορολογηθεί με ποσοστό 20% σε επίπεδο νομικού προσώπου και 25% σε επίπεδο παρακράτησης διανεμομένων.⁵⁷

Για τους Ισολογισμούς οι οποίοι κλείνουν 31.12.2010 ο συντελεστής σε επίπεδο νομικού προσώπου ορίζεται σε 24% για το σύνολο των κερδών και για τα διανεμόμενα κέρδη της χρήσης αυτής ορίζεται επιπλέον ποσοστό παρακράτησης 21%.⁵⁸

Οι συντελεστές φόρου επί των αδιανεμήτων κερδών για τις ημεδαπές Α.Ε., για τις δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, για τους συνεταιρισμούς, για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις και οργανισμούς και για τις ημεδαπές Ε.Π.Ε. ορίζονται, με το άρθρο 109 § 1 του ν. 2238/1994 (Κ.Φ.Ε.), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ν. 3842/2010, ως εξής:

**ΗΜΕΔΑΠΕΣ Α.Ε., ΔΗΜΟΣΙΕΣ,
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ**

⁵⁶ Ο.π. ΥπΟικ, 2011, Ημ. Πρόσβασης: 18.11.2017

⁵⁷ Ο.π. ΥπΟικ, 2011, Ημ. Πρόσβασης: 18.11.2017

⁵⁸ Ο.π. ΥπΟικ, 2011, Ημ. Πρόσβασης: 18.11.2017

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ,
ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ,
ΗΜΕΔΑΠΕΣ Ε.Π.Ε.**

ΧΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΡΧΙΖΟΥΝ	Φορολογικός συντελεστής επί των αδιανέμητων κερδών
ΑΠΟ ΤΗΝ 1.1.2010 ΕΩΣ ΤΗΝ 31.12.2010	24%
ΑΠΟ ΤΗΝ 1.1.2011 ΕΩΣ ΤΗΝ 31.12.2011	23%
ΑΠΟ ΤΗΝ 1.1.2012 ΕΩΣ ΤΗΝ 31.12.2012	22%

Πίνακας 13: Συντελεστές Φόρου Κερδών

Αναφορικά με την κατηγορία των κερδών τα οποία διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες με τη μορφή αμοιβών και ποσοστών στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και στους διευθυντές, αμοιβών στο εργατο-υπαλληλικό προσωπικό, εκτός μισθού, καθώς και μερισμάτων ή προμερισμάτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ή νομικές οντότητες, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ανεξάρτητα αν η καταβολή τους γίνεται σε μετρητά ή μετοχές, η ανώνυμη εταιρεία καταβάλλει φόρο με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%).⁵⁹

Αντίστοιχος φορολογικός συντελεστής (40%) μπορεί να εφαρμοσθεί και για τα κέρδη τα οποία κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και οι συνεταιρισμοί σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ή νομικές οντότητες, ενώσεις προσώπων ή ομάδες

⁵⁹ Eforologia, 2016, <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=195743>, Ημ. Πρόσβασης: 27.10.2017

περιουσίας, καθώς και για τα κέρδη που εξάγει ή πιστώνει υποκατάστημα εγκατεστημένο στην Ελλάδα στο κεντρικό του στην αλλοδαπή (Άρθρο 109 ν. 2238/1994).⁶⁰

Αναφορικά με την κατηγορία των ημεδαπών ή αλλοδαπών νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι φορολογικοί συντελεστές διαμορφώνονται ως εξής:

1.1.10 -31.12.10	1.1.11 -31.12.11	1.1.12 -31.12.12
N.3697/08	v.3697/08	v.3697/08
ΑΡΘ.19§1	άρθ.19§1	άρθ.19§1
24%	23%	22%

Πίνακας 14: Κατηγορία των ημεδαπών ή αλλοδαπών νομικών προσώπων⁶¹

Για τις υπόλοιπες προσωπικές εταιρείες, τις Ο.Ε. και Ε.Ε., των οποίων η διαχειριστική χρήση αρχίζει από 1.1.2010 και μετά, τα κέρδη που αναλογούν στους ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα φορολογούνται στο όνομα της εταιρίας με συντελεστή 20%, αφού αφαιρεθεί επιχειρηματική αμοιβή για τους εταίρους αυτούς. Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με την εφαρμογή του ποσοστού συμμετοχής του εταίρου στο 50% αυτών των κερδών της εταιρίας που δηλώθηκαν με την οικεία ετήσια δήλωσή της.⁶²

Σημειώνουμε ότι και τη χρήση 2009 ο συντελεστής φορολογίας τους ήταν πάλι 20%.

⁶⁰ Ο.π. Eforologia, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 27.10.2017

⁶¹ Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁶² Epixeirisi, 2017, <http://epixeirisi.gr/BHMA-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/7785/>, Ημ. Πρόσβασης: 18.12.2017

Στην περίπτωση που στην Ο.Ε. ή Ε.Ε. συμμετέχουν και μέλη-μη φυσικά πρόσωπα, τότε το τμήμα των κερδών που τους αναλογεί φορολογείται με συντελεστή 25%.⁶³

Με την επιβολή αυτού του φόρου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση επί των κερδών αυτών των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτούς τους υπόχρεους.

Σημειώνεται ότι όταν τηρούνται βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και η χρήση είναι 1.7.2009 έως 30.6.2010 η δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσης αυτής θα υποβληθεί, με το προηγούμενο καθεστώς, όπως αυτό προκύπτει από την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 92 του ίδιου νόμου.⁶⁴

Κατά τη διάρκεια των ετών 2013-2015 η φορολογία εμποριών επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών, υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:⁶⁵

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος κλιμακίου
0-50.000	26%	13.000
50.000 ΚΑΙ ΑΝΩ	33%	

Πίνακας 15: Κλίμακα Μη Μισθωτών⁶⁶

Όσον αφορά στην κατηγορία των ατομικών επιχειρήσεων οι οποίες θεωρούνται νέες αλλά και την κατηγορία των ελεύθερων επαγγελματιών με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1/1/2013 αλλά και για τα τρία πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους, ο φορολογικός συντελεστής (μόνο) του πρώτου

⁶³Ο.π. Εριχειρиси, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 18.12.2017

⁶⁴Ο.π. Εριχειρиси, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 18.12.2017

⁶⁵Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁶⁶Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

κλιμακίου της κλίμακας, μπορεί να μειωθεί κατά το ποσοστό του 50% για εισόδημα μέχρι 10.000€. ⁶⁷

Στο εισόδημα το οποίο προκύπτει από αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών διενεργείται παρακράτηση φόρου η οποία υπολογίζεται βάσει συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο ακαθάριστο ποσό των αμοιβών αυτών, εφόσον η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια (300) ευρώ.

Σε περίπτωση που οι υπόχρεοι, αναφορικά με την επαγγελματική τους εξυπηρέτηση ή ακόμη και για την εκτέλεση του σκοπού τους, καταβάλλουν σε κάποιους τρίτους, προμήθειες, μεσιτείες, αμοιβές ή κάθε είδους άλλες παροχές μη έμμισθης υπηρεσίας, ενοίκια αυτοκινήτων, μηχανημάτων ή άλλων κινητών πραγμάτων, πρέπει να παρακρατούν κατά την καταβολή της αμοιβής φόρο με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%).

3.4.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015

Παρ' όλες τις αλλαγές οι οποίες επήλθαν μέσα από το νέο φορολογικό νόμο, όσον αφορά στο οικονομικό έτος 2014, για το δηλωθέν εισόδημα το οποίο προκύπτει από ατομική γεωργική επιχείρηση εφαρμόζεται αυτοτελώς η κλίμακα μισθωτών και συνταξιούχων. Ένα χρόνο παράταση για την υποχρέωση τήρησης βιβλίων και στοιχείων κέρδισαν ένα εκατομμύριο αγρότες. ⁶⁸

Μέσα από το φορολογικό νόμο προβλέπεται η καθιέρωση Βιβλίων & Στοιχείων από τα εισοδήματα του 2014 που θα δηλωθούν το 2015 και θα φορολογηθούν με συντελεστή 13%. Δεν γεννάται θέμα παρακράτησης του Φ.Μ.Υ. για την πηγή προέλευσης του γεωργικού εισοδήματος.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί πως, έχοντας σαν βάση τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, ένα εκατομμύριο φορολογούμενοι δηλώνουν εισόδημα 9δισ. ευρώ και πληρώνουν φόρο για αγροτικά εισοδήματα (1,1δισ. από τα 9δισ.) μόλις 115εκ. ευρώ, αφού φορολογούνται αποκλειστικά με βάση τα τεκμήρια. Από αυτούς, οι 715.000 έχουν κυρίως άλλα εισοδήματα (από μισθωτές

⁶⁷Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁶⁸Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

εργασίες ή ελευθέρια επαγγέλματα) και κάποια αγροτικά εισοδήματα (δηλώνονται κατά μέσο όρο 260€ το χρόνο), που συνιστά τεράστιας έκτασης φοροδιαφυγή.

Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.⁶⁹

Το εισόδημα αυτό φορολογείται με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%).

Σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού προστίθεται νέα παράγραφος 36 στο άρθρο 72 του ν.4172/2013, με την οποία αυξάνεται από 55% σε 75% το ποσοστό της προκαταβολής φόρου εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων των περιπτώσεων β', γ', ε' και στ' μόνο για τις κοινοπραξίες των προσωπικών εταιρειών του άρθρου 45, για τα κέρδη που προκύπτουν στο φορολογικό έτος που αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2015 έως και την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.⁷⁰

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι στις ως άνω διατάξεις εντοπίζεται ρητή αναφορά ως προς την εφαρμογή τους αποκλειστικά και μόνο για τα κέρδη φορολογικού έτους 2015, καθώς και του γεγονότος ότι αυτές προστέθηκαν σαν μεταβατικές διατάξεις και όχι ως τροποποίηση των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 71 του ν.4172/2013, συνάγεται, ότι ο αυξημένος συντελεστής (75%) εφαρμόζεται μόνο για την προκαταβολή φόρου εισοδήματος που βεβαιώνεται με βάση τα κέρδη του φορολογικού έτους 2015.⁷¹

Ο παρακάτω πίνακας βοηθά την κατανόηση των μεταβολών του φόρου νομικών προσώπων κατά τα έτη 2014-2015.

⁶⁹Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁷⁰Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁷¹Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

	Φορολογικά έτη που αρχίζουν την 1.1.2014 έως την 31η.12.2014		Φορολογικά έτη που αρχίζουν την 1.1.2015	
	Τήρηση απλογραφικού λογιστικού συστήματος	Τήρηση Διπλογραφικού λογιστικού συστ.	Τήρηση απλογραφικού λογιστικού συστήματος	Τήρηση Διπλογραφικού λογιστικού συστ.
Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε. (εκτός τραπεζών)	--	26	--	29
Τράπεζες	--	26	--	29
Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.,)	26/33	26	26/33	29
Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα	26	26	29	29
Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών	26/33	26	26/33	29
Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς	26/33	26	26/33	29
Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών	26/33	26	26/33	29
Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)	26/33	26	26/33	29
Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	26/33	26	26/33	29

Εικόνα 1: Μεταβολές Φόρου Νομικών Προσώπων⁷²

3.4.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016

Η αύξηση που φέρει στη φορολογία των επιχειρήσεων το 2016 συνίσταται στην υποχρέωση καταβολής διογκωμένου φόρου επί των κερδών των επιχειρήσεων (νομικών προσώπων), καθώς από εφέτος ο συντελεστής ανέρχεται από το 26% στο 29%. Συνέπεια όλων των παραπάνω είναι η εκτίναξη του συνολικού συντελεστή φορολόγησης των επιχειρηματικών κερδών στο 39,65%.⁷³

Η διαχρονική μεταβολή της φορολογίας μεταξύ των ετών 2014-2016 περιγράφεται στον παρακάτω πίνακα:

⁷²Ο.π. TaxHeaven, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 16.12.2017

⁷³Το Βήμα Finance, 2016, <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=799916>, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

	Νομικά Πρόσωπα - Οντότητες	Φορολογικά Έτη								
		2014			2015			2016		
		Απλ.	Διπλ.	Προκ.	Απλ.	Διπλ.	Προκ.	Απλ.	Διπλ.	Προκ.
α1	Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε. (εκτός τραπεζών)	---	26	100	---	29	100	---	29	100
α2	Τράπεζες	---	26	100	---	29	100	---	29	100
β	Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.,)	26/33	26	55	26/33	29	75	26/33	29	100
γ	Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα	26	26	55	29	29	75	29	29	100
δ	Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών	26/33	26	100	26/33	29	100	26/33	29	100
ε	Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς	26/33	26	55	26/33	29	75	26/33	29	100
στ1	Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών	26/33	26	55	26/33	29	75	26/33	29	100
στ2	Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)	26/33	26	100	26/33	29	100	26/33	29	100
ζ	Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	26/33	26	100	26/33	29	100	26/33	29	100

Πίνακας 16: Διαχρονική μεταβολή φορολογίας 2014-2016⁷⁴

Στις διατάξεις της νέας φορολογίας εισοδήματος εμπεριέχεται και η αύξηση του συντελεστή φορολόγησης των μερισμάτων για τις νομικές οντότητες (για όσες από αυτές διανέμουν) στο 15% από 10% που ισχύει σήμερα.⁷⁵

Εκτός των άλλων, δεν θα πρέπει να λησμονείται το γεγονός ότι οι τα νομικά πρόσωπα τα οποία υπόκεινται στο εν λόγω φορολογικό καθεστώς έχουν ήδη βιώσει τις υφιστάμενες επιπτώσεις των μέτρων του τρίτου Μνημονίου καθώς στη διάρκεια του 2015 (χρήση 2014) κλήθηκαν να πληρώσουν αυξημένη προκαταβολή φόρου εισοδήματος (αύξηση του συντελεστή από 80% σε 100%).⁷⁶

Εν συνεχεία, στις προσωπικές εταιρείες των οποίων οι εταίροι είναι μόνο νομικά πρόσωπα, τα αναλογούντα καθαρά κέρδη στους ομόρρυθμους εταίρους - νομικά πρόσωπα φορολογούνται στο όνομα της εταιρείας έχοντας ως βάση το συντελεστή 26% για εισοδήματα έως 50.000, ενώ για υπερβάλλοντα 33% για επιχειρήσεις οι οποίες τηρούν απλογραφικά βιβλία, ενώ γι' αυτές που τηρούν διπλογραφικά 29%. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει κάποια επιχειρηματική

⁷⁴ Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

⁷⁵ Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

⁷⁶ Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

αμοιβή για τους ομόρρυθμους εταίρους οι οποίοι είναι νομικά πρόσωπα (TaxHeaven, 2017).

Σε τρίτη περίπτωση στην οποία οι εταίροι ανήκουν παράλληλα στην κατηγορία των νομικών και των φυσικών προσώπων, για τους ομόρρυθμους εταίρους οι οποίοι είναι φυσικά πρόσωπα τα αναλογούντα κέρδη φορολογούνται στο όνομα της εταιρείας έχοντας ως βάση τον συντελεστή 20%.

Στους παρακάτω πίνακες αναλύεται η νέα φορολογική πολιτική για τα εισοδήματα του έτους 2016.

Ενιαία κλίμακα Νομικών Προσώπων- Νέος συντελεστής φόρου 29%
Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες εταιρείες
Ε.Π.Ε – Ι.Κ.Ε – Α.Ε
Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς
Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)
Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω
Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα

Πίνακας 17: Ενιαία κλίμακα Νομικών Προσώπων⁷⁷

⁷⁷Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

Ενιαία προκαταβολή φόρου 100%
Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες εταιρείες
Ε.Π.Ε – Ι.Κ.Ε – Α.Ε – Τράπεζες
Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς
Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών
Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)
Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω
Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα
Φυσικά πρόσωπα με ατομική, αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα

Πίνακας 18: Ενιαία προκαταβολή φόρου 100%⁷⁸

⁷⁸Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

Φόρος μερισμάτων

Ο συντελεστής φορολόγησης και παρακράτησης των μερισμάτων, αλλάζει από 10% σε 15%

Αφορά κυρίως κεφαλαιουχικές εταιρείες (πχ. ΕΠΕ, ΙΚΕ, ΑΕ και προσωπικές εταιρείες (πχ. Ο.Ε. Ε.Ε με διπλογραφικά (γ' κατ.) βιβλία), που έχουν να διαμοιράσουν μερίσματα.

Πίνακας 19: Φόρος μερισμάτων⁷⁹

⁷⁹Ο.π. ΤοΒήμαFinance, 2016, Ημ. Πρόσβασης: 09.10.2017

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2010-2016 ΣΤΗΝ Ε.Ε. 27

4.1. Φόροι Φυσικών Προσώπων

4.1.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013

Στην ενότητα αυτή θα αναλύσουμε τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων για τις χώρες της Ε.Ε. και τη διαχρονική πορεία της για τα έτη 2010-2013. Ξεκινώντας, η χώρα της Αυστρίας έχει ένα προοδευτικό σχέδιο φόρου ατομικού εισοδήματος στο πλαίσιο του οποίου, το σύνολο των ατόμων τα οποία αποτελούν κατοίκους της Αυστρίας υπόκεινται ολοκληρωτικά στον αυστριακό φόρος εισοδήματος. Το εκάστοτε πρόσωπο είναι αυστριακός κάτοικος εφόσον διαμένει στην χώρα για περισσότερο από έξι διαδοχικούς μήνες. Οι σύζυγοι και τα παιδιά των εκπατριζόμενων φορολογούνται ξεχωριστά. Η φορολογία απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0-11.000	0%,
11.001-25.000	36,5%,
25.001-60.000	43,21%
Πάνω από 60.000	50%.

Πίνακας 20: Φορολογικό καθεστώς - Αυστρία⁸⁰

Αναφορικά με το ΦΠΑ, κατά τα έτη 2010-2013, το σχετικό ποσοστό Φ.Π.Α. είναι 20%, ενώ υπάρχει και μειωμένο ποσοστό 10% για τρόφιμα, βιβλία, εφημερίδες και Μ.Μ.Μ.

Στη συνέχεια, για το Βέλγιο, το δημοσιονομικό έτος αρχίζει με την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους. Τα άτομα τα οποία αποτελούν κατοίκους του Βελγίου φορολογούνται επί του παγκόσμιου εισοδήματός τους.

Το φορολογικό σύστημα του Βελγίου είναι συνολικό και προοδευτικό. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι διαφορετική έχοντα σαν βάση αναφοράς το καθαρό φορολογήσιμο εισόδημα από 0% ως 50%. Το αφορολόγητο ισχύει για εισοδήματα έως 11.000€ και ο υψηλότερος συντελεστής φορολόγησης 50% αφορά εισοδήματα άνω των 60.000€.

Η φορολογία εισοδήματος είναι παρακρατούμενη από την πηγή.

Το τυποποιημένο ποσοστό Φ.Π.Α. που ισχύει στο Βέλγιο κατά την υπό ανάλυση περίοδο είναι 21%. Το εκάστοτε φορολογικό ποσοστό 6% ισχύει για τα βασικά τρόφιμα, το νερό, τις υπηρεσίες ξενοδοχείων, την αποκατάσταση ιδιοκτησίας, τις εφημερίδες και κάποιες άλλες προμήθειες.

Παρακάτω, σχετικά με το φορολογικό καθεστώς της Γαλλίας, για τα υπό ανάλυση έτη, ως φορολογούμενος ορίζεται όποιος διαμένει στη χώρα της Γαλλίας. Το φορολογικό έτος ξεκινά κατά την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η φορολογία εισοδήματος είναι προοδευτική. Οι φορολογικοί συντελεστές κυμαίνονται από 14% έως 45% και το αφορολόγητο είναι 9.690€.

Στη Γαλλική Επικράτεια, ο Φ.Π.Α. είναι 19,6%. Σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες υπάρχει μειωμένο ποσοστό Φ.Π.Α. 5,5% και 2,1% σε εφημερίδες, θεατρικά έργα και σε ορισμένα φάρμακα.

⁸⁰ Europa, 2017, https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/income-taxes-abroad/austria/index_en.htm, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

Για τη Γερμανία, η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων είναι προοδευτική. Κατά τη διάρκεια της μελετώμενης περιόδου, τα φορολογικά τμήματα της Γερμανίας για τον κάθε κάτοικο είναι 14%. Ένας μόνιμος κάτοικος της Γερμανίας θα φορολογείται στο εισόδημά του στη Γερμανία και στο εξωτερικό. Το αφορολόγητο στην Γερμανία είναι 8.004€. Οι φορολογικοί συντελεστές κυμαίνονται από 14% έως 42%.

Ο Φ.Π.Α. της Γερμανίας κυμαίνονταν, κατά τα υπό ανάλυση έτη σε 16% με 19% και υπήρχε ένα μειωμένο ποσοστό του 7% το οποίο κατά βάση σχετιζόταν με τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα. Οι υπερπόντιες εξαγωγές θεωρούνται ως απαλλασσόμενες του ΦΠΑ. Οι εκθέσεις φόρου προστιθέμενης αξίας πρέπει να υποβληθούν μηνιαία.

Η Ολλανδία, στο πεδίο της φορολογίας φυσικών προσώπων, μπορεί να χαρακτηριστεί σαν μία χώρα η οποία έχει ένα από τα υψηλότερα επίπεδα φόρου στην Ευρώπη, μαζί με άλλες χώρες όπως την Ελλάδα. Το οικονομικό έτος ξεκινά από την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η φορολογία εισοδήματος στην Ολλανδία είναι προοδευτική με φορολογικούς συντελεστές που κυμαίνονται από 33,45% έως 52%. Ο μεγαλύτερος φορολογικός συντελεστής αφορά έσοδα άνω των 54.367€.

Στην Ολλανδία, ο Φ.Π.Α είναι 19%. Επιπλέον, υπάρχει μειωμένο ποσοστό Φ.Π.Α. 6% και εφαρμόζεται σε συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες.

Προχωρώντας με την ανάλυσή μας, στην Εσθονία, η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων κινείται σε ποσοστά της τάξεως του 23%. Το συγκεκριμένο ποσοστό θεωρείται ενιαίο για το σύνολο των εισοδημάτων. Ένα φυσικό πρόσωπο είναι κάτοικος στην Εσθονία ή μένει στην Εσθονία για τουλάχιστον 183 ημέρες κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 12 διαδοχικών ημερολογιακών μηνών.

Αναφορικά με τον Φ.Π.Α. στην Εσθονία, είναι ένα τυποποιημένο ποσοστό της τάξεως του 18% και υπάρχει κι ένα μειωμένο ποσοστό 5%.

Στη συνέχεια, στην Ιταλία, η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων κατατάσσεται στην προοδευτική κλίμακα. Ένα φυσικό πρόσωπο θεωρείται ως υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Η φορολογία έχει σαν βάση της, παρόμοια με την Ελλάδα, το εισόδημα που κερδίζεται στην Ιταλία και στο εξωτερικό. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στην Ιταλία καταβάλλει φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζεται στην Ιταλία. Οι φορολογικές κλίμακες στην Ιταλία παρουσιάζονται από τον παρακάτω πίνακα:

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
1 2.001- 30.000	29%
3 0,001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πίνακας 21: Φορολογική Κλίμακα Ιταλίας⁸¹

Εκτός των παραπάνω, υπάρχει και ο φόρος των αυτό απασχολούμενων, ο οποίος προσδιορίζεται μεταξύ 3, 25% - 5.25%. Ο τοπικός φόρος δεν είναι πληρωτέος από έναν ξένο κάτοικο που απασχολείται στην Ιταλία.

Σχετικά με τον Φ.Π.Α. αυτός προσδιορίζεται κατά τα έτη 2010-2013 σε διακύμανση του ύψους 20%. Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α. 4, 5% και 10% στα βασικά προϊόντα.

Παρακάτω, η Ιρλανδία, φορολογεί το εισόδημα που κερδίζεται στην Ιρλανδία και στο εξωτερικό από ένα άτομο που ικανοποιεί τα κριτήρια του μόνιμου κατοίκου όπως και στην Ιταλία και στην Ελλάδα. Οι φορολογικοί συντελεστές στην Ιρλανδία είναι 20% και 41% για εισοδήματα άνω των 32.800€.

⁸¹Ο.π. Europa, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

Στην υπό ανάλυση χώρα της Ε.Ε. και κατά τα έτη 2010-2013, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. κυμαίνεται στα ποσοστά του 21%. Ωστόσο, όπως και στις προηγούμενες χώρες που αναλύθηκαν, υπάρχει μειωμένο ποσοστό του Φ.Π.Α. 13,5%. Επιπλέον, αποτελεί ένα έμμεσο και γενικό φόρο κατανάλωσης που αξιολογείται από την προστιθέμενη αξία στα αγαθά και τις υπηρεσίες.

Προχωρώντας παρακάτω, το φορολογικό σύστημα στην Κύπρο, όπως και σε πολλές χώρες που αναλύθηκαν παραπάνω, αναφορικά με το υπό ανάλυση διάστημα, είναι προοδευτικό. Η φορολογία θα πρέπει να καταβληθεί στο εισόδημα που κερδίζεται στην Κύπρο και στο εξωτερικό εκτός του μισθού που παραλαμβάνεται στο εξωτερικό από ένα άτομο που ικανοποιεί τα κριτήρια του μόνιμου κατοίκου. Έχει αφορολόγητο 19.500€ και φορολογικούς συντελεστές 20%, 30% και 40% για τα υπόλοιπα εισοδήματα.

Στην Κύπρο, στα έτη υπό ανάλυση, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. υπολογίζεται στο ποσοστό του 15%. Ωστόσο, όπως σε όλες τις χώρες, υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α., 5% και 8% τα οποία αναφέρονται κυρίως στα τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα.

Συνεχίζοντας την ανάλυσή μας, η φορολογία εισοδήματος στο Λουξεμβούργο καθορίζεται βάσει των εσόδων που αποκτώνται κυρίως από την απασχόληση, το επιχειρηματικό εισόδημα, το εισόδημα από κινητά κεφάλαια και άλλα εισοδήματα. Το ανώτατο οριακό επιτόκιο είναι 41,34% κι ισχύει για εισοδήματα άνω των 165.000€. Διαφορετικά, οι φορολογικοί συντελεστές κυμαίνονται από 0% έως 40,56%.

Ο Φ.Π.Α. στο Λουξεμβούργο είναι 15%. Επιπλέον, υπάρχουν μειωμένα ποσοστά της τάξεως 3%, 4%, 6%, 10% και 12% για συγκεκριμένες κατηγορίες.

Προχωρώντας παρακάτω, τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων στην Πορτογαλία υπολογίζεται έχοντας σαν βάση το προοδευτικό σύστημα φορολόγησης. Ένα άτομο στην Πορτογαλία είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Ένας εργοδότης υποχρεώνεται να αφαιρέσει, άμεσα, κάθε μήνα, το ποσό φόρου και την εθνική

ασφάλεια που οφείλεται από έναν μισθωτό εργαζόμενο. Οι φορολογικοί συντελεστές κυμαίνονται από 11,5% έως 46,5%, με τον υψηλότερο συντελεστή να αφορά εισοδήματα άνω των 153.300€.

Σχετικά με τον ο Φ.Π.Α. στην Πορτογαλία το 2010 είναι 21% ενώ από το 2011 κυμαίνεται στο 23% ενώ υπάρχει ένα μειωμένο ποσοστό 13% που ισχύει, κυρίως, για τις υπηρεσίες εστιατορίων κ.λπ. Υπάρχει ένα περαιτέρω μειωμένο ποσοστό 6% που αφορά κυρίως τα βασικά τρόφιμα.

Για τη Σλοβακία, οι κάτοικοι είναι υπεύθυνοι για το φόρο στο εισόδημά του σαν υπάλληλος αλλά και σαν αυτοαπασχολούμενος. Στην περίπτωση που υπάρχει κάποιο άτομο το οποίο ικανοποιεί τα κριτήρια του μόνιμου κατοίκου της Σλοβακίας, ο φόρος υπολογίζεται στο εισόδημά που κερδίζεται στη Σλοβακία και στο εξωτερικό, με σταθερό φορολογικό συντελεστή που ανέρχεται στο 16%.

Το ποσοστό Φ.Π.Α. στη Σλοβακία το 2010 είναι 19% ενώ από το 2011 κυμαίνεται στο 20%. Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται κατά βάση στα περιουσιακά στοιχεία και τις υπηρεσίες που παρέχονται στη Σλοβακία καθώς επίσης και στις εισαγωγές στη Σλοβακία. Το μειωμένο ποσοστό Φ.Π.Α. 10% και αφορά κυρίως τα φαρμακευτικά προϊόντα.

Παρακάτω, η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Σλοβενία υπολογίζεται έχοντας σαν βάση το προοδευτικό σύστημα. Οι φορολογικοί συντελεστές ανέρχονται σε 16%, 27% και 41%. Ο υψηλότερος φορολογικός συντελεστής αφορά τα εισοδήματα που ξεπερνούν τις 15.268,77€.

Σχετικά με τον Φ.Π.Α. στην Σλοβενία, ανέρχεται σε ποσοστό 20%. Επιπλέον, το μειωμένο ποσοστό Φ.Π.Α. είναι 8,5% και αφορά συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες. Τέλος, για τους αγρότες υπάρχει ειδικό ποσοστό που ανέρχεται σε 8% και αφορά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που χρειάζονται για την αγροτική παραγωγή τους.

Συνεχίζοντας, η Φινλανδία ορίζει τις κλίμακες της φορολογίας του εισοδήματος με βάση το προοδευτικό σύστημα. Αν εξαιρέσουμε την άμεση φορολογία υπάρχει εκτός των άλλων και ο δημοτικός φόρος στη Φινλανδία. Αυτός ο φόρος πληρώνεται έχοντας σαν βάση το εισόδημά του ατόμου και κυμαίνεται ανάμεσα

στο 16,5% - 21% ανάλογα με τη δημοτική αρχή. Υπάρχει επίσης φόρος εκκλησιών. Το συνδυασμένο κορυφαίο οριακό φορολογικό ποσοστό στη Φινλανδία είναι περίπου 60%. Τα μειωμένα τμήματα φόρου ή απαλλαγής είναι διαθέσιμα για ορισμένους εισοδηματίες (income earners). Ένα άτομο είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και στο εισόδημά του ως αυτοαπασχολούμενος. Οι φορολογικοί συντελεστές στην Φινλανδία κυμαίνονται από 6,5% έως 30%.

Στη Φιλανδία, ο Φ.Π.Α. κυμαίνεται στο 22%. Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α. 17% στα τρόφιμα και 8%, π.χ. στις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών, τα βιβλία και τα φάρμακα.

4.1.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015

Η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων για τα έτη 2014-2015 παρουσιάζεται συγκεντρωτικά στον πίνακα που παρατίθεται παρακάτω.

ΧΩΡΑ	Συντελεστής	Παρατηρήσεις
Αυστρία	36,50 % έως 50 %	Αφορολόγητο έως 11.000 ευρώ,
		από 11.000,01 -25.000 ευρώ 36,5%,
		25.000,01 - 60.000 ευρώ 43,21%,
		> 60.000,01 ευρώ 50%
Βέλγιο	25 % έως 50 %	Αφορολόγητο έως 11.000 ευρώ

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

		50 % (> 60.000 ευρώ)
Βουλγαρία	10%	
Γαλλία	14 % έως 45 %	Αφορολόγητο έως 9.690 ευρώ,
		14 %, 30 %, 41 %, 45 % (>151.956 ευρώ)
Γερμανία	14 % έως 42 %	Αφορολόγητο 8.004 ευρώ
Δανία	Ανώτατος συντελεστής 51,95 % (χωρίς την εισφορά αγοράς εργασίας και τον φόρο εκκλησίας)	Αφορολόγητο 4352 ευρώ για φυσικά πρόσωπα κάτω των 18 ετών Γενικό Αφορολόγητο 5781 ευρώ
		Κρατικός φόρος 8,08 % - 15 % Εισφορά αγοράς εργασίας 8 %
		Φόρος υγείας 4 %
		Τοπικοί φόροι 22,5 % - 27,8 %
		Προαιρετικός φόρος εκκλησίας 0,709%

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

Εσθονία	20%	
Ιρλανδία	20 % και 40%	40% για εισόδημα > 33.800 ευρώ (άγαμος)
Ισπανία	19,50% έως 46%	5 συντελεστές, 46% για > 60.000 ευρώ
Ιταλία	23 % έως 43 %	5 συντελεστές, 43% για > 75.000 ευρώ
Κροατία	12 % έως 40 %	12 %, 25 %, 40 % (> HRK 158.400)
Κύπρος	20 % έως 35 %	Αφορολόγητο 19.500 ευρώ
		20 %, 25 %, 30 %
		35 % (> 60.000 ευρώ)
Λετονία	23%	
Λιθουανία	15%	
Λουξεμβούργο	ανώτατος 40 %	19 συντελεστές από 0 % έως 40 %
		Αφορολόγητο έως 11.264 ευρώ

		40 % (> 100.000 ευρώ)
Μάλτα	15 % έως 35 %	15 %, 25 %, 35 % (> 60.000 ευρώ)
Ηνωμένο Βασίλειο	20 % έως 45 %	20 %, 40 %, 45 % (> GBP 150.000)
Ολλανδία	36,50 % έως 52 %	36,50 %, 42 % 52 % (> 57.585 ευρώ)
Ουγγαρία	16%	
Πολωνία	18 % και 32 %	32 % (> PLN 85.528)
Πορτογαλία	14,50 % έως 48 %	14,5 %, 28,5 %, 37 %, 45 % 48 % (> 80.000 ευρώ)
Ρουμανία	16%	
Σλοβακία	19 % και 25 %	25 % εισόδημα > 35.022,32 ευρώ

Πίνακας 22: Φορολογικές Πολιτικές των Χωρών της Ε.Ε. για τα έτη 2013-2016⁸²

Όπως αναφέρεται σε άρθρο της σελίδας TaxHeaven⁸³, στον πίνακα που παρατίθεται παραπάνω, αποτυπώνονται οι κλίμακες καθώς και οι κυριότεροι

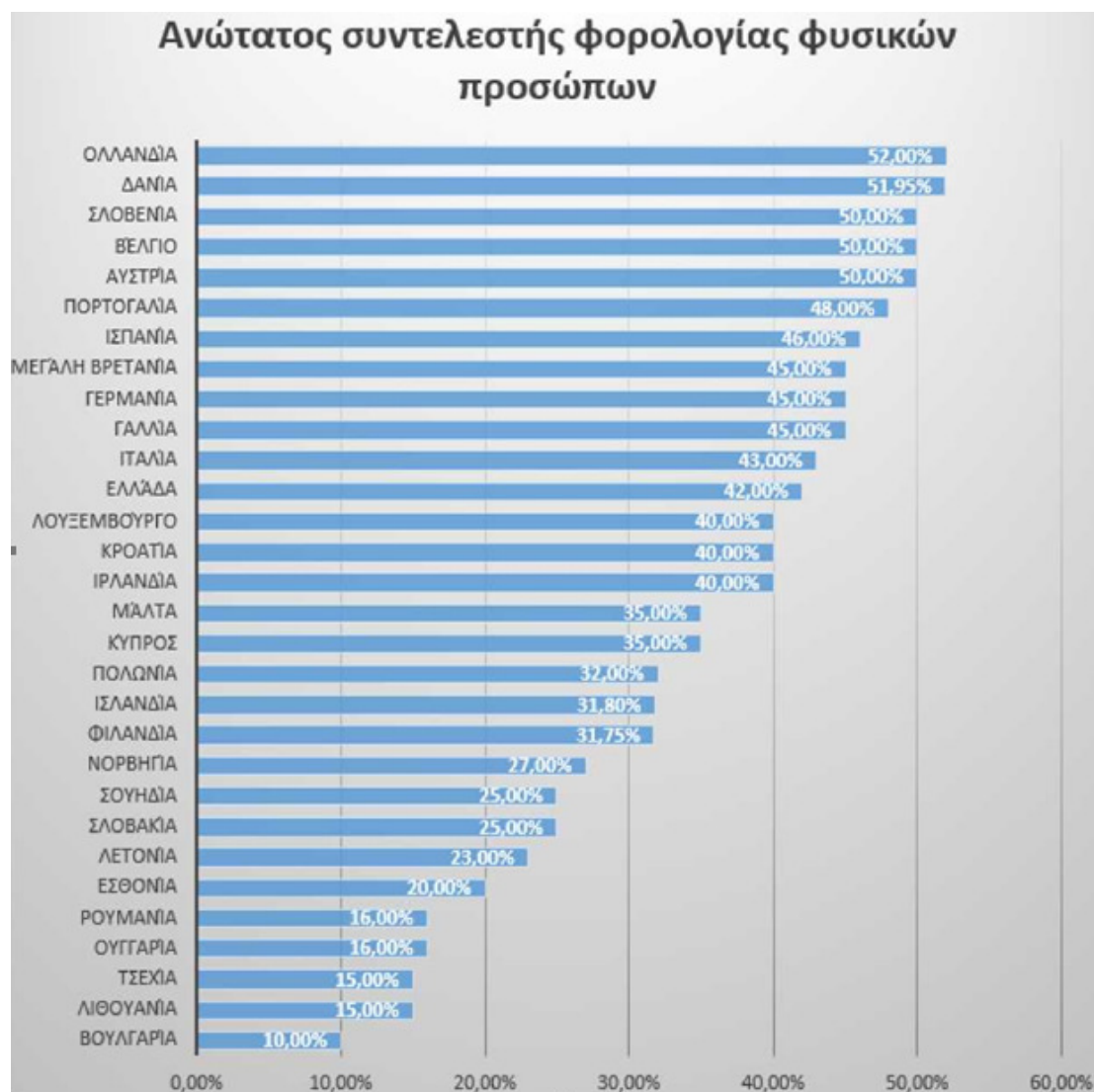
⁸² TaxHeaven, 2016α, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28181>, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

⁸³ Ο.π. TaxHeaven, 2016α, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

παράμετροι που αφορούν στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων που ίσχυσαν στις 28 χώρες της Ε.Ε.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το σύνολο των μικρότερων χωρών προέβησαν σε αλλαγές στο φορολογικό τους σύστημα (άλλες μικρές άλλες ριζικές) κατά την διάρκεια του 2015. Ωστόσο, η Σουηδία, η Ελλάδα, η Μάλτα και η Κύπρος, ήταν οι χώρες με τις λιγότερες αλλαγές στην φορολογία από το 2014 στο 2015.

Στην εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ανώτερο ποσοστό φορολογίας για τα έτη 2013-2015.

Εικόνα 2: Ανώτατος Συντελεστής Φορολογίας⁸⁴

⁸⁴Ο.π. TaxHeaven, 2016α, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

Το αφορολόγητο ανάμεσα στις χώρες τις Ε.Ε. όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων κατά τα υπό ανάλυση έτη είναι αρκετά διαφορετικό και παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Χώρες	Ποσό	Λεπτομέρειες
Πολωνία	712.00	
Λετονία	900.00	Προστίθεται 1980 ευρώ για κάθε παιδί και 2820 για τους συνταξιούχους
Σουηδία	1,401.00	
Ιρλανδία	1,650.00	
Εσθονία	1,848.00	
Ολλανδία	2,203.00	
Σλοβενία	3,302.00	Επιπλέον 2436.92 ευρώ για κάθε παιδί το οποίο μειώνεται με κλίμακα ανάλογα με το εισόδημα
Λιθουανία	3,480.00	720 για κάθε παιδί
Σλοβακία	3,803.00	
Πορτογαλία	4,104.00	325 ευρώ για κάθε παιδί
Κροατία	4,108.00	Επιπλέον περίπου 2.000 ευρώ για κάθε παιδί
Ισλανδία	4,306.00	
Ισπανία	5,550.00	Γονείς 3400 συν 2400 για κάθε μ παιδί και μέχρι το ποσό των

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

		4500
Δανία	5,781.00	Αφορολόγητο 4352 ευρώ για φυσικά πρόσωπα κάτω των 18 ετών Γενικό Αφορολόγητο 5781 ευρώ
Βέλγιο	7,090.00	Επιπλέον αφορολόγητο ποσό για παιδιά το οποίο φτάνει τα 430
		ανά παιδί
Γερμανία	8,472.00	Υπάρχει και επιπλέον ποσό για κάθε παιδί
Μάλτα	8,500.00	9800 για γονείς
Γαλλία	9,690.00	
Αυστρία	11,000.00	
Λουξεμβούργο	11,264.00	
Μεγάλη Βρετανία	12,893.00	
Φιλανδία	16,500.00	
Κύπρος	19,500.00	
Βουλγαρία		44 ευρώ για κάθε παιδί με ανώτερο τα 134 ευρώ περίπου (600
		LEI)
Ιταλία		Υπάρχει σύστημα έκπτωσης ανάλογα με το εισόδημα και τα
		παιδιά
Ουγγαρία		2400 για οικογένεια μέχρι δύο παιδιά και 7950 για οικογένεια με

		τρία παιδιά
Ρουμανία		Σύστημα έκπτωσης
Τσεχία		Έκπτωση 918 ευρώ το οποίο αυξάνει ανάλογα με το εισόδημα και φτάνει μέχρι 3669 ευρώ

Πίνακας 23: Αφορολόγητο όριο στις χώρες της Ε.Ε.⁸⁵

4.1.3. Ανάλυση της Φορολογίας για το έτος 2016

Μέσα στα έτη 2013-2015 υπήρξε μεγάλη αναστάτωση όσον αφορά στο φορολογικό καθεστώς και πολλές χώρες πραγματοποίησαν αλλαγές στο φορολογικό τους σύστημα. Κάποιες από αυτές έχουν ήδη θεσμοθετηθεί μέσα 2016 ενώ κάποιες άλλες θα ισχύσουν κατά την διάρκεια του επόμενου έτους.

Η Γερμανία έχει ήδη αυξήσει το αφορολόγητο όριο από 1.1.2016, η Ουγγαρία έχει εξαγγείλει μειώσεις στο αφορολόγητο για οικογένειες με δύο παιδιά, καθώς και μείωση του ανώτατου ορίου φορολογίας από 1.1.2016, ενώ η Ρουμανία έχει ήδη αυξήσει από 1.1.2016 το αφορολόγητο των συνταξιούχων.⁸⁶

Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιες από τις βασικές μεταβολές στο φορολογικό καθεστώς των χωρών για το 2016.

Για την Αυστρία, το φορολογικό καθεστώς παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Εισόδημα	Ποσοστό Φορολογίας
Μέχρι €11 000	0%
€11 000 – €18 000	25%

⁸⁵Ο.π. TaxHeaven, 2016α, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

⁸⁶TaxHeaven, 2016b, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28203>, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

€18 000 – €31 000	35%
€31 000 – €60 000	42%
€60 000 – €90 000	48%

Πίνακας 24: Φορολογική Κλίμακα 2016 Αυστρία⁸⁷

Σε σχέση με τα προηγούμενα έτη υπάρχει μία σχετική αύξηση στη φορολογική κλίμακα της τάξεως του 2% ενώ η τελευταία κλίμακα έχει μία μείωση από 50% σε 48%.

Παρακάτω, όσον αφορά στο Βέλγιο, οι φορολογικές κλίμακες διαμορφώνονται βάσει του παρακάτω πίνακα.

Ετήσιο Εισόδημα (2016)	Ποσοστό
Μέχρι €10 860	25%
€10 860 – €12 470	30%
€12 470 – €20 780	40%
€20 780 – €38 080	45%
Άνω των €38 080	50%

Πίνακας 25: Φορολογική Κλίμακα Βέλγιο 2016⁸⁸

Σχετικά με τις αλλαγές του φορολογικού καθεστώτος διαχρονικά στο Βέλγιο παρατηρούμε πως σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, δεν έχουν αλλάξει και πολλά, αν εξαιρέσουμε το κατώτερο όριο φορολόγησης το οποίο έχει πέσει περιλαμβάνοντας και πιο χαμηλά εισοδήματα.

⁸⁷Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

⁸⁸Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

Ετήσιο Εισόδημα	Ποσοστό
Μέχρι € 11 264	0%
€ 11 265 - € 13 136	8%
€ 13 137 - € 15 008	9%
€ 15 009 - € 16 880	10%
€ 16 881 - € 18 752	11%
€ 18 753 - € 20 624	12%
€ 20 625 - € 22 568	14%
€ 22 569 - € 24 512	16%
€ 24 513 - € 26 456	18%
€ 26 457 - € 28 400	20%
€ 28 401 - € 30 344	22%
€ 30 345 - € 32 288	24%
€ 32 289 - € 34 232	26%
€ 34 233 - € 36 176	28%
€ 36 177 - € 38 120	30%
€ 38 121 - € 40 064	32%
€ 40 065 - € 42 008	34%
€ 42 009 - € 43 952	36%
€ 43 953 - € 45 896	38%
€ 45 897 - € 100 001	39%
€ 100 002 - € 149 999	40%

€ 150 000 - € 200 003 41%

Άνω των € 200 004 42%

Πίνακας 26: Φορολογικές Κλίμακες Λουξεμβούργου 2016⁸⁹

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε από τον Πίνακα παραπάνω, η φορολογία του Λουξεμβούργου που αφορά στο έτος 2016, φαίνεται να έχει μεγάλες μεταβολές εφόσον οι φορολογικές κλίμακες, από εννέα έχουν πια θεσμοθετηθεί στις 23.

Εισόδημα σε €	Εισόδημα σε €
Μέχρι €7 091	14,50%
€7 091 - €20 261	28,50%
€20 261 - €40 522	37%
€40 522 - €80 640	45%
Άνω των €80 640	48%

Πίνακας 27: Φορολογική Κλίμακα Πορτογαλίας 2016⁹⁰

Όπως προκύπτει από την ανάλυση του φορολογικού καθεστώτος της Πορτογαλίας για το έτος 2016 και τις αλλαγές του διαχρονικά, το κατώτατο φορολογικό όριο έχει αλλάξει μειώνοντας το αφορολόγητο και αυξάνοντας το γενικότερο ποσοστό φορολογίας κατά 10%.

Εισόδημα σε €	Φορολογικά ποσοστά %
16 900 — 25 300	6.25
25 300 — 41 200	17.5

⁸⁹Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

⁹⁰Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

41 200 — 73 100	21.5
Πάνω από 73 100	31.5

Πίνακας 28: Φορολογική Κλίμακα Φινλανδία 2016⁹¹

Σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, οι φορολογικές κλίμακες της Φινλανδίας έχουν μεταβληθεί σημειώνοντας μία αύξηση περί της τάξεως του 2%, ωστόσο στη μεγαλύτερα βαθμίδα εισοδήματος παρουσιάζεται μία πολύ μικρή μείωση.

Εισόδημα σε €	Φορολογικά ποσοστά %
Μέχρι €9 710	0 %
€9 710 - €26 818	14 %
€26 818 - €71 898	30 %
€71 898 - €152 260	41 %
Άνω των €152 260	45 %

Πίνακας 29: Φορολογικό Καθεστώς Γαλλία 2016⁹²

Σχετικά με τη Γαλλία, το φορολογικό καθεστώς δεν έχει μεταβληθεί σε μεγάλο βαθμό, ωστόσο, το αφορολόγητο όριο έχει ανέβει ενώ το ανώτατο ποσοστό φορολογίας στα μεγαλύτερα εισοδήματα έχει αυξηθεί κατά 5%.

Εισόδημα σε €	Φορολογικά ποσοστά %
Μέχρι €8 820	0 %

⁹¹Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

⁹²Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

€8 821 – €54 057	14 % αυξάνεται προοδευτικά έως 42 %
€54 058 – €256 303	42 %
Άνω των €256 304	45 %

Πίνακας 30: Φορολογικές Κλίμακες Γερμανία, 2016⁹³

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το αφορολόγητο όριο έχει ανέβει κατά ένα μικρό ποσοστό αλλά και οι φορολογικοί συντελεστές έχουν επιδείξει μία μικρή άνοδο.

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
Μέχρι €15 000	23%
€15 001 - €28 000	27%
€28 001 - €55 000	38%
€55 001 - €75 000	41%
Άνω των €75 001	43%

Πίνακας 31: Φορολογικό Εισόδημα Ιταλίας, 2016⁹⁴

Όπως βλέπουμε στον παρακάτω πίνακα, η ανάλυση για το έτος 2016, καταδεικνύει μία αύξηση του αφορολόγητου ορίου για την Ιταλία καθώς και την αύξηση όλων των φορολογικών κλιμάκων για τα υπόλοιπα εισοδήματα.

⁹³Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

⁹⁴Ο.π. Eurora, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
Μέχρι €33 800	20%
Άνω των €33 800	40%

Πίνακας 32: Φορολογικές Κλίμακες Ιρλανδίας, 2016⁹⁵

Όπως προκύπτει από τα ποσοστά του φορολογικού καθεστώτος της Ιρλανδίας, φαίνεται πως οι φορολογικές κλίμακες έχουν αλλάξει σε μεγάλο βαθμό κατοχυρώνοντας ως χαμηλότερο φορολογικό όριο τα 33.800 ευρώ.

4.2. Φόροι επιχειρήσεων

4.2.1. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2010-2013

Στο πλαίσιο αυτό θα αναλυθεί η φορολόγηση των κρατών της Ε.Ε. κατά τα έτη 2010-2013. Ξεκινώντας με την Αυστρία, γενικότερα, κατά τα έτη 2010-2013, ο συντελεστής που ισχύει για την φορολόγηση των εταιρειών κυμαίνεται στο ποσοστό του 25%. Εταιρίες οι οποίες δεν θεωρούνται είναι κάτοικοι της Αυστρίας για τα εισοδήματα που αποκτούν εκεί φορολογούνται με τον ίδιο τρόπο όπως οι κάτοικοι.⁹⁶

Συνεχίζοντας με το Βέλγιο, κατά τα έτη 2010-2013, τα νομικά πρόσωπα φορολογούνται με συντελεστή 33% ενώ συνυπολογίζοντας τις συνολικές επιβαρύνσεις, η φορολόγηση φθάνει στο επίπεδο του 33,99%, για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ο συντελεστής είναι 24,25%, ενώ εταιρίες που τα

⁹⁵Ο.π. Europa, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

⁹⁶Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2015/report.pdf, Ημ πρόσβασης: 10.11.2017

κέρδη τους δεν είναι παραπάνω από 332.500€ και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.⁹⁷

Οι επιχειρήσεις οι οποίες στεγάζονται και δραστηριοποιούνται στην Γαλλία φορολογούνται με συντελεστή 33,33%, ενώ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ισχύει ο μειωμένος φορολογικός συντελεστής ίσος με 15%. Επίσης οι επιχειρήσεις των οποίων ο τζίρος είναι μεγαλύτερος από το όριο που αναφέρεται παραπάνω πληρώνουν φόρο κοινωνικής εισφοράς 3,30%.

Στη Γερμανία, κατά τα έτη 2010-2013, η παρακράτηση του φόρου για τα μερίσματα ανέρχεται σε 25%, ενώ ο φορολογικός συντελεστής για τους τόκους σε 15%. Ο ονομαστικός φόρος των νομικών προσώπων στην Γερμανία είναι 15% αλλά προσαυξάνεται με 0,82% (εισφορά αλληλεγγύης) και διαμορφώνεται στο 15,82%.⁹⁸

Για τη Δανία, κατά τα έτη 2010-2013, ο φορολογικός συντελεστής των καθαρών κερδών των εταιριών στην Δανία είναι 25% ενώ ο φορολογικός συντελεστής για τους τόκους είναι 25% ενώ τα μερίσματα φορολογούνται με 27% (ο φόρος παρακρατείται).

Ακολουθώντας, η Εσθονία, τηρούσε συντελεστή φόρου εισοδήματος των νομικών προσώπων τάξεως του 21%, όμως τα καθαρά φορολογητέα κέρδη διαιρούνταν με 0,79 πριν εφαρμοστεί ο φορολογικός συντελεστής για τον υπολογισμό του φόρου. Συγκεκριμένα ο φόρος εισοδήματος επιβάλλεται στα διανεμόμενα κέρδη που χορηγούνται σε φυσικά πρόσωπα.

Για το Ηνωμένο Βασίλειο, κατά τα έτη 2010-2013, το σύνολο των εσόδων υπόκεινται στον εταιρικό φόρο συμπεριλαμβανομένων και των κεφαλαιουχικών κερδών, ενώ από τον φόρο εξαιρούνται τα μερίσματα. Υπάρχει μία εξαίρεση, αυτή που αφορά τις φιλανθρωπικές οργανώσεις οι οποίες εξαιρούνται από την φορολόγηση, η οποία υπολογίζεται στα καθαρά κέρδη των λοιπών εταιριών με συντελεστή 23% (ο συγκεκριμένος συντελεστής ισχύει από 1η Απριλίου του

⁹⁷Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

⁹⁸Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

2013, ενώ πριν ήταν 24%). Μειωμένος συντελεστής 20% εφαρμόζεται στα φορολογητέα εισοδήματα των εταιριών με χαμηλά κέρδη.⁹⁹

Για την Ιρλανδία, στο φορολογητέο εισόδημα των εταιριών κατά τα έτη 2010-2013 συμπεριλαμβάνονταν και τα διάφορα έσοδα από τόκους, τα δικαιώματα, τα μερίσματα, τα κεφαλαιακά κέρδη και τα εισοδήματα από εκμίσθωση κινητής και ακίνητης περιουσίας. Ο φορολογικός συντελεστής υπολογίζεται στο 12,50%, ενώ ο φόρος που προκύπτει θα πρέπει να καταβάλλεται κατά το ποσοστό του 90% ένα μήνα πριν τη λήξη του λογιστικού έτους. Συμπληρωματικός φόρος 20% στα αδιανέμητα κέρδη και στα εισοδήματα που προκύπτουν από ενοίκια στην ομόρρυθμες εταιρίες.

Για την Ισπανία, και για τα έτη 2010-2013, τα έσοδα τα οποία προκύπταν από τόκους των νομικών προσώπων φορολογούνται με συντελεστή 30% κι από τα μερίσματα παρακρατείται φόρος με συντελεστή 21%. Τα καθαρά κέρδη των εταιριών υπόκεινται σε καθεστώς φορολόγησης 30% αλλά για τις μικρομεσαίες εταιρίες ισχύει διαφορετικό φορολογικό καθεστώς και ο συντελεστής είναι μειωμένος στο 25%.¹⁰⁰

Για την Ιταλία, στη συνέχεια, ο φορολογικός συντελεστής των εισοδημάτων τα οποία αποκτούν τα νομικά πρόσωπα ήταν 27,5%. Το 5% των μερισμάτων φορολογείται με τον παραπάνω συντελεστή ενώ το υπόλοιπο 95% απαλλάσσεται από την φορολογία. Όμως μερίσματα που καταβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα φορολογούνται στο 49,72% του συνόλου τους. Οι ζημιές μπορούν να μεταφέρονται στις επόμενες χρήσεις χωρίς χρονικό περιορισμό, αλλά μόνο το 80% αυτών.

Η Λιθουανία, φορολογούσε κατά τα έτη 2010-2013 τα εισοδήματα από τόκους και τα διανεμηθέντα μερίσματα με 15%. Το ίδιο ποσοστό εφαρμόζονταν και στα καθαρά φορολογητέα κέρδη των νομικών προσώπων τα οποία

⁹⁹Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

¹⁰⁰Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

δραστηριοποιούνταν στην χώρα, με εξαίρεση τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που φορολογούνταν με 5%.¹⁰¹

Στη συνέχεια, στο Λουξεμβούργο, όσον αφορά στην κατηγορία των εσόδων από τόκους, αυτά υπολογίζονται βάσει του συντελεστή 29,22%, για τα μερίσματα είναι 15%, ενώ οι ζημιές απαγορεύεται να μεταφέρονται στα επόμενα έτη για συμψηφισμό. Ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής για τα καθαρά κέρδη είναι 21%, που όμως προσαυξάνεται κατά 7% (δηλαδή $21\% * 7\% = 1,47\%$) για εισφορά αλληλεγγύης και κατά 6,75% από την τοπική διοίκηση. Έτσι ο φορολογικός συντελεστής διαμορφώνεται σε 29,22% για τα νομικά πρόσωπα.

Για την Ουγγαρία τα μερίσματα, βάσει των φορολογικών διατάξεων, απαλλάσσονται από τον φόρο ενώ τα έσοδα από τόκους φορολογούνται με 19%. Το ποσοστό του 50% των πιθανών ζημιών μπορούν να μεταφέρονται στις επόμενες χρήσεις απεριόριστα. Στα φορολογητέα εισοδήματα των εταιριών που δραστηριοποιούνται στην χώρα εφαρμόζεται συντελεστής φόρου ίσος με 19% και συγκεκριμένα για εισοδήματα που ξεπερνούν τα 500 εκ. HUF, ενώ η φορολόγηση εισοδημάτων μέχρι αυτού του ποσού γίνεται με συντελεστή 10%.

Αναφορικά με την Πολωνία, το ποσοστό του 22,86% των εσόδων από τους φόρους κατά τα έτη 2010-2013, αποδιδόταν στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ο φόρος υπολογίζεται στα μερίσματα με ποσοστό 15% αλλά και τα εισοδήματα από τόκους με ποσοστό 19%. Η φορολόγηση των καθαρών κερδών είναι κοινή για όλες τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Πολωνία.

Για την Πορτογαλία, κατά τα έτη 2010-2013, στις περιπτώσεις ύπαρξης ζημιών, αυτές μεταφέρονταν κατά 75% στις επόμενες πέντε χρήσεις. Οι φορολογικοί συντελεστές που εφαρμόζονται σε μερίσματα και έσοδα από τόκους κυμαίνονται από 5% έως 15%. Ο ονομαστικός εταιρικός φόρος εισοδήματος είναι 25%, όμως προσαυξάνεται από την κεντρική κυβέρνηση με πέντε ποσοστιαίες μονάδες και

¹⁰¹Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

από την τοπική αυτοδιοίκηση κατά μιάμιση ποσοστιαία μονάδα και διαμορφώνεται σε 31,50%.¹⁰²

Ο εταιρικός φόρος της Σουηδίας κατά τα έτη 2010-2013 σχετίζονταν με τα σύνολα των εισοδημάτων τα οποία αποκτήθηκαν από τα νομικά πρόσωπα παγκοσμίως. Από 1η Ιανουαρίου του 2013 μειώθηκε σε 22% και εφαρμόζονταν στο σύνολο των εταιριών. Με το ίδιο ποσοστό φορολογούνται τα έσοδα από τόκους ενώ με 30% φορολογούνται τα μερίσματα. Τυχόν ζημιές μπορούν να συμψηφίζονται στο ακέραιο τα επόμενα έτη χωρίς περιορισμό.

Για την Φινλανδία, ο φορολογικός συντελεστής των επιχειρήσεων μειώθηκε από την 1η Ιανουαρίου του 2012 σε 24,50%. Τα φορολογητέα εισοδήματα κατά τα έτη 2010-2013 προκύπταν μετά την αφαίρεση διάφορων εκπτώσεων από τον κύκλο εργασιών των εταιριών, εκπτώσεις από δαπάνες όπως τόκους δανείων, 50% των εξόδων ψυχαγωγίας, κλπ. Τα έσοδα τόκων φορολογούνται με τον ίδιο συντελεστή ενώ τα μερίσματα απαλλάσσονται από τον φόρο, όπως και τα γεωργικά έσοδα.

4.2.2. Ανάλυση της φορολογίας για τα έτη 2014-2015

Για τα έτη 2014-2015, παρακάτω παρατίθεται πίνακας με τους φορολογικούς συντελεστές της Ευρώπης αναφορικά με το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων ώστε να γίνει μια περαιτέρω σύγκριση και ανάλυση των φορολογικών συντελεστών και του μέσου όρου για κάθε είδους φορολόγηση.

Χώρα	Εταιρική Φορολογία
Αυστρία	25,00%

¹⁰²Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

Βέλγιο	33.99%
Βουλγαρία	10,00%
Κροατία	20,00%
Κύπρος	12,50%
Τσεχία	19,00%
Δανία	23,50%
Εσθονία	20,00%
Φιλανδία	20,00%
Γαλλία	33,33%
Γερμανία	15.825%
Ουγγαρία	20.06%
Ιρλανδία	12.50%
Ιταλία	27,50%
Λετονία	15,00%
Λιθουανία	15,00%
Λουξεμβούργο	29,22%

Μάλτα	35,00%
Ολλανδία	25,00%
Πολωνία	19,00%
Πορτογαλία	29,50%
Ρουμανία	16,00%
Σλοβακία	22,00%
Σλοβενία	17,00%
Ηνωμένο Βασίλειο	20,00%
Ισπανία	28,00%
Σουηδία	22,00%

Πίνακας 33: Συντελεστές φορολογίας Ευρωπαϊκών Χωρών 2014-2015

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων του παραπάνω πίνακα οι φορολογικοί συντελεστές για τις επιχειρήσεις θεωρούνται υψηλότεροι από το μέσο όρο των χωρών τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και της Ευρωζώνης. Μία γενικότερη αντίληψη είναι ότι στην Ελλάδα υπάρχει πολύ δυσμενές για τις επιχειρήσεις ποσοστό φορολόγησης, ενώ αμφισβητούν τη δυνατότητα επίτευξης του πρωτογενούς πλεονάσματος και γενικότερα βελτίωση λόγω της εξάντλησης της φοροδοτικής ικανότητας των πολιτών και της αύξησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο.¹⁰³

¹⁰³ Τσίρος Θ., Οι 4 κίνδυνοι για την τρίτη αξιολόγηση , Ναυτεμπορική, 25.09.2017
<http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1279222/oi-4-kindunoi-gia-tin-triti-aksiologisi>, Ημ πρόσβασης 10.12.2017

Αναλυτικότερα, ο συντελεστής ΦΠΑ στην Ελλάδα, αναφερόμενοι πάντα στα έτη 2013-2015, ήταν 23%, έναντι 21,5% του μέσου όρου που κυριαρχεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και 20,5% αντίστοιχα του μέσου όρου στην Ευρωζώνη. Ο υψηλότερος συντελεστής για τη φορολόγηση των επιχειρήσεων διαμορφώνονταν στην Ελλάδα στο ποσοστό του 29%, έναντι 21,84% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και 25,95% στην Ευρωζώνη ενώ ο υψηλότερος συντελεστής για τα φυσικά πρόσωπα φτάνει στην Ελλάδα στο 46% (επιβάλλεται και η έκτακτη εισφορά αλληλεγγύης με συντελεστές 1% - 4%), έναντι 36,66% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και 44,52% στην Ευρωζώνη.

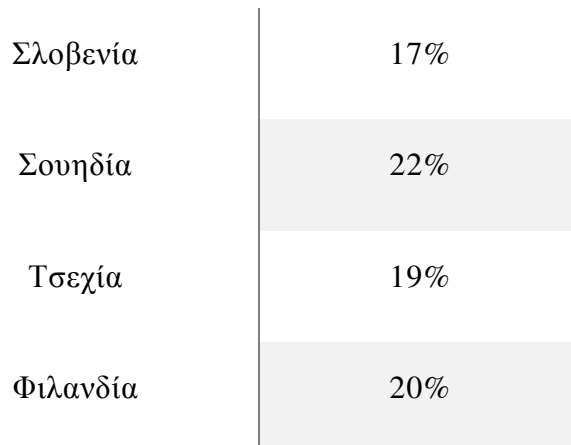
4.2.3. Ανάλυση της φορολογίας για το έτος 2016

Για το έτος 2016 και ύστερα, ο πίνακας των φορολογικών συντελεστών για τις χώρες της Ε.Ε. παρουσιάζεται ακριβώς παρακάτω και σε σύγκριση με τον προηγούμενο, (έτη 2013 – 2015) παρατηρούμε πως δεν εμφανίζει πολλές διαφορές.

ΧΩΡΑ	Συντελεστής
Αυστρία	25%
Βέλγιο	33%
Βουλγαρία	10%
Γαλλία	33,33%
Γερμανία	15%
Δανία	23,50%
Εσθονία	20%

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

Ιρλανδία	12,50%
Ισπανία	28%
Ιταλία	27,50%
Κροατία	20%
Κύπρος	12,50%
Λετονία	15%
Λιθουανία	15%
Λουξεμβούργο	21%
Μάλτα	35%
Ηνωμένο Βασίλειο	20%
Ολλανδία	20 % και 25 %
Ουγγαρία	19%
Πολωνία	19%
Πορτογαλία	21%
Ρουμανία	16%
Σλοβακία	22%

Πίνακας 34: Συνολική Εικόνα Φόρου Επιχειρήσεων στην Ε.Ε. 2016¹⁰⁴

Αναφορικά με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν και ίσως τον πιο σημαντικό άξονα ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας αναπτυσσόμενων χωρών, αυτές έχουν διαφορετικούς συντελεστές για τις έχουν μόνο οι κάτωθι χώρες.

ΧΩΡΑ	Συντελεστής ΜμΕ
Γαλλία	15%
Λιθουανία	5%
Λετονία	9%
Ουγγαρία	16%
Πορτογαλία	17%
Μεγάλη Βρετανία	20%
Ισπανία	25%

Πίνακας 35: Φορολογικό Καθεστώς Μμε, 2016¹⁰⁵

¹⁰⁴Ο.π TaxHeaven, 2016b, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Σύγκριση της φορολογίας της Ελλάδας και Ε.Ε. 28

5.1. Σύγκριση της Ευρώπης με την Ελλάδα

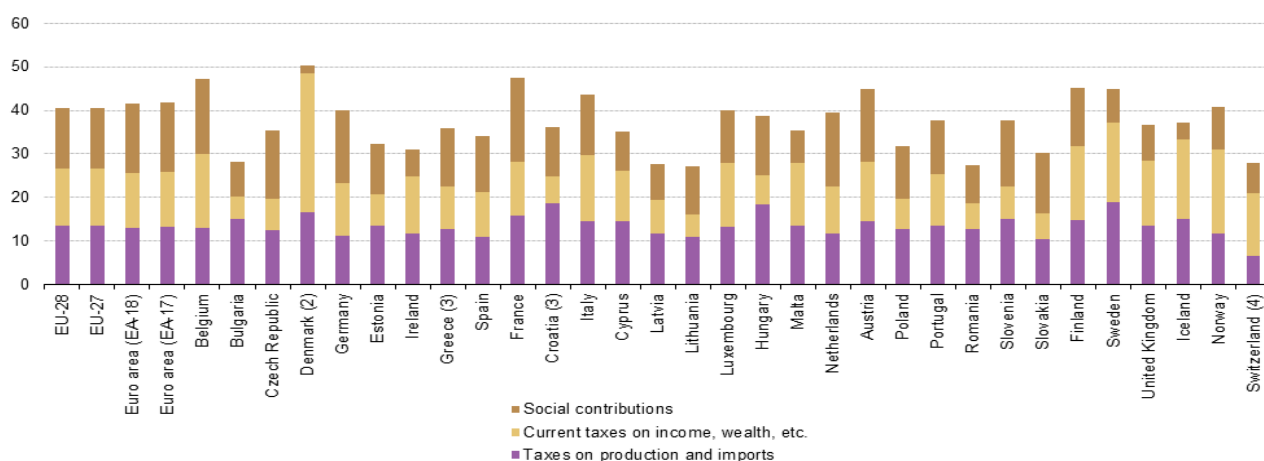
Εφόσον έχει αναλυθεί η διαχρονική πορεία των φορολογικών συντελεστών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, το τμήμα αυτό του κεφαλαίου χρησιμοποιείται για να συνοψίσει αυτή την πορεία τους. Γενικότερα, μπορεί να παρατηρηθεί μεγάλη ποικιλομορφία από χρόνο σε χρόνο κατά τις χώρες, κάτι που χαρακτηρίζεται ως λογικό, εφόσον το κάθε κράτος - μέλος αντιμετωπίζει διαφορετικά ζητήματα και επηρεάζεται από διαφορετικούς παράγοντες.

Ο συνδυασμός της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης με τις τακτικές που έχουν υιοθετηθεί από τα κράτη - μέλη ως προς τους νόμους φορολόγησης, δημιουργούν σημαντικές επιπτώσεις στη σύνθεση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζονται οι κύριες κατηγορίες φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της Ευρώπης, ως ποσοστό του ΑΕΠ.

¹⁰⁵Ο.π TaxHeaven, 2016b, Ημ. Πρόσβασης: 19.11.2017

Η Σύγκριση του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδας με τα Φορολογικά Συστήματα των Χωρών της Ευρώπης

(¹) Data extracted on 22.04.2014.

(²) Includes taxes on production and imports paid to the institutions of the European Union.

(³) Provisional.

(⁴) 2012.

Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

5.2. Αναλυτική Περιγραφή των Φόρων

5.2.1. Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων

Οι χώρες οι οποίες έχουν να αντιμετωπίσουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, όπως αυτό που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία πρέπει να αυξήσουν τα φορολογικά τους έσοδα με την επιβολή δυσμενών φόρων για τους πολίτες. Πιο συγκεκριμένα, από το 2010 έως το 2012 το ποσοστό της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων επανήλθε περίπου στα όρια που βρισκόταν προ κρίσης. Αυτή η αύξηση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οφείλεται στη πρόοδο κάποιων κρατών - μελών, με την εφαρμογή δραστικών μέτρων, για τη καταπολέμηση της κρίσης και την επανένταξή τους πιο γρήγορα στη Κοινή Αγορά.

Από το 2012, στις χώρες της Ευρωζώνης ξεκίνησε μία αυξητική πορεία του ποσοστού φορολόγησης των φυσικών προσώπων η οποία επηρέασε είκοσι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιο συγκεκριμένα και σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό την Ελλάδα, ακολουθώντας η Κύπρος και η Πολωνία όπου αυξήθηκε ο συντελεστής τους κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες αντιστοίχως. Αντίθετες περιπτώσεις παρουσιάζουν χώρες όπως η Ρουμανία, η Εσθονία, και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου το ποσοστό της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων έχει μειωθεί κατά μισή ποσοστιαία μονάδα κατά το έτος 2012. Μέχρι και το

2014, κατά μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μεταβολές που σημειώθηκαν κατά τα έτη και ειδικότερα τη περίοδο της κρίσης είναι αισθητές.

Επίσης αυτό το οποίο προκύπτει από τα στοιχεία τα οποία αναλύθηκαν προηγουμένως είναι πως κατά το 2014 η φορολογία εισοδήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά μέσο όρο ήταν στο 39,4%, (συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας) που σημαίνει ότι σε σχέση με το 2009 υπάρχει διαφορά 1,4 ποσοστιαίας μονάδας. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι η αύξηση στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων διήρκεσε από το 2010 μέχρι το 2013 όπου 7 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν τη τάση να αυξάνουν τα ποσοστά του φόρου κάθε χρόνο. Παρ' όλα αυτά, το 2014, στις μόνες χώρες όπου καταγράφονται αυξήσεις στα ποσοστά του φόρου είναι η Φινλανδία και η Σουηδία, παρόλο που την ίδια στιγμή οι υπόλοιπες χώρες παρέμειναν σταθερές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

5.2.2. Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων

Αναφορικά με τη φορολόγηση επιχειρήσεων, όπως μπορούμε να καταλάβουμε και από την ανάλυση που προηγήθηκε, ο μέσος όρος των κρατών Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκίνησε να αυξάνεται ουσιαστικά από το 2010 και ύστερα. Έτσι, το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2014 αγγίζει το 22,9% ενώ σήμερα έχει φθάσει κατά μέσο όρο στο 28%.¹⁰⁶

Ο φόρος γενικά, είναι διαφορετικός αναφορικά με τα ποσοστά που αναλογούν στο κάθε κράτος - μέλος ξεκινώντας με τα χαμηλότερα ποσοστά από τη Βουλγαρία φτάνοντας στα υψηλότερα στη Γερμανία, την Ιταλία, το Βέλγιο, την Ισπανία, τη Γαλλία, τη Μάλτα και τη Πορτογαλία.

Από την άλλη πλευρά, τέσσερα κράτη - μέλη το 2015 πήραν την απόφαση να προχωρήσουν σε μείωση των ποσοστών τους, και ειδικότερα η Φινλανδία (από

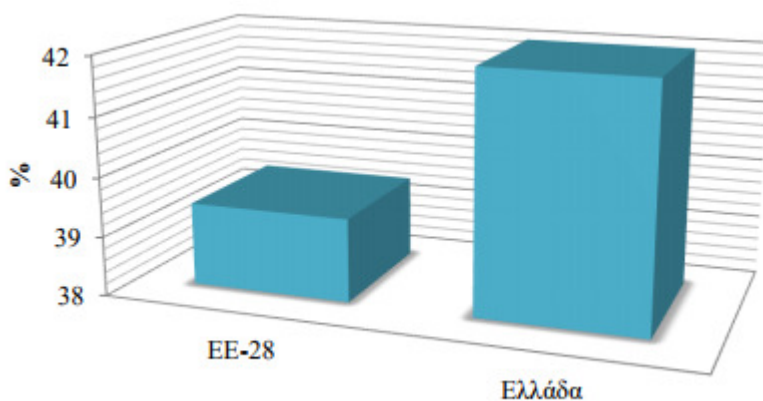
¹⁰⁶Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

24,5% στο 20%), ακολουθώντας το Ηνωμένο Βασίλειο (από 23% στο 21%), η Σλοβακία (από 23% στο 22%) και η Δανία (από 25% στο 24,5%).¹⁰⁷

Εκτός των άλλων, παρουσιάζεται μια γενική κινητικότητα το 2012, με 17 από τα 22 κράτη - μέλη, για τα οποία και υπάρχουν καταγραφές, να εμφανίζουν δηλαδή μία αύξηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

5.3. Συσχέτιση Ευρωπαϊκών Φορολογικών Συντελεστών

Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα παρακάτω, είναι εμφανής η διαφορά ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με το μέσο όρο της ως προς το φορολογικό συντελεστή εισοδήματος φυσικών προσώπων για το έτος 2016. Αυτό το οποίο μπορούμε εύκολα να παρατηρήσουμε είναι η τεράστια διαφορά που υπάρχει μεταξύ των φορολογικών συντελεστών που εφαρμόζει η Ελλάδα σε σχέση με αυτό του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό συμβαίνει, λόγω της οικονομικής κρίσης που έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την Ελλάδα και εξακολουθεί να οδηγεί στη συρρίκνωση της οικονομίας της χώρας, έχοντας αυτό σαν αποτέλεσμα να επιβάλλεται στους πολίτες φορολογία η οποία έχει ακόμη μεγαλύτερους συντελεστές.

Εικόνα 3: Σύγκριση Ελλάδας -Ε.Ε. ως προς το Μέσο όρο Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων 2016¹⁰⁸

Στο διάγραμμα που εμφανίζεται ακριβώς παραπάνω, παρουσιάζεται η διαφορά της Ελλάδας σχετικά με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχοντας σαν σημείο αναφοράς τη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων κατά το έτος

¹⁰⁷Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημπρόσβασης: 10.11.2017

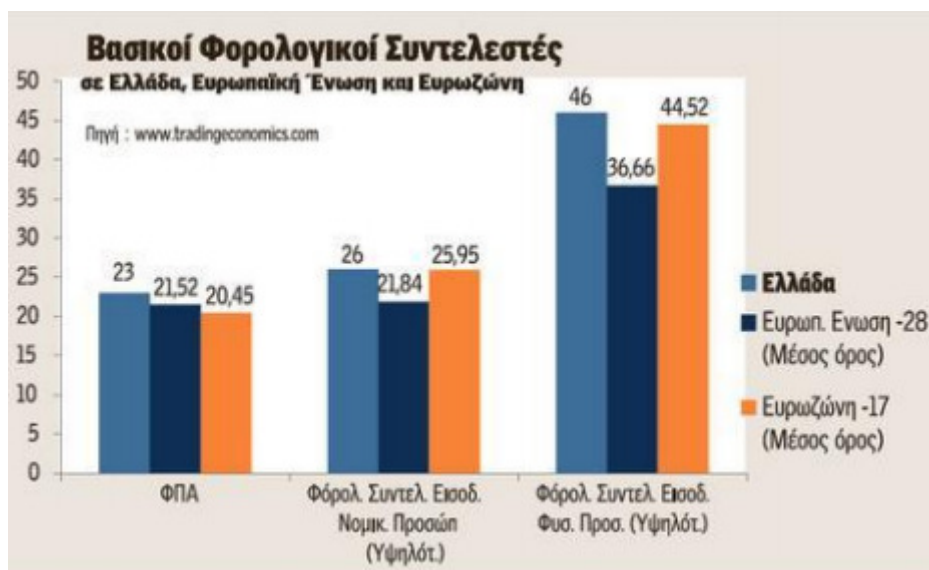
¹⁰⁸Ο.π. Europa, 2017, Ημ. Πρόσβασης: 16.11.2017

2016. Παρατηρείται, ότι η διαφορά και σε αυτό το ποσοστό θεωρείται πολύ μεγάλη, και ουσιαστικά έχει εφαρμοστεί και αυτός ο συντελεστής σε υψηλά επίπεδα λόγω της οικονομικής κατάστασης που βρίσκεται η Ελλάδα.

Λόγω της πολύ υψηλής φορολογίας στην Ελλάδα, ένας πολύ μεγάλων αριθμός ελευθέρων επαγγελματιών αλλά και πολλών επιχειρήσεων τείνουν να εμφανίζουν πολλές ζημίες και τελικά να κηρύττουν πτώχευση έχοντας αυτό σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας πληθώρας προβλημάτων, τα οποία έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της Ελληνικής οικονομίας και εκτενέστερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μία ακόμη εναλλακτική που επιλέγουν οι επιχειρηματίες είναι να στραφούν σε χώρες, όπως για παράδειγμα είναι η Βουλγαρία, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο, χώρες δηλαδή που εύστοχα ονομάστηκαν «φορολογικοί παράδεισοι», με χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης παρέχοντας τη δυνατότητα ανάπτυξης μιας υγιούς και επικερδούς επιχείρησης.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί πως η Ελλάδα μπορεί να συμπεριληφθεί στις χώρες με μείωση των φορολογικών συντελεστών καθώς μείωσε τον ανώτατο φορολογικό συντελεστή κατά 3% (από το 45% σε 42%).¹⁰⁹ Θα πρέπει βέβαια να σημειώσουμε ότι ενώ ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής μειώθηκε στην Ελλάδα, η αλλαγή αυτή ήταν μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας για την αναδιάρθρωση όλων των κλιμακίων συντελεστών φόρου. Αυτές οι αλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των φορολογικών συντελεστών στα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα.

¹⁰⁹ Ο.π. Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Ημ πρόσβασης: 10.11.2017

Εικόνα 4: Βασικοί Φορολογικοί Συντελεστές, Ευρώπη¹¹⁰

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

6.1. Μέτρα φορολογικής πολιτικής για την έξοδο από την κρίση

Σύμφωνα με τον Φινοκαλιώτη, (2005), ¹¹¹η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις από πλευράς είσπραξης εσόδων από τη φορολογία που επιβάλλεται. Αυτό είναι το πρώτο βασικό στοιχείο το οποίο εξηγεί την αδυναμία της Ελλάδας, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφορικά με τον έλεγχο του δημοσιονομικού της ελλείματος. Μάλιστα, αν υπολογισθεί και το πολύ μεγάλο μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα, τότε διαπιστώνουμε ότι, η σχέση φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ είναι σημαντικά μικρότερη.

¹¹⁰Trading Economies, 2017, www.tradingeconomics.com, Ημ. Πρόσβασης: 12.21.2017

¹¹¹Ο.π. Φινοκαλιώτης, 2005

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Mishkin, (2015), ¹¹²το φορολογικό καθεστώς της Ελλάδας είναι αποδεδειγμένα από τα πιο δυσμενή της ΕΕ. Συνοπτικά παρουσιάζεται ο συντελεστής ΦΠΑ να είναι στο 23% έναντι του 21,52% στην ΕΕ και 20,45% στην Ευρωζώνη. Επιπρόσθετα, ο συντελεστής για νομικά πρόσωπα διαμορφώνεται στη χώρας μας στο 27%, έναντι 21,84% στην ΕΕ και 25,95% στην Ευρωζώνη. Τέλος, ο συντελεστής για τα φυσικά πρόσωπα είναι στο 46% έναντι του 36,6% και 45,52% για ΕΕ και ευρωζώνη αντίστοιχα.

Το φορολογικό βάρος που προκύπτει σαν ποσοστό είναι κάτω από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ευρωζώνης, αλλά και της ΕΕ. Επιπλέον, σημειώνεται ότι τα ελληνικά έσοδα προέρχονται κατά κύριο λόγο από έμμεσους φόρους και των κοινωνικών ασφαλίσεων και λιγότερο από τους άμεσους φόρους. ¹¹³

Κατά τα τέλη της δεκαετίας του '90, στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., ενσωματώθηκαν κάποια μέτρα τα οποία είχαν ως κυριότερο στόχο τους τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των ιδιωτών και των επιχειρήσεων. ¹¹⁴Το αποτέλεσμα ήταν επιτυχές αφού η μείωση των φορολογικών συντελεστών και η αναπροσαρμογή των φορολογικών κλιμακίων πέτυχε τη μείωση των φορολογικών βαρών.

Κατά συνέπεια, και στα πλαίσια της Ελληνικής οικονομίας, τα έσοδα από άμεσους φόρους ανήλθαν στο ποσοστό του 11,50% του Α.ΕΠ. Αυτό βέβαια οφείλεται κατά κυρίως στο ποσό των εσόδων τα οποία προήλθαν από το Χρηματιστήριο και έτσι τα έσοδα από φόρους Νομικών Προσώπων ανέβηκαν σε ποσοστό 2% του ΑΕΠ. Μετά την ελεύθερη πτώση των χρηματιστηριακών συναλλαγών, τα έσοδα από φόρους νομικών προσώπων διαμορφώθηκαν στο 3,8% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με τις χώρες της Ε.Ε. που επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις τους με ποσοστό 2,4% του ΑΕΠ τους.

¹¹² Mishkin, Frederic S. Μακροοικονομική: Πολιτική και πρακτική / Frederic S. Mishkin · μετάφραση Κωνσταντίνου Κοτταρίδη · επιμέλεια Νικόλαος Απέργης, Κατερίνα Κύρτσου, Γιώργος Οικονομίδης. - 1η έκδ. - Αθήνα : Utopia

¹¹³ Baumol, William J. Μακροοικονομική: Αρχές και πολιτική / William Baumol, Alan Blinder. - Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης, 2012.

¹¹⁴ Ο.π. Φινοκαλιώτης, 2005

Από την σύγκριση των δύο αυτών ποσοστών φαίνεται καθαρά ότι η ελληνική επιχείρηση φορολογείται περισσότερο από το μέσο όρο της Ε.Ε, δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία είναι πολύ μικρότερη σε μέγεθος από το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων της Ε.Ε.¹¹⁵ Ένα μέρος αυτής της διαφοράς οφείλεται στο αφορολόγητο των αγροτικών εισοδημάτων που είναι απόλυτα δίκαιο εξετάζοντας την κατάσταση της Ελληνικής αγροτικής οικονομίας, και κατά το μεγαλύτερο μέρος στην εκτεταμένη φοροδιαφυγή που κανείς δεν γνωρίζει το μέγεθός της, και που αποτελεί το πιο σημαντικό δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας μας.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, στην Ελλάδα, το σύνολο των εισφορών για την κοινωνική ασφάλιση αυξάνονται, και έχουν ξεπεράσει τον μέσο όρο της ΕΕ. Στην ΕΕ οι εισφορές έχουν μειωθεί ως συμμετοχή στο ποσοστό του ΑΕΠ διότι έγινε μια μεγάλη προσπάθεια να μειωθεί το βάρος των επιχειρήσεων και των ιδιωτών¹¹⁶. Το πρόβλημα αυτό δεν μπορεί να λύνεται μόνο με εισπρακτικά μέσα και με συνεχείς αυξήσεις των εισφορών, που τελικά καθηλώνουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας. Πρέπει να αυξηθούν τα έσοδα των Ασφαλιστικών Ταμείων χωρίς βέβαια αυξήσεις στα ποσοστά των εισφορών των επιχειρήσεων και των ιδιωτών αλλά με την περιστολή της εισφοροδιαφυγής. Ωστόσο θα πρέπει να γίνει με μεγάλη προσοχή για να μην προκληθούν ανεπιθύμητες παρενέργειες στην απασχόληση και γενικά στην παραγωγική διαδικασία.

6.2. Φορολογία και διανομή εισοδήματος

Η φορολογία που επιβάλλει ο κρατικός μηχανισμός ενδέχεται να έχει πολλαπλές επιδράσεις αναφορικά με τη διανομή του εισοδήματος, οι οποίες μπορεί να είναι είτε άμεσες, είτε έμμεσες. Αναλυτικότερα, οι φόροι οι οποίοι επιβάλλονται στο εισόδημα ή στην περιουσία, μπορεί να οδηγήσουν στη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, ενώ οι έμμεσοι φόροι που επιβάλλονται μπορεί να οδηγήσουν στην αύξηση των τιμών των προϊόντων και στον περιορισμό του πραγματικού τους εισοδήματος. Οι άμεσοι φόροι θεωρείται ότι επηρεάζουν το

¹¹⁵ Ο.π. Mishkin, 2015

¹¹⁶ Ο.π. Baumol, 2012

εισόδημα αναφορικά με την πλευρά κτήσης τους, ενώ οι έμμεσοί επηρεάζουν το εισόδημα αναφορικά με την πλευρά της χρησιμοποίησης του.

Οι επιδράσεις που φαίνεται να ασκεί το φορολογικό σύστημα στη διανομή του εισοδήματος μπορούν να χαρακτηρισθούν ως άμεσες επιδράσεις της φορολογίας στο εισόδημα και στην διανομή. Αν εξαιρέσουμε τις προαναφερθείσες, άμεσες επιδράσεις, οι φόροι μπορεί να προκαλέσουν, στις πλείστες των περιπτώσεων και έμμεσες επιδράσεις.¹¹⁷ Εκτός των άλλων, μπορεί να επηρεάζουν τα κίνητρα των νοικοκυριών αναφορικά με απασχόληση και αποταμίευση, την κατανομή των πόρων στην οικονομία αλλά και να προκαλέσουν υπερβάλλον βάρος, το οποίο μπορεί να μειώσει το επίπεδο του πραγματικού εισοδήματος και ευημερίας των νοικοκυριών.

Εν τέλει, το εκάστοτε φορολογικό σύστημα, μπορεί να επηρεάσει, τη μακροοικονομική κατάσταση της οικονομίας αλλά και τη δομή της απασχόλησης και του εισοδήματος. Σε περίπτωση που, οι έμμεσες επιδράσεις που ασκούνται στο εισόδημα, είναι διαφορετικές μεταξύ των διαφόρων νοικοκυριών, η διανομή του εισοδήματος μπορεί ξανά να μεταβληθεί. Οι έμμεσες επιδράσεις των φόρων, στο πεδίο της διανομής του εισοδήματος, θεωρείται πως είναι δύσκολη η διαδικασία της αξιολόγησης και ακόμη δυσκολότερη αυτή της ποσοτικοποίησης και συνήθως δεν εξετάζονται.

Σχετικά με το πεδίο των άμεσων επιδράσεων που ασκού οι βασικές κατηγορίες φόρων στη διανομή του εισοδήματος κατά εισοδηματικές τάξεις, υπάρχει δυνατότητα εξέτασής τους *per primis* των κεφαλικών φόρων, μέσω των οποίων επιβάλλεται το ίδιο ποσό φόρου στο σύνολο των ατόμων της κοινωνίας, ενώ αφαιρείται το υψηλότερο ποσοστό εισοδήματος από τα φτωχότερα νοικοκυριά και χαμηλότερο ποσοστό εισοδήματος από τα νοικοκυριά τα οποία θεωρούνται πλουσιότερα και κατά συνέπεια διαφοροποιείται η διανομή του εισοδήματος.

Σύμφωνα με τους Ανδριοπούλου & Τσακλόγλου, (2010), η κατηγορία των αναλογικών φόρων εισοδήματος είναι εκείνη που αφαιρεί το ίδιο ποσό

¹¹⁷Ο.π. Baumol, 2012

εισοδήματος από το σύνολο των ατόμων και αφήνει τη διαδικασία της διανομής του εισοδήματος αμετάβλητη ενώ, από την άλλη, οι φόροι που ανήκουν στην κατηγορία των προοδευτικών, αφαιρούν υψηλότερα ποσοστά εισοδήματος από τις τάξεις που εμφανίζουν μεγαλύτερο εισόδημα, κι έτσι συμβάλουν στην ουσιαστική βελτίωση της διαδικασίας της διανομής του εισοδήματος. Αντίθετα, οι φόροι οι οποίοι ανήκουν στη γενική κατηγορία, λειτουργούν αφαιρετικά των μεγαλύτερων ποσοστών εισοδήματος από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και των μικρότερων ποσοστών από τις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις, που δαπανούν μικρότερα ποσοστά του εισοδήματος τους, έχοντας αυτό ως συνέπεια τη διαφοροποίηση της διανομής του εισοδήματος.

Εν τέλει, η κατηγορία των ειδικών φόρων, ενδέχεται να λειτουργήσει επιβαρυντικά αναφορικά με τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και να παραβιάζουν τη διανομή του εισοδήματος ή μπορεί να επιβαρύνουν περισσότερο τις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις και να βελτιώνουν τη διανομή του εισοδήματος, ανάλογα με τα είδη πρώτης ανάγκης.

Η διαδικασία της μέτρησης των επιδράσεων που ασκεί η φορολογική πολιτική αναφορικά με τη διανομή του εισοδήματος, σε εθνικά πλαίσια, είναι αντικείμενο ευρείας διερεύνησης. Μια έρευνα της ΕΣΥΕ η οποία διεξήχθη, σχετίζεται άμεσα με την κατανομή των φορολογικών βαρών ανάλογα με τα εκάστοτε εισοδηματικά κλιμάκια και τις επιπτώσεις που ακούν αυτά στην διανομή του εισοδήματος που προήλθαν από την εναρμόνιση του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα έχοντας ως σημείο αναφοράς το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και την εισαγωγή του ΦΠΑ.

Η έρευνα που αναφέρεται έχει ως βασικό της στοιχείο την ιδέα ότι η φορολογία η οποία επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα μπορεί να επιβαρύνει εκείνα πάνω στα οποία επιβάλλεται, δηλαδή εμφανίζει μηδενική μετάκλιση. Η έμμεση φορολογία καθώς και οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση μετακυλίνουν εξ' ολοκλήρου στους καταναλωτές, ενώ ο φόρος του εισοδήματος νομικών προσώπων μπορεί να επιβαρύνει τους μετόχους αλλά και τα κέρδη των επιχειρήσεων τα οποία καλύπτει. Αναφορικά με το πεδίο των μεταβιβαστικών

πληρωμών, όπως προκύπτει από τη μελέτη, αυτές θεωρούνται τις θεωρεί ως αρνητικούς φόρους και υποθέτει ότι μπορούν να αποδειχτούν ωφέλιμοι για εκείνους που τις εισπράττουν. Η διαδικασία της κατανομή των έμμεσων φόρων πραγματοποιείται έχοντας ως βάση τη συνολική καταναλωτική δαπάνη, αλλά λαμβάνοντας υπόψιν την κατανομή της επιμέρους δαπάνης η οποία επιβαρύνεται από το φόρος, ενώ η κατανομή των μεταβιβαστικών πληρωμών πραγματοποιείται με βάση διάφορα στοιχεία.¹¹⁸

Αμέσως παρακάτω, στα πλαίσια της ανάλυσης του πίνακα 2.3., οι εκτιμήσεις της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης του εισοδήματος έχοντας ως βάση τα εισοδηματικά κλιμάκια στην Ελλάδα αποτυπώνονται μέσα από τις τελευταίες έρευνες οι οποίες διεξήχθησαν πάνω σε αυτό το θέμα.

Η μέση φορολογική επιβάρυνση του εισοδήματος σύμφωνα με τα εισοδηματικά κλιμάκια στην Ελλάδα

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μέσος	Μέχρι	23-63,9	64-93,9	94-139,9	140-209,9	210-314,9	315-499,9	500&
ΦΟΡΟΥ	Συνόλου	22,9							
Προσωπικός φόρος εισοδήματος	4,06	1,10	1,60	2,34	3,10	3,40	3,60	3,80	8,12
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	1,61	0,26	1,01	1,27	1,55	1,62	1,71	1,83	1,74

¹¹⁸Bergh, A. and M. Henrekson, (2012), "Government size and growth: A survey and interpretation of the evidence", Journal of Economic Surveys, vol. 25, No. 5, pp. 872-897.

Εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση	7,12	10,18	8,76	8,10	7,67	7,28	6,77	6,54	5,97
----------------------------------	------	-------	------	------	------	------	------	------	------

Πίνακας 36: Η μέση φορολογική επιβάρυνση σύμφωνα με τα εισοδηματικά κλιμάκια στην Ελλάδα

Πηγή: D. Karageorgas. The Distribution of the Tax Burden by Income Groups in Greece, Σπουδαί, 1974.

Όπως προκύπτει από τον αμέσως προηγούμενο πίνακα, οι εφαρμοζόμενες διατάξεις του Ελληνικού φορολογικού συστήματος προτείνουν τη μέθοδο της αντίστροφης φορολογίας όσον αφορά στα νοικοκυριά τα οποία ανήκουν σε χαμηλές και μεσαίες εισοδηματικές τάξεις καθώς και ελαφρά προοδευτικό όσον αφορά στα νοικοκυριά τα οποία ανήκουν σε υψηλά εισοδηματικά κλιμάκια. Το ελληνικό φορολογικό σύστημα ενισχύει τις εισοδηματικές ανισότητες. Αυτό αποδίδεται στη σχετικά μεγάλη έκταση φοροδιαφυγή και στις ευρείες απαλλαγές που χορηγούνταν ως κίνητρα οικονομικής ανάπτυξης.

6.3. Παράγοντες δημιουργίας φορολογικής και οικονομικής αστάθειας

Σύμφωνα με μελέτη των Romer & Romer, (2010),¹¹⁹ οι μεταβολές στη φορολογία που πραγματοποιούνται συχνά κι έχουν αναδρομικό χαρακτήρα, οι ασαφείς, αντιφατικές ή ελλιπείς οδηγίες των Φορολογικών Αρχών αλλά και οι δικαστικές διαμάχες μακράς διάρκειας μπορούν να ταξινομηθούν μεταξύ των παραγόντων οι οποίοι δημιουργούν φορολογική αβεβαιότητα. Αναλυτικότερα, βάσει της μελέτης, οι παράγοντες οι οποίοι είναι υπεύθυνοι αναφορικά με τη δημιουργία φορολογικής αβεβαιότητας είναι:

- Οι συχνές αλλαγές στη νομοθεσία
- Οι αναδρομικές αλλαγές στη νομοθεσία

¹¹⁹ Christina Romer & David Romer, The macroeconomic effects of tax changes: estimates based on a new measure of fiscal shocks, 100 American Economic Review 763-801 (2010).

- Οι ασαφείς, αντιφατικές ή ελλιπείς οδηγίες των Φορολογικών Αρχών
- Το ασαφές ή αδύναμο ρυθμιστικό σύστημα για ατομικές λύσεις και προεγκρίσεις
- Οι μακράς διάρκειας φορολογικές δικαστικές διαμάχες

Βάσει της συγκεκριμένης μελέτης, οι επικεφαλής των φορολογικών τμημάτων έχουν ως βασικότερο στόχο τους, την επίτευξη μιας σταθερής φορολογικής νομοθεσίας. Το σημαντικότερο ζήτημα που το σύνολο των μελετών επεσήμαναν είναι ότι τα ήδη πολύπλοκα φορολογικά συστήματά περιπλέκονται ακόμη περισσότερο από τη συνεχή εισαγωγή νέων νόμων¹²⁰. Εκτός από το κόστος το οποίο μπορεί να επιφέρει η διαδικασία της προσαρμογής στις αλλαγές, αλλά και η εκπαίδευση των φορολογικών τους ομάδων, οι συχνές νομοθετικές μεταβολές αποτελούν τη βασικότερη αιτία η οποία καλλιεργεί τη φορολογική αβεβαιότητα. Αποτελούν μάλιστα, σημείο που θα προσπαθούσαν πολλοί να περιορίσουν προκειμένου να κάνουν τις χώρες τους πιο ανταγωνιστικές από φορολογικής πλευράς.

Αντίθετα, από την μελέτη προκύπτει η διάκριση των παραγόντων που κάνουν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας ευνοϊκότερο:¹²¹

- Η απλότητα των ρυθμίσεων
- Η προνοητικότητα και η προσέγγιση συνεργασίας των Φορολογικών Αρχών
- Η σιγουριά και η προβλεψιμότητα για το μέλλον
- Οι μειώσεις στους φόρους

Από τις χώρες της Ε.Ε., Η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Πολωνία θεωρούνται πως είναι οι χώρες με τις μεγαλύτερες προκλήσεις και τις περισσότερες δυσκολίες στα φορολογικά τους συστήματα.

¹²⁰Ο.π. Baumol, 2012

¹²¹Ο.π. Mishkin, 2015

Αναφορικά με τις επιχειρήσεις, αυτές δεν εστιάζουν στο να πληρώνουν μικρότερα ποσά για φόρους αλλά, η προτεραιότητά τους είναι να είναι σωστές φορολογικά και να βελτιώσουν τη φορολογική τους συμμόρφωση.¹²² Για το λόγο αυτό, οι επικεφαλής των φορολογικών τμημάτων δέχονται πιέσεις για να εξασφαλίσουν ότι οι επιχειρήσεις τους είναι συνεπείς απέναντι στις φορολογικές υποχρεώσεις και τους ελέγχους. Αντίθετα από αυτό που πιστεύει πολύς κόσμος, θεωρούν μέτρο επιτυχίας τους όχι τη μείωση των φόρων, αλλά τη φορολογική συμμόρφωση. Το μυστικό για την επιτυχία είναι η εμπρόθεσμη καταχώρηση των φορολογικών δηλώσεων και των σχετικών με τη συμμόρφωση εργασιών.

Με αυτά τα δεδομένα, το μεγαλύτερο μέρος της πίεσης που ασκείται στους επικεφαλής των φορολογικών τμημάτων προέρχεται από τις συνεχείς αλλαγές στους φορολογικούς κανονισμούς.¹²³ Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι επιθυμούν απλά φορολογικά συστήματα και ότι η αυξημένη βεβαιότητα μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της αυξημένης απλότητας.

Ο τρόπος που οι άνθρωποι αποφασίζουν για φορολογικά θέματα σχετίζεται με το πώς ακριβώς αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο της φορολογικής νομοθεσίας. Η αντίληψη των ατόμων για το φορολογικό δίκαιο αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τα ζητήματα αυτά.

Πολλοί φορολογούμενοι συμμορφώνονται προς τις επιταγές της φορολογικής νομοθεσίας, ενώ άλλοι είναι απρόθυμοι, μα δεν μπορούν να φοροδιαφύγουν, καθώς δε γνωρίζουν πώς ή δεν τολμούν να το κάνουν. Άλλοι προβαίνουν σε ανάλυση του κέρδους και των ζημιών και ενεργούν ανάλογα με το τι τους συμφέρει. Η φορολογική αρχή πρέπει να αναπτύσσει επικοινωνιακές δεξιότητες, βαθιά γνώση του αντικειμένου, κατανόηση για τις δυσκολίες στο επιχειρηματικό και το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, ώστε να κερδίζει την εμπιστοσύνη του πολίτη.¹²⁴

¹²²Ο.π. Baumol, 2012

¹²³Ο.π. Mishkin, 2015

¹²⁴Καλυβιανάκης, Κ., Μ. Ξανθάκης, Α. Λεβέντης, Β. Μανεισιώτης, Σ. Θεοδωρόπουλος, Κ.Τραχανάς και Κ. Φλεσιοπούλου (1993), "Φορολογικό καθεστώς, παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα", Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

6.4. Αποτελέσματα της φορολογικής αστάθειας

6.4.1. Παραοικονομία

Η οικονομική δραστηριότητα εμφανίζει δυο όψεις: την επίσημη και την “ανεπίσημη” πλευρά, που καλείται και παραοικονομία.¹²⁵ Η παραοικονομία είναι το τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας που δεν καταγράφεται από τους Εθνικούς Λογαριασμούς. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι μια δραστηριότητα ανήκει στην παραοικονομία, θα πρέπει να δημιουργεί προστιθέμενη αξία στο επίσημο εθνικό προϊόν, αφού δεν έχει καταγραφεί και μετρηθεί από τις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες, οπότε και αποκαλύπτεται όταν οι καταναλωτικές δαπάνες είναι εμφανώς διακριτές από τα επίσημα συνολικά εισοδήματα.

Η παραοικονομία, υπό την ευρεία έννοια, αποτελείται από:¹²⁶

- ένα μείγμα δραστηριοτήτων εκτός μηχανισμού της αγοράς (όπως η παραγωγή των νοικοκυριών)
- από παράνομες δραστηριότητες εντός των πλαισίων της αγοράς (όπως η απαγορευμένη παραγωγή και διάθεση ουσιών) και
- νόμιμες δραστηριότητες της αγοράς οι οποίες δεν καταγράφονται για διάφορους λόγους (όπως η φοροδιαφυγή ή και φοροκλοπή). Και οι τρεις κατηγορίες οικονομικών δραστηριοτήτων λαμβάνουν χώρα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο π.χ. οικονομικό έτος.

Το γεγονός της ανυπαρξίας ενός συγκεκριμένου, σαφούς ορισμού για την παραοικονομία προδίδει τα προβλήματα οριοθέτησής της. Για την περιγραφή και την κατανόηση της έννοιας της παραοικονομίας χρησιμοποιούνται ποικίλες λέξεις όπως ανεπίσημη, άτυπη, ακανόνιστη, δευτερεύουσα, δυαδική, κρυφή, μαύρη, μυστική, μη καταγραφόμενη, υπόγεια, υποδόρια.

Ο βασικός παράγοντας της παραοικονομίας είναι κατά κύριο λόγο ο βαθμός της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. Όταν το κατά κεφαλή εισόδημα των

¹²⁵ Νάστας Ε., (2006), «Το θεωρητικό πλαίσιο της διάκρισης ανάμεσα στη φοροδιαφυγή και την παραοικονομία», e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας (e-JST), 64-71.

¹²⁶ Ο.π. Νάστας, 2006

πολιτών μιας χώρας είναι χαμηλό, τότε τμήμα αυτών οδηγείται στην παραοικονομία για την αύξηση του εισοδήματος. Ένας, εξίσου βασικός παράγοντας της παραοικονομίας, είναι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, οι οποίοι οδηγούν τις παραγωγικές μονάδες στην απόκρυψη σημαντικού τμήματος της οικονομικής τους δραστηριότητας. Τέλος, το μέγεθος της ανεργίας είναι ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας για την αύξηση της παραοικονομίας, διότι οδηγεί επιχειρήσεις στην ανεύρεση ανειδίκευτης εργασίας στη μη επίσημη αγορά εργασίας. Η φοροδιαφυγή συχνά συσχετίζεται με την παραοικονομία.

Η παραοικονομία είναι παγκόσμιο φαινόμενο, με έντονη παρουσία στην Ελλάδα, όπου το μέγεθος της παραοικονομίας έχει υπολογιστεί από 21% του ΑΕΠ μέχρι 30% του ΑΕΠ τόσο διαχρονικά όσο και μεταξύ διαφορετικών μελετών. Δεδομένης της σύνδεσης της φοροδιαφυγής με την παραοικονομία, αρκετές μελέτες τις τελευταίες δεκαετίες έχουν εστιάσει στην ανάλυση του φαινομένου της παραοικονομίας.

Όπως αναφέρει ο ΟΟΣΑ στην τελευταία έκθεση για την ελληνική οικονομία, η παραοικονομία αποτελεί κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο.

6.4.2. Φοροδιαφυγή

Το βασικό θεωρητικό μοντέλο μελέτης της φοροδιαφυγής αναπτύχθηκε από τους Allingham και Sandmo και τον Yitzhaki. Ένα ορθολογικό άτομο προσπαθεί να επιλέξει το άριστο επίπεδο εισοδήματος που θα δηλώσει στις φορολογικές αρχές, με σταθερές συνιστώσες το αρχικό του εισόδημα, την πιθανότητα να αποκαλυφθεί η απάτη, τον φορολογικό συντελεστή και το πρόστιμο. Το μοντέλο προσδιορίζει τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των συνιστωσών και χαράσσει τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής που θα πρέπει να ακολουθηθεί για να περιοριστεί το μέγεθος της φοροδιαφυγής.

Ο Yitzhaki (1974) διαφοροποιεί το προηγούμενο μοντέλο ως προς την ποινή: η ποινή υπολογίζεται στο διαφυγόντα φόρο και όχι στο μη δηλωθέν εισόδημα. Επιπλέον, τα άτομα εμφανίζουν φθίνουσα αποστροφή στον κίνδυνο. Ο Yitzhaki

καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μια πιθανή αύξηση του φορολογικού συντελεστή μειώνει το πραγματικό εισόδημα.

Ο κρατικός φορέας εισήχθη αργότερα στο μοντέλο ανάλυσης της φοροδιαφυγής, αφού ο στόχος του κράτους δεν είναι απλώς να συλλέξει έσοδα αλλά να μεγιστοποιήσει την κοινωνική ευημερία.

Βασικό άρθρο στο οποίο θα βασίζεται η εμπειρική μας ανάλυση είναι του Galbiati R. & Zanella G. (2012)¹²⁷ το οποίο μελετά τις κοινωνικές εξωτερικότητες που επιδρούν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Για παράδειγμα, κοινωνικές εξωτερικότητες αποτελούν η φορολογική ηθική που έχει υποστεί πίεση μέσα σ' ένα μοντέλο φοροδιαφυγής, η ισορροπία της φοροδιαφυγής όταν οι προτιμήσεις εξαρτώνται από τη μέση φοροδιαφυγή των άλλων φορολογουμένων και η άριστη πολιτική ελέγχου μιας ανεξάρτητης φορολογικής αρχής που επιβραβεύει τους ειλικρινείς φορολογούμενους.

Στη συγκεκριμένη έρευνα δίνεται έμφαση σε μια συγκεκριμένη πηγή κοινωνικών εξωτερικοτήτων: τη συμφύρηση της φορολογικής πολυνομίας. Το σύνολο των δεδομένων προέρχεται από τους ελέγχους σε 80.000 μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες στην Ιταλία, στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και παρέχει ένα ακριβές μέτρο των ομάδων αναφοράς. Η ιδέα είναι ότι η πιθανότητα μάθησης και τιμωρίας φθίνει εάν περισσότεροι άνθρωποι συμπεριφέρονται παράνομα. Το πόρισμα είναι ότι οι κυβερνήσεις μπορούν να μειώσουν τη φοροδιαφυγή κατά ένα μέρος, ωθώντας κάθε φορολογούμενο να δηλώσει ειλικρινώς τα εισοδήματά του. Οι υποθέσεις που γίνονται είναι ότι ο έλεγχος καθιστά ικανή τη φορολογική αρχή να προσδιορίζει το αληθινό φορολογητέο εισόδημα. Ο φορολογούμενος είναι ουδέτερος στον κίνδυνο, οπότε υποθέτουμε ότι ο στόχος του φορολογούμενου είναι να ελαχιστοποιήσει το αναμενόμενο φορολογητέο του βάρος.

Μελέτη αναφορικά με τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων εκτιμά ότι το σύνολο των φορολογουμένων δηλώνει φορολογητέο εισόδημα μικρότερο

¹²⁷ Galbiati R and Zanella G., (2012), "The tax evasion social multiplier: Evidence from Italy" *Journal of Public Economics*, 96:485-494.

κατά τουλάχιστον 10%, οδηγώντας σε 26% λιγότερα φορολογικά έσοδα (λόγω της προοδευτικότητας της φορολογίας).

Η ίδια μελέτη προβάλλει ότι η υψηλότερη φοροδιαφυγή φαίνεται να διαπράττεται από άτομα με κύρια πηγή εισοδήματος την αυτοαπασχόληση, όπως ελεύθεροι επαγγελματίες και αγρότες, καθώς εμφανίζεται περισσότερο στην περιφέρεια της χώρας σε σύγκριση με τα αστικά κέντρα. Η μεθοδολογία που ακολουθείται συγκρίνει το δηλωθέν εισόδημα, όπως εμφανίζεται στις φορολογικές δηλώσεις, με το εισόδημα που δηλώθηκε στην έρευνα οικογενειακών προϋπολογισμών και κατόπιν υπολογίζει με τη χρήση ενός υποδείγματος φόρων -παροχών το μέγεθος και την κατανομή του εισοδήματος που δε δηλώνεται στις φορολογικές αρχές.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του πανεπιστημίου του Σικάγο, η αξιοπιστία της οποίας αμφισβητείται από πολλούς φορείς, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής από τους “ελεύθερους επαγγελματίες” είναι πολύ έντονο. Σύμφωνα με την έρευνα, τα εισοδήματα που δε δηλώθηκαν το 2009 ανήλθαν σε 28 δισεκατομμύρια ευρώ με αποτέλεσμα, σύμφωνα πάντα με τη συγκεκριμένη έρευνα, το Δημόσιο να χάσει 11,2 δισεκατομμύρια ευρώ από φόρους, ποσό που αντιστοιχεί στο νέο πακέτο δανεισμού με τις περικοπές σε μισθούς, συντάξεις, επιδόματα και αύξηση της φορολογίας.¹²⁸

Η προσέγγιση αυτή κρίνεται εντελώς αόριστη και σε καμία περίπτωση δεν απεικονίζει το πραγματικό μέγεθος του μεγάλου και υπαρκτού προβλήματος φοροδιαφυγής στη χώρα μας.¹²⁹ Ο κύριος λόγος για τον οποίο η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί να αποτυπώσει τα πραγματικά μεγέθη της φοροδιαφυγής και της απώλειας των δημοσίων εσόδων είναι η ίδια η βάση της έρευνας που προσδιορίζει αδήλωτο εισόδημα βάσει στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από μεγάλη τράπεζα, μη κατονομαζόμενη, για τα πάσης φύσεως δάνεια που δόθηκαν σε όλους τους “ελεύθερους επαγγελματίες” για την απόκτηση της περιουσίας.

¹²⁸ Asma S. Larik, Sajjad Haider, (2011), “Clustering based Anomalous transaction reporting”, *Procedia Computer Science* 3 (2011), 606-610

¹²⁹ Ο.π. Καλυβιανάκης και συν., 1993

6.5. Προτάσεις για την επίτευξη της φορολογικής και οικονομικής σταθερότητας

6.5.1. Η άριστη διάρθρωση των φορών και η διανομή του εισοδήματος

Το πρόβλημα της άριστης διάρθρωσης της φορολογίας σε μια κοινωνία όπου δεν υπάρχει ζήτημα αναδιανομής του εισοδήματος, επειδή λ.χ. τα άτομα είναι ίδια από όλες τις απόψεις, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι σε μια τέτοια περίπτωση, θα μπορούσαμε να εισπράξουμε οποιοδήποτε ποσό εσόδων μέσω του κεφαλικού φόρου, ο οποίος δεν προκαλεί υπερβάλλον βάρος. Πρόβλημα γεννιέται από τη στιγμή που η διανομή του εισοδήματος αποτελεί-στόχο της φορολογίας, οπότε για τον προσδιορισμό της άριστης διάρθρωσης των φόρων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι επιδράσεις τους τόσο στη στατική κατανομή των πόρων όσο και στη διανομή του εισοδήματος. Οι στόχοι αυτοί όμως είναι αλληλοσυγκρουόμενοι και η προώθηση του ενός παραβλάπτει τον άλλο στόχο.

Ο προσδιορισμός του άριστου συνδυασμού των στόχων της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων και της δίκαιης διανομής του εισοδήματος προϋποθέτει την ύπαρξη μιας συνάρτησης κοινωνικής ευημερίας, η οποία να προσδιορίζει τα βάρη που το κοινωνικό σύνολο αποδίδει στις μεταβολές της ατομικής ευημερίας καθενός ατόμου, να προσδιορίζει δηλαδή πώς επηρεάζεται η κοινωνική ευημερία όταν η ευημερία ενός ατόμου μεταβάλλεται.¹³⁰ Η άριστη διάρθρωση της φορολογίας επομένως δε θα επηρεάζεται μόνο από τους παράγοντες που προσδιορίζουν το μέγεθος του υπερβάλλοντος βάρους, αλλά και από τη φύση της συνάρτησης της κοινωνικής ευημερίας και την έκταση της αναδιανομής εισοδήματος που επιθυμεί το κοινωνικό σύνολο.

Το Διάγραμμα 3.1. εμφανίζει την καμπύλη δυνατοτήτων ευημερίας U_0U_0' δύο ατόμων Α και Β, που αποτελούν το υποθετικό κοινωνικό σύνολο, στην περίπτωση όπου δεν υπάρχουν φόροι, οι οποίοι να στρεβλώνουν την κατανομή των πόρων και να προκαλούν υπερβάλλον βάρος, αλλά η αναδιανομή του εισοδήματος γίνεται με ουδέτερα μέσα. Εξάλλου, η καμπύλη U_1U_1' παριστάνει

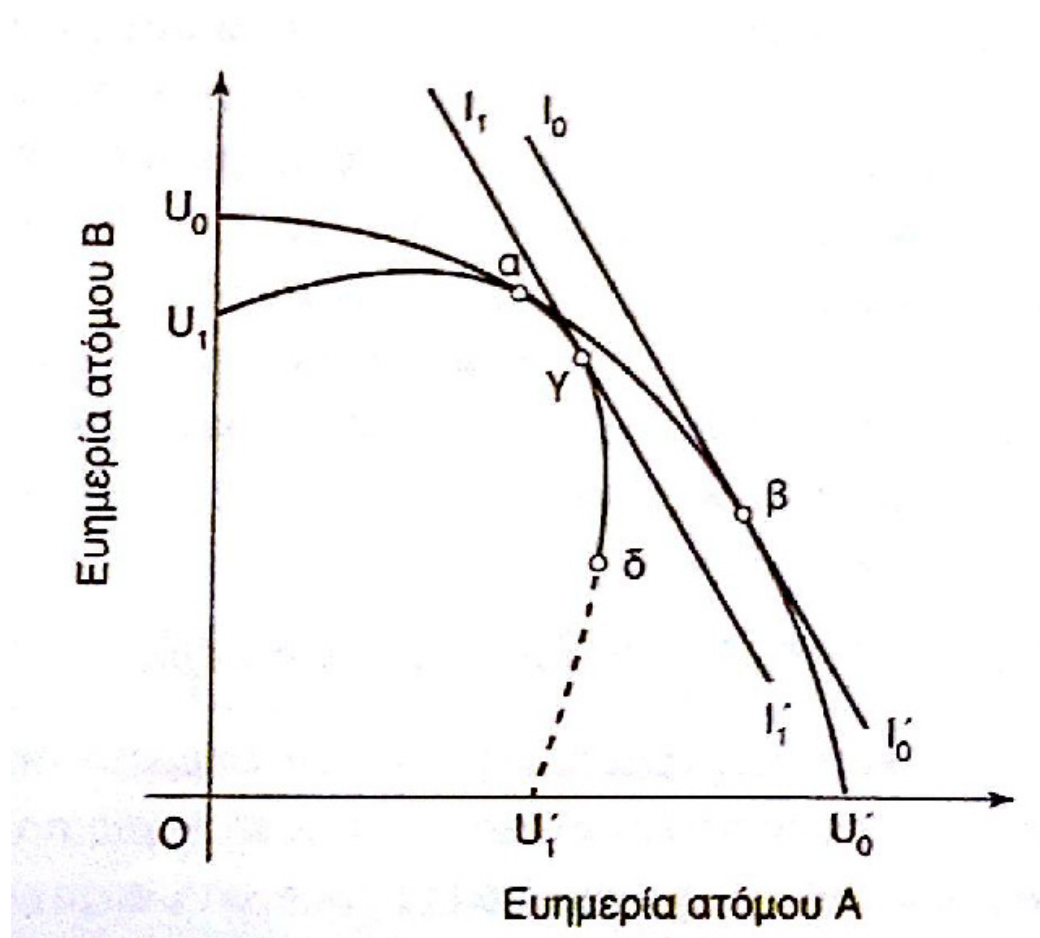
¹³⁰Ο.π. Bergh & Henrekson, 2012

την καμπύλη δυνατοτήτων ευημερίας των δύο αυτών ατόμων, όταν για την αναδιανομή του εισοδήματος ανάμεσά τους χρησιμοποιούνται φόροι που προκαλούν υπερβάλλον βάρος. Η καμπύλη U_1U_1' βρίσκεται στο εσωτερικό της καμπύλης U_0U_0' , διότι για κάθε επίπεδο ευημερίας του Α, ο Β απολαμβάνει μικρότερο επίπεδο από αυτό που θα απολάμβανε αν οι φόροι ήταν ουδέτεροι, επειδή για την αναδιανομή του εισοδήματος, προκαλείται υπερβάλλον βάρος και επομένως 1 απώλεια ευημερίας για την κοινωνία.

Οι δύο καμπύλες εφάπτονται στο σημείο α το οποίο δίνει τη διανομή του εισοδήματος ανάμεσα στα δύο άτομα στην ισορροπία της ανταγωνιστικής αγοράς, όπου η ευημερία των δύο ατόμων είναι η ίδια κάτω από τις δύο καμπύλες, αφού στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχουν φόροι και δεν υπάρχουν επομένως στρεβλώσεις. Όσο απομακρυνόμαστε από το σημείο α τόσο αυξάνεται η απόσταση μεταξύ των δύο καμπύλων, διότι το υπερβάλλον βάρος και επομένως η απώλεια ευημερίας, αυξάνεται καθώς αυξάνεται η προοδευτικότητα του φόρου για την περαιτέρω προώθηση του στόχου της αναδιανομής.

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα επίσης, προσπάθεια για αναδιανομή του εισοδήματος πέραν ενός ορισμένου σημείου (σημείο δ στο διάγραμμα) θα οδηγούσε σε μείωση της ευημερίας και των δύο ατόμων, ακριβώς επειδή η απώλεια από το υπερβάλλον βάρος θα ήταν πολύ μεγάλη.¹³¹ Υπάρχει επομένως ένα ανώτατο δυνατό όριο αναδιανομής εισοδήματος που μπορούν να πετύχουν οι δημόσιοι φορείς με φόρους που στρεβλώνουν την κατανομή των πόρων, ενώ φυσικά μπορούν να πετύχουν οποιαδήποτε αναδιανομή επιθυμούν με ουδέτερα μέσα, που δεν επηρεάζουν την κατανομή αυτή.

¹³¹ Ο.π. Bergh & Henrekson, 2012

Διάγραμμα 1.: Η σχέση ανταλλαγής μεταξύ αποτελεσματικής κατανομής των πόρων και δίκαιης κατανομής του εισοδήματος

Το ερώτημα που γεννιέται τώρα είναι ποιο σημείο πάνω στην καμπύλη δυνατοτήτων ευημερίας U_1U_1' θα επιλέξει η κοινωνία των δύο αυτών ατόμων; Είναι φανερό, από το Διάγραμμα 4.1, ότι τα σημεία που βρίσκονται στο τμήμα $\delta U_1'$ της καμπύλης U_1U_1' δεν μπορεί να επιλεγούν διότι παριστάνουν χαμηλότερο επίπεδο ευημερίας και για τα δύο άτομα σε σχέση με το σημείο δ . Το σημείο δ δηλαδή είναι προτιμότερο με βάση το κριτήριο Pareto από όλα αυτά τα σημεία. Επίσης, τα σημεία που βρίσκονται στο τμήμα αU_1 δεν μπορεί να επιλεγούν αν το κοινωνικό σύνολο θεωρεί, όπως είναι πολύ πιθανόν να θεωρεί, ότι βελτίωση της διανομής του εισοδήματος σημαίνει μετακίνηση προς μεγαλύτερη ισότητα.

Κατά συνέπεια, το σημείο ισορροπίας που δίνει η άριστη διάρθρωση της φορολογίας πρέπει να βρίσκεται πάνω στο τμήμα $αδ$ και η ακριβής του θέση εξαρτάται από τη φύση της συνάρτησης κοινωνικής ευημερίας.¹³² Αν υποθέσουμε ότι η συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας έχει τη μορφή των οπαδών της θεωρίας της χρησιμότητας (utilitarians), δηλαδή αποτελεί το αστάθμητο άθροισμα των χρησιμότητων των επιμέρους ατόμων, οι καμπύλες κοινωνικής αδιαφορίας είναι ευθείες γραμμές και η ισορροπία θα διαμορφωθεί στο σημείο γ , όπου η γραμμή I_1I_1' εφάπτεται της καμπύλης U_1U_1' .

Η άριστη διάρθρωση της φορολογίας επομένως είναι εκείνη που οδηγεί την οικονομία στο σημείο γ . Αντίθετα, αν η συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας έχει τη μορφή που προτείνει ο φιλόσοφος Rawls, σύμφωνα με την οποία κάθε αναδιανομή του εισοδήματος προς το λιγότερο ευνοημένο άτομο της κοινωνίας είναι επιθυμητή, η άριστη διάρθρωση της φορολογίας είναι εκείνη που μας οδηγεί στο σημείο δ , το οποίο παριστάνει τη μέγιστη δυνατή αναδιανομή υπέρ του ατόμου A .

6.5.2. Η άριστη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος

Η άριστη σχέση μεταξύ φορολογίας εισοδήματος και έμμεσων φόρων εξαρτάται τόσο από τους συγκεκριμένους φόρους που μπορεί να επιβάλλουν κάθε φορά οι δημόσιοι φορείς όσο και από την έκταση σύμφωνα με την οποία διαφοροποιούνται τα άτομα του κοινωνικού συνόλου μεταξύ τους. Αν υποθέσουμε ότι όλα τα άτομα έχουν τις ίδιες προτιμήσεις και το ίδιο εισόδημα τότε δεν υπάρχει θέμα αναδιανομής του εισοδήματος, η άριστη φορολογική διάρθρωση θα έπρεπε να περιλαμβάνει μόνο ένα γραμμικό φόρο εισοδήματος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής θα είναι μηδέν.

Αυτό σημαίνει ουσιαστικά την επιβολή ενός κεφαλικού φόρου ίσου ποσού για όλα τα άτομα, ο οποίος φυσικά αποτελεί την άριστη λύση αφού ο κεφαλικός φόρος είναι ουδέτερος και δεν προκαλεί υπερβάλλον βάρος.

¹³² Ο.π. Bergh & Henrekson, 2012

Αν όμως ένας τέτοιος φόρος δεν μπορούσε να επιβληθεί και η επιλογή ήταν μεταξύ ενός γενικού φόρου με ενιαίο συντελεστή σε όλα τα προϊόντα και ενός φόρου κατανάλωσης με διαφοροποιημένους συντελεστές στα διάφορα προϊόντα, η επιλογή του γενικού φόρου με τον ενιαίο συντελεστή θα ήταν προτιμότερη αν η προσφορά εργασίας είναι δεδομένη και δεν επηρεάζεται από τη φορολογία.¹³³ Διότι, κάτω από αυτές τις συνθήκες, ένας φόρος που θα κάλυπτε όλα τα αγαθά με τον ίδιο συντελεστή, θα κάλυπτε ουσιαστικά όλες τις επιλογές των νοικοκυριών που μπορούσαν να επηρεαστούν από τη φορολογία και επομένως δε θα στρέβλωνε καμιά από τις επιλογές αυτές, με συνέπεια να μην προκαλεί υπερβάλλον βάρος.

Αντίθετα, αν η προσφορά εργασίας επηρεάζεται από τη φορολογία, τότε είναι προτιμότερο η διάρθρωση του φόρου να περιλαμβάνει διαφοροποιημένους συντελεστές στα διάφορα προϊόντα, τέτοιους που να οδηγούν σε αναλογική μείωση της κατανάλωσης όλων των αγαθών, όπως έδειξε η ανάλυση του Ramsey.

Αν εγκαταλείψουμε την υπόθεση ότι τα άτομα έχουν τις ίδιες προτιμήσεις και το ίδιο εισόδημα, και εισάγουμε έτσι στην ανάλυσή μας θέματα αναδιανομής εισοδήματος, η απάντηση και πάλι εξαρτάται από τους επιμέρους φόρους που έχουν στη διάθεσή τους οι δημόσιοι φορείς. Αν η επιλογή είναι μεταξύ ενός γραμμικού φόρου εισοδήματος και φόρων κατανάλωσης με διαφοροποιημένους συντελεστές, η άριστη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος θα έπρεπε να περιλαμβάνει το γραμμικό φόρο εισοδήματος, με οριακό συντελεστή μηδέν, δηλαδή κεφαλικό φόρο, και φόρους κατανάλωσης με υψηλότερους συντελεστές στα είδη πολυτελείας και χαμηλότερους συντελεστές στα είδη πρώτης ανάγκης.¹³⁴

Η χρησιμοποίηση του γραμμικού φόρου εισοδήματος με οριακό συντελεστή ίσο με μηδέν θα προωθεί το στόχο της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων, ενώ η χρησιμοποίηση φόρων κατανάλωσης με υψηλότερους συντελεστές στα είδη

¹³³ Arnold, J. M., Brys, B., Heady, C., Johansson, A., Schweltnus, C. and Vartia, L., (2011), "Tax policy for economic recovery and growth", *Economic Journal*, vol. 121, pp. F59-F80

¹³⁴ Ο.π. Arnold et al., 2011

πολυτελείας και χαμηλότερους συντελεστές στα είδη πρώτης ανάγκης θα προωθεί το στόχο της αναδιανομής του εισοδήματος.¹³⁵

Τέλος, αν η επιλογή είναι μεταξύ ενός μη γραμμικού προοδευτικού φόρου εισοδήματος και ενός φόρου κατανάλωσης με διαφοροποιημένους συντελεστές ανάμεσα στα διάφορα προϊόντα, η άριστη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος πρέπει να περιλαμβάνει μόνο τον προοδευτικό φόρο εισοδήματος. Με άλλα λόγια, ένας φόρος κατανάλωσης με διαφοροποιημένους συντελεστές ανάμεσα στα διάφορα προϊόντα δεν μπορεί να πετύχει τίποτε περισσότερο από ό,τι μπορεί να πετύχει ένας προοδευτικός φόρος εισοδήματος.

Το συμπέρασμα αυτό είναι ασφαλώς εντυπωσιακό, αφού κάνει εντελώς άχρηστους τους έμμεσους φόρους δαπάνης. Η ισχύς του όμως στηρίζεται σε πολύ απλοποιητικές υποθέσεις που είναι απίθανο να ισχύουν στην πράξη.¹³⁶ Ειδικότερα, προϋποθέτει ότι οι οριακοί λόγοι υποκατάστασης μεταξύ των διάφορων αγαθών είναι ανεξάρτητοι της ποσότητας εργασίας που προσφέρει κάθε άτομο. Αν αυτή η προϋπόθεση δεν ισχύει, όπως είναι πιθανόν να συμβαίνει στην περίπτωση αγαθών συμπληρωματικών της ανάπαυσης, τα αγαθά για τα οποία δεν ισχύει πρέπει να υπόκεινται σε φόρο κατανάλωσης με ενιαίο συντελεστή.

¹³⁵ Ο.π. Bergh & Henrekson, 2012

¹³⁶ Ο.π. Bergh & Henrekson, 2012

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως προκύπτει από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αλλά και όλων των δευτερογενών δεδομένων στα οποία υπήρξε πρόσβαση, είναι φανερό, ότι υπάρχουν αρκετές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών και οι κύριοι παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτό είναι πολιτικοί, πολιτισμικοί και οικονομικοί.

Κατά κύριο λόγο, η διαμόρφωση των φορολογικών συστημάτων σχετίζεται με το εφαρμοζόμενο νομοθετικό σύστημα της κάθε μίας χώρας ξεχωριστά αλλά παράλληλα και της Ε.Ε. λόγω της «στενής» σχέσης που έχει δημιουργηθεί μεταξύ στα κράτη - μέλη καθώς αυτό το οποίο προέκυψε από τις παραπάνω συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν είναι η εμφανής διαφορά που φαίνεται να έχει η Ελλάδα έχοντας ως σημείο αναφοράς τον τομέα των επιχειρήσεων δείχνοντας πως το πραγματικό ύψος της φορολογίας κυμαίνεται περίπου στα ενδιάμεσα επίπεδα ανάμεσα στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε., ωστόσο παρουσιάζεται ως η υψηλότερη, σε περίπτωση που αυτή συγκριθεί με τα νέα κράτη - μέλη της Ε.Ε. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη ανταγωνιστικής ιδιότητας ως προς το τομέα των επιχειρήσεων αλλά και όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, η Ελλάδα σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη - μέλη παρουσιάζεται να εφαρμόζει νόμους που επιβαρύνουν συνεχώς και αναποτελεσματικά τους φορολογούμενους.

Πιο συγκεκριμένα, στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2010-2012 δεν υπάρχει κάποια ουσιαστική μεταβολή. Ο προσδιορισμός του συνολικού εισοδήματος γίνεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του ατόμου που φορολογείται αλλά και των λοιπών ατόμων που συνοικούν με αυτόν. Κατά την διάρκεια του 2011 παρατηρείται μια διαφοροποίηση στην κλίμακα υπολογισμού του φόρου εισοδήματος σε σχέση με το 2010. Από το 2013 και ύστερα, ο νόμος 4110/2013 είναι αυτός που προκαλεί ουσιαστικές και ριζικές αλλαγές στον τρόπο φορολόγησης. Από τα εισοδήματα του 2013 οι Έλληνες πολίτες θα φορολογούνται με βάση την πηγή του εισοδήματός τους, με διαφορετική κλίμακα. Από το φορολογικό έτος 2016 και ύστερα, στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων επήλθαν κάποιες νέες μεταβολές με βάση τους νόμους 4387/2016 και 4386/2017.

Όσον αφορά την φορολογία εισοδήματος των επιχειρήσεων παρατηρούνται συνεχείς μεταβολές. Ειδικότερα, για τα έτη 2010-2012, ο φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται από 24% σε 20% και εφαρμόζεται για το σύνολο των κερδών. Κατά την διάρκεια των ετών 2013-2015, η φορολογία εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών υποβάλλονται σε φορολογικό συντελεστή 26% για εισοδήματα έως 50.000 ευρώ και για τα εισοδήματα από 50.000 ευρώ και άνω υποβάλλονται σε φορολογικό συντελεστή 33%. Το έτος 2016 υπάρχει νέα μεταβολή στην φορολογία εισοδήματος των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα ο συνολικός φορολογικός συντελεστής των επιχειρηματικών κερδών να ανέρχεται σε 39,65%.

Μεγάλη επιρροή στις παραπάνω μεταβολές έχει και η πολιτική αστάθεια και αβεβαιότητα που υπάρχει στην χώρα, με αποτέλεσμα την εξασθένιση της οικονομίας.

Η φορολογία εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το διάστημα που μελετήθηκε παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία αφού το κάθε κράτος αντιμετωπίζει διαφορετικά ζητήματα και επηρεάζονται από διαφορετικούς παράγοντες.

Οι χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, όπως η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία έπρεπε με την επιβολή δυσμενών φόρων για τους πολίτες να αυξήσουν τα φορολογικά του έσοδα. Ειδικότερα, κατά το χρονικό διάστημα 2010-2012, το ποσοστό της φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων επανήλθε περίπου στα όρια που βρισκόταν πριν την κρίση, η μεταβολή αυτή οφείλεται στην επιβολή ισχυρών μέτρων που θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση της κρίσης.

Από το 2012, η αυξητική πορεία του ποσοστού φορολόγησης των φυσικών προσώπων που επικρατεί στην Ευρωζώνη, φαίνεται να έχει επηρεάσει μερικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αύξηση της φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων που είχε διάρκεια από το 2010 έως το 2013 όπου ορισμένα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν διαρκή αύξηση του συντελεστή φορολόγησης.

Όσον αφορά την φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων για το διάστημα που μελετήθηκε παρουσιάζει κάποιες μεταβολές σε σχέση με τους φορολογικούς συντελεστές. Πιο συγκεκριμένα, από το 2013 και ύστερα αρκετά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκίνησαν να μεταβάλουν τον συντελεστή φορολόγησης.

Από την πιο πάνω παρουσίαση γίνεται φανερό ότι η χώρα μας έχει ανάγκη από ένα νέο φορολογικό σύστημα, που θα αντιμετωπίζει συνολικά τις σημερινές αδυναμίες και θα διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών και θα θέτει σαφείς και απλούς κανόνες για τους φορολογουμένους. Οι μέχρι τώρα αλλαγές έγιναν υπό την πίεση των αναγκών για αύξηση των εσόδων και παρά τις αξιόλογες προσπάθειες για εξορθολογισμό της λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών, δεν έχει διαμορφωθεί ένα συνεκτικό, διαφανές και φιλικό στην ανάπτυξη πλαίσιο. Επιπλέον, για να κτιστεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος, θα πρέπει το νέο πλαίσιο να διασφαλίζει ότι τα βάρη της φορολογίας, αλλά και τα οφέλη από τις κρατικές δαπάνες, θα κατανέμονται δίκαια. αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς ένα πρόγραμμα συνολικής φορολογικής μεταρρύθμισης, κατά το πρότυπο άλλων χωρών, αυτό όμως δεν φαίνεται να απασχολεί προς το παρόν τις αρχές της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γεωργακόπουλος Θ. (2005), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα.
- Καλυβιανάκης, Κ., Μ. Ξανθάκης, Α. Λεβέντης, Β. Μανεσιώτης, Σ. Θεοδωρόπουλος, Κ. Τραχανάς και Κ. Φλεσιοπούλου (1993), “Φορολογικό καθεστώς, παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα”, Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Καραγιώργας Σ. (1981), Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.
- Μάλλιου Α. (2012), Τα τεκμήρια, η φοροδιαφυγή και η απόγνωση των συνεπών φορολογουμένων, Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας, Τόμος 66ος , Αριθμός 1496.
- Μαστρογιάννη, Φωτεινή. (2015), Οδηγός φορολογικών δηλώσεων 2015 φυσικών και νομικών προσώπων / Φωτεινή Μαστρογιάννη. - Αθήνα : Αρναούτη
- Νάστας Ε., (2006), «Το θεωρητικό πλαίσιο της διάκρισης ανάμεσα στη φοροδιαφυγή και την παραοικονομία», e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας (e-JST), 64-71.
- Πεδιαδιτάκη Τ., (2010), "Φορολογικός Ανταγωνισμός και Φορολογικός Σχεδιασμός-ΟΟΣΑ & Ευρωπαϊκή Ένωση" 7η Ιουνίου 2010 Ευρωπαϊκό Φορολογικό Δίκαιο, Π.Μ.Σ. «Δίκαιο & Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Τάτσος Ν. (2012), Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, Εκδόσεις Κριτική ΑΕ, Αθήνα.
- Τερζόπουλος Π. (2012), Το ελληνικό φορολογικό σύστημα σε σύγκριση με τα κυριότερα ευρωπαϊκά, το αμερικανικό καθώς και το ιαπωνικό σύστημα. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Φινοκαλιώτης Κ. (2005), Φορολογικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.

Ξενογλωσσή Βιβλιογραφία

- Arnold, J. M., Brys, B., Heady, C., Johansson, A., Schwellnus, C. and Vartia, L., (2011), “Tax policy for economic recovery and growth”, *Economic Journal*, vol. 121, pp. F59-F80.
- Asma S. Larik, Sajjad Haider, (2011), “Clustering based Anomalous transaction reporting”, *Procedia Computer Science* 3 (2011), 606-610
- Baumol, William J. Μακροοικονομική: Αρχές και πολιτική / William Baumol, Alan Blinder. - Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης, 2012. - 533σ. · 24x17εκ.\
- Bergh, A. and M. Henrekson, (2012), “Government size and growth: A survey and interpretation of the evidence”, *Journal of Economic Surveys*, vol. 25, No. 5, pp. 872-897.
- Christina Romer & David Romer, The macroeconomic effects of tax changes: estimates based on a new measure of fiscal shocks, *100 American Economic Review* 763-801 (2010).
- Galbiati R and Zanella G., (2012), “The tax evasion social multiplier: Evidence from Italy” *Journal of Public Economics*, 96:485-494.
- Mishkin, Frederic S. Μακροοικονομική : Πολιτική και πρακτική / Frederic S. Mishkin · μετάφραση Κωνσταντίνα Κοτταρίδη · επιμέλεια Νικόλαος Απέργης, Κατερίνα Κύρτσου, Γιώργος Οικονομίδης. - 1η έκδ. - Αθήνα : Utopia, 2015. - 832σ. · 29x21εκ.

Διαδικτυακές πηγές

- Taxheaven,2013,
<https://www.taxheaven.gr/laws/view/index/law/4172/year/2013/article/31/paragraph/1>
- E-forologia,2014,
<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=157098>
- Foroline, 2013, <http://foroline.gr/archives/82>

- Forin, 2016, <https://www.forin.gr/articles/article/17898/oi-metaboles-sth-forologia-eisodhmatos-me-tous-n-4387-2016-kai-4386-2016>
- ΥπΟικ, 2011, <http://www.opengov.gr/minfin/?p=729>
- E-forologia,2016, <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=195743>
- Epixeirisi, 2017, <http://epixeirisi.gr/BHMA-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/7785/>
- TaxHeaven, 2016, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28806>
- ΤοΒήμαFinance, 2016, <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=799916>
- TaxHeaven, 2016, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28181>
- Europa, 2017, https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/income-taxes-abroad/austria/index_en.htm
- TaxHeaven, 2016, <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/28203>
- Τσίρος Θ., Οι 4 κίνδυνοι για την τρίτη αξιολόγηση , Ναυτεμπορική, 25.09.2017 <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1279222/oi-4-kindunoi-gia-tin-triti-aksiologisi>
- Trading Economies, 2017, www.tradingeconomics.com
- IOBE, 2016, IOBE, http://iobe.gr/docs/IOBE_Report_2016.pdf
- Eurostat Statistical Books (2015), Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2015/report.pdf